

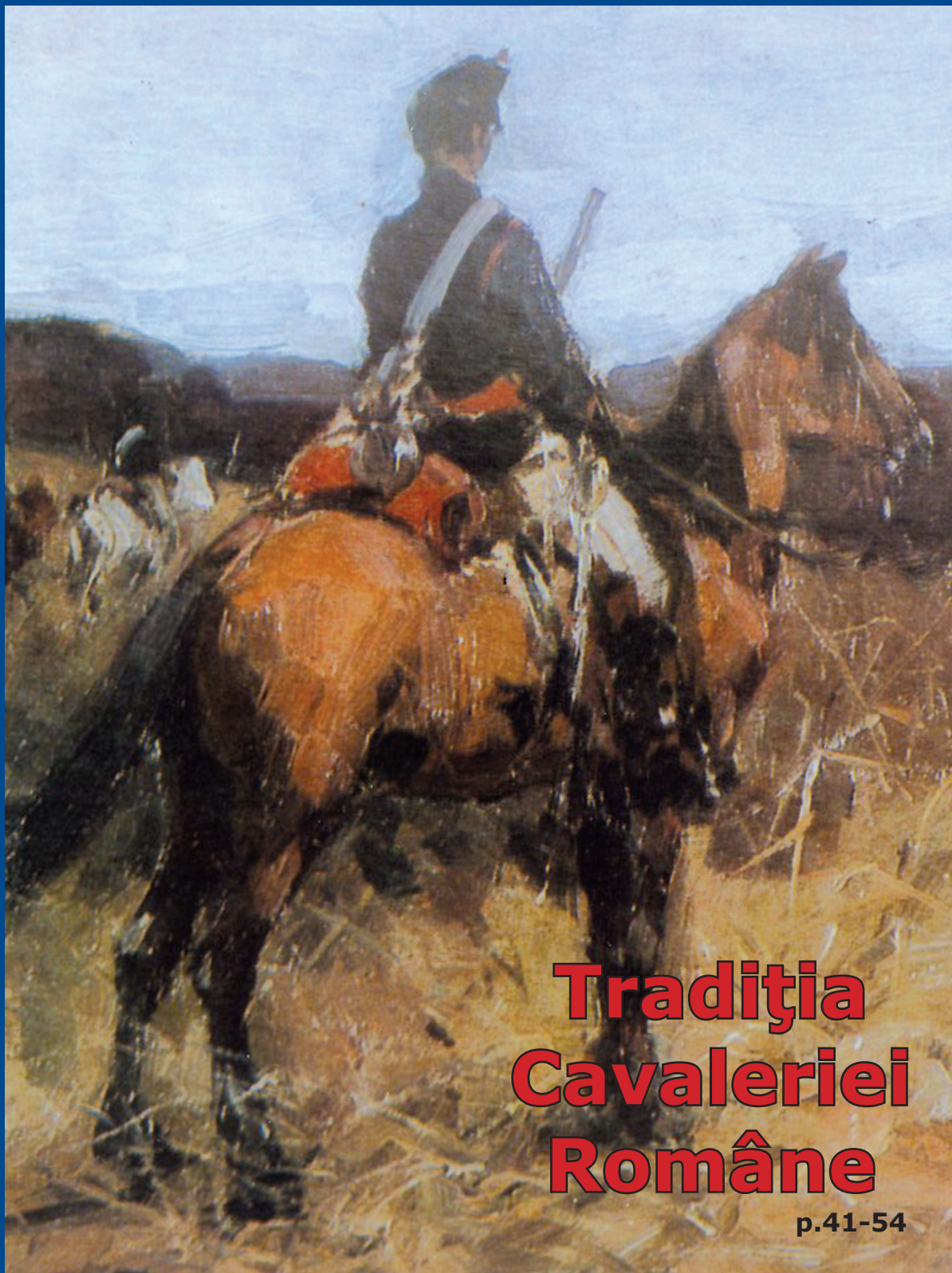


ROMÂNIA EROICĂ

Revistă de cultură și educație patriotică, de cinstire a eroilor neamului

* Fondată în 1919 sub numele "Cultul Eroilor Noștri" *

Nr. 1 (34) * Anul XI * ianuarie-martie 2008 * Serie nouă



Tradiția Cavaleriei Române

p.41-54

**Frații
Popian**

p.6

**INVITATUL
REVISTEI
Acad. Dan
Berindei**

p.10

**Ziua în care
„s-a spart
frontul”**

p.27

**Profanarea
cimitirului
militar
din Cernăuți**

p.34

**Bunicul
din
...statuie**

p.38



ROMÂNIA EROICĂ

Revistă de cultură și educație
patriotică, de cinstire a eroilor neamului

Fondată în anul 1919 sub înalta ocrotire a
Majestății Sale Regina Maria și a bisericii Ortodoxe Române.
Serie nouă. Anul XI. Fondator: col. (r) Petre Stoica.

REMEMBER

Patriarhul Teoctist de col. (r) P. Stoica3

PERISCOPE

Frații Popian de D. Popian6

EDITORIAL

Eroii nimănui? de D. Roman9

INVITATUL REVISTEI

Acad. Dan Berindei: Generația mea eu o percep ca o generație care
a avut o educație patriotică reală10

EVENIMENT

Cimitirul internațional de onoare "Mircea cel Bătrân"
de col. (r) I. Chiper16

FILIALELE „CULTUL EROILOR”

Groapa comună de la Stâncești de col. (r) Fl. Macovei17

Casa generalului de A. Vaida18

Reactivarea Asociației Cultul Eroilor Harghita de preot militar M. Mîtreă18

Monumentul de la Matca de T. Munteanu19

Troița de la Valea Siliștei de col. (r) P. Doboșeru19

REMEMORĂRI

Un erou al Gorjului. Învățătorul Victor Popescu de col. (r) C. Loga20

Emil Rebreanu de V. Bălescu20

Avangardă către Apahida de V. Dăscălescu22

Ion Giorgi din Lelești de C. Loga25

Un soldat oarecare de cpt. (r) P.I.M26

Ziua în care „s-a spart frontul” de E. Plăvănescu27

Poveste de pe front de C. Stanciu27

Eroi marinari (1940-1944) de P. Maravela28

Un erou căzut dincolo de Dunăre de V. Tudor30

S.O.S.

Profanarea cimitirului militar din Cernăuți de V. ILICA34

Inscripție la o fotografie

Au fost tineri soldați romantici... de C. Mogoș37

Bunicul din ...statuie de D. Roman38

PRIM-PLAN

Mănăstirea de la Cireșoaia de protos. C. C. Panțăru39

RESTITUIRI

Jean Bart: La Turnu Roșu (Note de drum prin munți)55

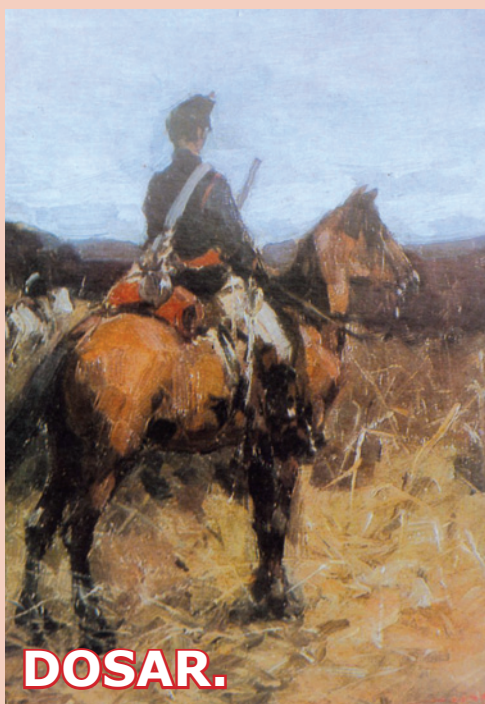
MERIDIAN. Cinstirea eroilor la alte popoare.

Italia. Mormântul Eroului Necunoscut
de contraamiral (r) comandor E. Tanga57

CALENDAR de T. Manole59

MAGAZIN de T. Manole60

CARUSELUL PRESEI61



DOSAR.

Tradiția Cavaleriei Române

41 Omagiu calului
de Ov. Amzulescu

42 Șarjele cavaleriei române
de gl. (r) dr. ing. Alex. Lorentz

**46 O istorie contro-
versată. Șarja de la
Roșiori de Vede**
de gl. M. Velicu



**50 Monumentul eroilor
Diviziei 2 Cavalerie**
de lt. col. (r) I. Timofte

**51 Noblețea
militară sau
Alt nume dat
Cavaleriei**
de D. Roman



Coperta 1. Nicolae Grigorescu, Roșior călare

Coperta 2. Patriarhul Teoctist (1915-2007)

Coperta 3. Regina Maria (1875-1938)

Coperta 4. Masivul Caraiman, Crucea Eroilor



Scrisoare Preafericitului Părinte Patriarh Daniel

Membrii Asociației Naționale „Cultul Eroilor”, împreună cu toți creștinii, se închină cu credință în Dumnezeu și respect evlavios în fața hotărârii de mare responsabilitate a Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române de Întronare a Prea Fericirii Voastre, după canoanele bisericești, în înalta funcție de Patriarh, făcându-ne părtași la bucuria trăită.

Poporul român, din toate timpurile lui istorice, mai involburate sau mai liniștite, a recunoscut rolul deosebit de important pe care Biserica Ortodoxă Română l-a avut în perpetuarea limbii noastre străbune, moștenită din moși-strămoși, a tradițiilor, culturii și credinței pe care foarte mulți creștini, în vremurile de răstribite, le-au apărât chiar cu sacrificiul vieții lor.

Nutrim speranța că și în zilele noastre, prin jertfelnică statornicire a Prea Fericirii Voastre, Biserica Ortodoxă Română va face față tuturor greutăților și încercărilor generate de cei care nu văd cu ochi buni rolul pe care religia îl joacă în viața credincioșilor și locul important pe care populația din România îl acordă cu mare încredere bisericii noastre naționale seculare.

Asociația Națională „Cultul Eroilor”, aflată sub Înalta Oblăduire a Bisericii Ortodoxe Române, obținută în baza Hotărârii Sfântului Sinod nr. 3036, din 19-20 iunie 1992, crede cu sfințenie că și de acum înainte va fi menținut rolul important al creștinismului ortodox în viața societății noastre, precum și în relațiile cu alte biserici creștine, spre binele oamenilor și al Păcii între națiuni.

Cu smerenie, Vă adresăm rugămintea să considerați că și în viitor „Asociația Națională Cultul Eroilor” dorește să se bucure de funcționarea sub înalta Oblăduire a Bisericii Ortodoxe Române, sub care își desfășoară activitatea de Cinstire a Eroilor Neamului Românesc și de ocrotire a operelor comemorative de război și a Cimitirelor de Onoare ale vitejilor care, în fapt, reprezintă istoria țării noastre din toate timpurile.

Cu speranța și credința fără de margini în Bunul Dumnezeu, în numele tuturor membrilor Asociației Naționale „Cultul Eroilor” și al meu personal, Vă dorim multă sănătate și răbdare în Patriarhala Voastră lucrare de păstorie Sfântă a Neamului Românesc, cu roade cât mai bogate.

LA MULȚI Ani, Prea Fericirea Voastră! ■

**Președintele A.N.C.E.
Colonel (r) Petre Stoica
București, 1 octombrie 2007**

Mulțumiri!

Consiliul Director Central al Asociației naționale „Cultul Eroilor” și redacția revistei „România Eroiă” adresează mulțumiri conducerii Patriarhiei, Sfântului Sinod și slujitorilor Bisericii Ortodoxe Române și ai celorlalte culte, conducerii Ministerului Apărării, Statului Major General, comandanților de garnizoane și ale unităților teritoriale, instituțiilor Administrației de Stat, centrale și locale, Asociației Naționale a Veteranilor de Război, precum și celorlalte asociații și fundații cu care ANCE are protocoale de colaborare, pentru sprijinul acordat în anul 2007. Tuturor, calde urări de sănătate, prosperitate, multe bucurii și împliniri!

Aceleași sincere urări transmitem tuturor membrilor ANCE, ai cercurilor „Cultul Eroilor”, colaboratorilor revistei România Eroiă”.

Sperăm într-o colaborare fructuoasă și în 2008, anul în care ne pregătim să sărbătorim împlinirea a 90 de ani de la înfăptuirea Marii Uniri. ■

Calendarul ANCE 2008



ANCE a editat, în colaborare cu Muzeul Unirii din Alba Iulia, primul său calendar de perete. Și pentru că 2008 este anul sărbătoririi Marii Uniri, tema calendarului este dedicată acestui eveniment important din istoria românilor. Realizarea calendarului a fost posibilă datorită sprijinului acordat de Fundația General Ștefan Gușă. ■

REMEMBER

Patriarhul Teoctist

(1915-2007)

La 30 iulie 2007 a plecat pe neașteptate la cele veșnice, la vârsta de 92 de ani, Patriarhul Teoctist, fiu odrăslit din glia noastră, cu nestemate virtuți ale credinței și dragostei de oameni și de țară.

Biserica Ortodoxă și noi, fiii și slujitorii ei, am pierdut un mare prieten aici pe pământ, dar am câștigat un părinte sufletesc din ceata celor pe care i-a chemat Bunul Dumnezeu, din nemărginita sa iubire față de acest apostol.

A slujit Biserica, credința, cultura, limba românească și poporul său mai bine de 22 de ani în arhierasca funcție de Patriarh al României, atât în timpul încrâncenatei dictaturi comuniste, cât și în așa-zisa perioadă de tranziție de după revoluția din decembrie 1989.

În acești ani, Biserica și-a redobândit rolul ei tradițional în societate, diversificându-și misiunea. Au fost construite noi lăcașuri de cult – biserici, mănăstiri și schituri, zeci de școli teologice, împlinindu-se astfel implicarea clerului în slujirea duhovnicească și socială a credincioșilor, în armată, în spitale, în penitenciare, în școli, dar și în acțiunile ecumenice interne și internaționale. A dezvoltat dialogul interconfesional, ilustrat și prin vizita Papei Ioan Paul al II-lea la București, precum și a Patriarhului Teoctist la Vatican.

În cronică Sfintei noastre Patriarhii și în întreaga creștinătate a înscris pagini importante ale iubirii Sale față de unitatea Bisericii Române.

A fost un bun slujitor al Sfântului Altar, care sub chipul și veșmintele pline de strălucire și smerenie creștină, păstra o comoară de virtuți și cunoștințe prețioase, care au mângâiat și alinat pe cei care îl cereau ca sfetnic.

Patriarhul Teoctist, la puțin timp după reînființarea Asociației Naționale „Cultul Eroilor”, a acceptat, prin Hotărârea nr. 3036 din 19-20 iunie 1992 a Sfântului Sinod, să devină Părintele Spiritual al Asociației, aceasta funcționând și în prezent sub oblăduirea Patriarhiei Bisericii Ortodoxe Române.

Personal, mă consider printre acei credincioși fericiți care s-au aflat de



nenumărate ori în preajma Sa. Am trăit clipe înălțătoare cu ocazia primirilor, la reședința Patriarhiei, în scopul rezolvării unor probleme importante ale Asociației Naționale „Cultul Eroilor”, între care: organizarea de adunări festive omagiale, de Ziua Eroilor, care este și sărbătoarea Înălțării Domnului Iisus Hristos, la Palatul Patriarhiei sau la Palatul Cercului Militar Național, la care ne-a onorat cu prezența Prea Fericirii Sale; tipărirea la tipografia Arhiepiscopiei Bucureștilor a unor numere ale revistei „România Eroică”, organul de presă al A.N.C.E.; propunerile de canonizare a Voievodului Mihai Viteazul; oferirea de medalii, diplome etc.

Pentru aplecarea cu răbdare, blândețe și înțelegere la rezolvarea problemelor legate de cinstirea eroilor Neamului nostru, pentru cuvintele de apreciere și încurajare, toți membrii Asociației Naționale „Cultul Eroilor” l-au iubit, aducându-i un smerit și pios omagiu.

Dumnezeu să-l odihnească în pace! ■

Colonel (r) Petre STOICA

O tragedie shakespeariană într-o fotografie românească

Locotenent (r) ing. Constantin Mogoș, Galați. Am decis să public integral scrisoarea dvs. Sunt convins că cititorii vor înțelege de ce. Iată-o: „Citesc cu plăcere revista *România Eroică*. Textele și imaginile ne încălzesc sufletele, ne ajută să cunoaștem și să retrăim trecutul de luptă. Totul este interesant în revistă, dar în numărul 2(31)/2006 m-a impresionat rubrica **Inscripție la o fotografie**. Cred că fotografia cu eroul sublocotenent Ambrozie Banu poate fi încadrată, la un concurs de fotografii artistice, pentru Premiul întâi. Deși nu are o claritate deosebită, ea degajă un enorm dramatism de război. Un ofițer român, pe frontul de Est, singur și trist, se reculege la mormintele camarazilor săi căzuți în stăpânirea Rusiei. O tragedie shakespeariană într-o singură scenă fotografică!... Felicitări, domnului Andrei Sârbu, autorul însemnării și cel care a recuperat această fotografie.

Rog redacția revistei ca rubrica **Inscripție la o fotografie** să devină o rubrică permanentă, la care să se adreseze și să publice orice cititor interesat. Pentru moment, adresez redacției rugămintea să publice articolul și fotografiile originale pe care le anexez.”

Domnule Mogoș, chiar în acest număr de revistă se împlineste dorința dvs.

Poiana Sărată are nevoie de ajutor!

Ciprian Hugianu, Sfântu Gheorghe, jud. Covasna. „Am primit pentru prima dată revista *„România Eroică”*, nr. 1(32)/2007, prin amabilitatea preotului Ioan Bittir din Oituz. Mă voi abona la ea fiindcă o găsesc deosebit de interesantă și actuală. Eu sunt din satul Poiana Sărată. Dacă găsiți ceva timp, v-as ruga să accesați www.poianasarata.xhost.ro - secțiunea Istoric - Primul Război Mondial, Campania din 1916 (ca, de altfel, și celelalte secțiuni istorice) și veți cunoaște mai multe despre bucuriile și pătimirile satului nostru, despre Eroii știuți și neștiuți, căzuți pe aceste locuri. Puteți vedea la secțiunea *„Cimitirul Eroilor”* locul

de odihnă al celor găsiți și adunați în cripta acestui cimitir. La topicul Actualități se află fotografiile ale manifestărilor din 15 August.

În 1940, când maghiarii au ocupat Ardealul de Nord, Poiana Sărată a fost ultima comună ocupată de ei. Primul lucru pe care l-au făcut a fost ștergerea cu baioneta a numelor Eroilor români cunoscuți de pe crucile din cimitir. Cu mari eforturi, am reușit să obțin de la Oficiul Național pentru Cultul Eroilor numele celor ce odihnesc în parcela românească. Totuși, sufletele lor, și nici al meu, nu au odihnă până când un Român nu va ajuta pentru ca aceste nume să fie scrise din nou pe însemnele de căpătâi.

Poșta
Redacției



Dacă aveți amabilitatea, vă rog să publicați în revistă acest apel de suflet, cred că gravarea a 21 de nume pe crucile de piatră nu ar fi un efort mare pentru cei ce simt românește.”

Stimate domnule Hugianu, am publicat integral scrisoarea dvs. cu speranța că se va găsi un sponsor generos care să vă sprijine în ceea ce doriți să faceți. Succes!

Despre personalitatea generalului Praporgescu

Căpitan (r) Iacob Lupu Iordache, Galați. Rețin din scrisoarea dvs.: „Sunt un cititor asiduă al revistei *„România Eroică”*. Am colecția completă și am urmărit ce se scrie despre personalitățile militare prezentate în cuprinsul acesteia, care și-au adus o contribuție remarcabilă la victoriile armatei române pe câmpul de luptă. Poate că mă înșel, însă în revistele editate până în prezent nu s-a scris nimic despre primul general din armata română căzut pe câmpul de luptă. Este vorba de generalul David Praporgescu. Întrucât anul acesta se împlinesc 90 de ani de la marile bătălii din primul război mondial – pentru noi război drept, de întregire a neamului românesc – consider că e bine să se scoată în evidență și personalitatea primului general erou căzut pe câmpul de luptă...” De acord cu dumneavoastră. Numai că ideea de a publica un extras, dintr-un dicționar, despre personalitatea generalului Praporgescu nu mi se pare cea mai potrivită. O publicație care se respectă nu publică texte din alte publicații, indiferent cât de valoroase ar fi acestea. Ar însemna să facem din revista *„România Eroică”* o culegere de texte. Promovăm și susținem creațiile originale, documentate, care aduc elemente mai puțin cunoscute din viața marilor comandanți și a eroilor noștri.

Povestea lui Moise a lui Aronieș...

Marin Toma, Alba Iulia. Salutăm bunăvoința dvs. de a ne trimite „povestea adevărată a lui Moise a lui Aronieș, din Almașul Mare”, spusă de profesoara de istorie Târziu Aurelia, din Almașul Mare, județul Alba. O redăm și noi pe scurt: Încorporat în armata austro-ungară, în 1918, românul Moise a lui Aronieș ajunge pe frontul din nordul Italiei, de unde, impresionat de faptul că mulți români nu mai voiau să lupte sub steagul imperial, dezertând la italieni, se hotărăște să fugă acasă. După două săptămâni de drum, ajunge acasă și se adăpostește în casa iubitei sale. Șeful de post, care reprezenta autoritatea austro-ungară în sat, aflând unde se ascunde dezertorul, vine, împreună cu un soldat, și îl

arestează. Cu cătușele la mâini, Moise reușește să fugă. Ajunge la un unchi de-al său, care îi taie cătușele. Moise s-a ascuns în munți, unde era aprovizionat cu alimente noaptea, în mare taină. Dar, răzbit de gerul iernii, s-a hotărât să se predea. S-a dus la Alba Iulia, de unde a luat trenul spre Budapesta. Aici, în fața autorității militare, a declarat că s-a rătăcit pe front. Fiind înregistrat ca dezertor, autoritățile militare l-au expediat la Viena, cu propunerea de a fi judecat și condamnat pentru dezertare. Ofițerul austriac care l-a preluat nu știa maghiara, iar ofițerul ungur care l-a predat nu știa germana. Moise le înțelegea pe amândouă și s-a oferit

să le fie traducător. Mesajul ofițerului ungur suna cam așa: soldatul a fost adus pentru a fi condamnat la moarte pentru dezertare. Dar Moise i-a tradus ofițerului austriac altceva: „Soldatul Târziu Moise a venit de bună voie să se înroleze în armata imperială.” După ce a fost preluat, soldatul a fost dus la colonelul garnizoanei care, aflând de intenția românului, a propus să fie decorat pentru fidelitate și credință față de împărat și, firește, a fost trimis pe front. Norocul lui Moise că, la scurt timp, Germania și Austro-Ungaria au capitulat și războiul a luat sfârșit.

Colonel (r) Ioan Duduc, Iași.
Vă mulțumim pentru aprecierile la

adresa revistei și, firește, pentru evocarea eroilor satului natal. Vă rugăm să ne retrimiteți textul respectiv și fotografiile pe adresa: dimitruroman@yahoo.com sau pe un CD.

Colonel (r) Valeriu Crețu.
Articolul despre statuia eroilor din primul război mondial, situată în incinta Stației CFR Predeal, ar putea fi publicat, cu condiția să fie descifrat integral textul, unele pasaje fiind greu de citit. Va rugăm să ne trimiteți textele dactilografiate sau culese la calculator. Acest lucru este valabil pentru toți colaboratorii noștri! ■

IN MEMORIAM

Sublocotenent post-mortem Ioan Grosaru

Ioan Grosaru, caporal în Batalionul „Mircea” din Timișoara, a căzut la datorie departe de țară, în lupta pentru apărarea păcii altora. În timpul unei misiuni de patrulare în sudul Irakului, transportorul ambibu blindat în care se afla militarul român a fost distrus de o mină antitanc. Răniți ușor, membrii echipajului au reușit să se salveze. Din nenorocire, caporalul Ioan Grosaru n-a mai apucat să iasă din transportorul blindat, fiind ucis de explozia muniției de la bord.

Ioan Grosaru „s-a întors acasă”, dar într-un sicriu, însoțit și vegheat pe ultimul drum de opt dintre camarazii cu care s-a aflat în misiune. La aeroportul din Salcea, Suceava, sicriul cu corpul neînsuflit a fost așteptat de Teodor Meleşcanu, ministrul Apărării, de generali și ofițeri, de militari din batalioanele „Scorpionii Roșii” - Craiova, „Lupii Negri” - Iași și „Mircea” - Timișoara.

În mulțimea venită să-l întâmpine s-au aflat rudele apropiate ale celui decedat. Au fost prezente autoritățile administrației locale - Prefectura, Consiliul Județean și Primăria Suceava - deputați și senatori, precum și membrii Consiliului Director al Filialei Județene „Cultul Eroilor”, reprezentanți ai Asociației Naționale a Veteranilor de Război, ai Uniunii Naționale a Cadrelor Militare în Rezervă și în Retragere. Cu toții au păstrat un moment de reculegere și au adus un pios omagiu



militarului care și-a cinstit numele și locul de unde a plecat.

Pe pista aeroportului, arhiepiscopul Sucevei și Rădăuților, P.S. Pimen, împreună cu un sobor de preoți, a oficiat o slujbă religioasă la catafalcul eroului, după care au fost citite ordinul ministrului Apărării de avansare la gradul de sublocotenent post-mortem și decretul de conferire a Ordinului Steaua României în grad de cavalier pentru militari cu însemn de război. Prefectul de Suceava a citit mesajul primului ministru Călin Popescu Tăriceanu.

Sicriul cu corpul neînsuflit a fost transportat la Păiseni, satul natal al eroului, unde a fost înmormântat lângă monumentul ridicat în memoria eroilor căzuți în cele două războaie mondiale. Aproape toată suflarea satului s-a adunat în curtea bisericii pentru a-și lua adio de la cel ce a fost pentru ei Ionică. Filiala „Cultul Eroilor” Suceava s-a angajat, prin președintele ei, colonel (r) Vasile Hasnaș, să amplaseze la mormânt un bust al eroului. De altfel, ANCE Suceava a participat la toate activitățile legate de ceremonialul de înmormântare al eroului sucevean: anunțuri în presa locală; depunerea de coroane de flori; cu ajutorul unui sponsor s-a acoperit o parte din cheltuielile pentru parastas, așa cum se obișnuiește la creștini.

Ioan Grosaru avea doar 35 de ani. S-a născut la 24 octombrie 1972 în satul Păiseni, comuna Cornu Luncii, Suceava. A îmbrățișat meseria armelor, dovedindu-se un bun profesionist, un oștan cumpătat, cu un calm care însuflă încredere camarazilor săi. Talentat scriitor și poet, Ioan Grosaru a lăsat o creație neterminată, plină de sensibilitate. Este tulburătoare poezia Pasărea de ceară, în care poetul își presimte sfârșitul: Alabastru-nviniure mă tulbură-n ruine / Pășesc cu tulburare pe șubreda mea scară / Mă iartă iarăși, Doamne, când am să zbor spre Tine / Să suflî focul milei pe trupul meu de ceară...” Sau aceste versuri, scrise departe de țară, sub cerul străin și rece al Irakului: Mai desenez un cântec pe cerul tucuriu / Apoi desaga-n spate s-o scutur la plecare / ce mi-a plăcut adesea-n viață? Acum știu. / Cu aripi de țărăniță să zbor în vânt spre soare.”

Războiul din Irak, care parcă nu se mai termină și în care au fost atrase și efective ale Armatei Române, ar trebui purtat de cei care l-au provocat. Intervenția străină în această țară, departe de a aduce liniștea și pacea, a provocat numai distrugeri, lacrimi și suferințe de ambele părți. Irakienii consideră că lupta lor este dreaptă, pentru că ei se împotrivesc „dușmanilor” care le-au invadat țara. Mai mult, în concepția lor, „teroriști” sunt americanii și aliații lor, și tocmai de aceea preferă să moară în atacuri sinucigașe decât să suporte ocupația străină.

Cum se poate ieși din această dilemă? Până la urmă se vor găsi, credem, soluții pentru oprirea acestui măcel sângeros. Dar până atunci vor mai cădea multe vieți nevinovate. ■

Colonel (r) Ioan FLOREA

La puțin timp după ce revista noastră a publicat fragmente din „jurnalul de război și din prizonierat” al lui Constantin C. Popian (România Eroică nr. 1 și 2/2007), ne-a sosit la redacție o scrisoare, din Râmnicu Vâlcea, semnată de Dinu C. Popian. Autorul scrisorii, ultimul supraviețuitor dintre copiii lui Constantin Popian, aduce date prețioase despre soarta familiei Popian în timpul celui de-al doilea război mondial.

...Noi am fost zece copii: opt băieți și două fete. Tata și-a botezat băieții cu nume de domnitori: **Nicolae, Dimitrie, Dragoș, Dan, Radu, Șerban, Vlad, Constantin.** Trei frați au murit de mici; am ajuns la maturitate șase băieți și o fată.

În 1916, aproape imediat după izbucnirea războiului, în timp ce tata a plecat pe front, mama a fost evacuată la Iași. A făcut tot drumul cu căruța, ducând cu ea patru copii, dintre care Radu, născut la 6 aprilie 1916, avea doar câteva luni, iar cel mai mare, Nicolae, șase ani. Radu, care s-a îmbolnăvit, probabil de poliomielită, avea să rămână cu un picior mai scurt. Mama, sărmana, a suferit mult când și-a văzut copilul infirm. Dar, Iașul i-a adus o suferință și mai mare. Fratele ei, Ion Mihăilescu, seminarist, selecționat pentru o școală de ofițeri, a murit ars de viu într-o cameră de deparazitare. Atunci băntuia tifosul exantematic. Mai mulți elevi au fost introduși într-o cameră pentru a fi deparazitați cu petrol. Datorită unei grave neglijențe, camera a luat foc, iar fratele mamei și-a găsit sfârșitul în chinuri groaznice.

Dintre cei șase băieți ai lui Constantin Popian, patru au luptat pe front.

Eu, **Dinu Popian**, am absolvit liceul în 1943. În scopul de a lua

Frații Popian

parte la război, fără un anunț prealabil, ni s-a fixat, pentru băieți, examenul de bacalaureat pe 10 mai; fetele au dat examenul normal, în iulie. Înainte de bacalaureat am fost recrutați la școlile de ofițeri de rezervă. Eu am fost repartizat la școala de marină. Ca să ajungă cât mai mulți în armată, subiectele la teze au fost foarte grele. Datorită acestor subiecte, foarte mulți n-au mai ajuns la oral, așa că au ajuns, alături de cei căzuți la oral, în școlile pentru care au fost recrutați.

Eu am intrat la facultatea de medicină, care, după Dictatul de la Viena din 30 august 1940, a fost evacuată de la Cluj la Sibiu. Medicina și Politehnica erau facultăți militarizate. Ni s-au dat uniforme militare, niște salopete de doc kaki, cu niște cruci roșii de pânză cusute pe rever. Lunea și joia, când nu se țineau nici cursuri, nici lucrări practice, ne prezentam, echipați, la o cazarmă în orașul de jos și,

după un marș „în cadență” de aproximativ o oră, ajungeam la Poplaca sau la poligonul Gușterița. Acest poligon avea să însemne pentru noi un loc de tristă amintire. Un fricos a scăpat o grenadă în spatele lui, într-un tranșeu, și a avut pe conștiință un ofițer și doi studenți.

Pentru completarea instrucției, am făcut o lună la Poiana Sibiului. Ni s-au dat arme Lebel, rămase din Primul Război Mondial. Dintr-un pluton nu puteau fi utilizate, pentru tragere, decât șapte-opt, restul fiind decalibrate, la decalibrare au contribuit și unii studenți, care, pentru a ieși bine la inspecție, frecau țevile cu galon de sergent. Am mai tras cu niște puști mitraliere, care aveau un mare recul. Acest recul ne determina să nu ne mai lipim obrazul de patul lor și să tragem la țintă la întâmplare. Totuși, aceste arme erau bune la ceva: căpitanul Enceanu, comandantul de companie, organiza



Elevul caporal Ion Mihăilescu, ars de viu, dintr-o gravă neglijență, într-o cameră de deparazitare din Iași

Căpitanul Dragoș Popian, născut la 13 ianuarie 1913; mort în 1944, la puțin după cucerirea Odesei și întoarcerea în țară a regimentului său, pentru refacere.



niște concursuri între plutoane de demontarea și montarea într-un timp cât mai scurt a puștilor mitralieră.

La Poiana „ne-a prins” 23 august 1944. Curând, secția de pregătire militară a fost desființată și noi am fost „vărsați” la comisariatele din localitățile unde aveam domiciliul.

Dimitrie Popian s-a născut la 27 noiembrie 1911. A făcut o școală de planorism și foarte repede a ajuns instructor de zbor fără motor. La fel de repede a ajuns directorul unei astfel de școli, la Cernăuți. Dimitrie făcuse armata la Regimentul 2 Dorobanți din Rm. Vâlcea. Ajungând instructor de zbor fără motor, a fost transferat în aviație. Urmare a mobilizării parțiale, din 1939, a fost repartizat la Flotila nr. 9 de bombardament Brașov, fiind mitralior pe un bombardier de fabricație franceză. Din cauza unei defecțiuni la unul din cele două motoare, o roată de la trenul de aterizare s-a blocat, pilotul, neștiind ce s-a întâmplat, a venit la aterizare într-o roată și aparatul s-a răsturnat. Tot echipajul

a murit. Dimitrie a fost adus de trei camarazi cu un camion al flotilei, la Rm. Vâlcea, de unde a fost transportat și înmormântat cu onoruri militare la Bistrița.

Dan Popian s-a născut la 9 octombrie 1914. A absolvit Școala de ofițeri de infanterie „Principele Carol”, de la Sibiu. A fost înălțat la gradul de sublocotenent în Regimentul nr. 39 Infanterie de la Florești-Soroca. După absolvirea Școlii de aplicație de la Sibiu, a urmat un curs de pilotaj și a fost transferat în Flotila nr. 2 de Gardă, având gradul de locotenent observator. În ziua de 30 august 1941, în timpul unui zbor deasupra Odessei, aparatul său a fost lovit de gloanțe, doi membri ai echipajului fiind uciși. Locotenentul Dan Popian a scăpat teafăr. Ajuns deasupra Tighinei, i s-a cerut să se arunce cu parașuta. A refuzat, spunând că vrea să-i aducă pe camarazii lui pe pământ. Dar, la aterizare aparatul a explodat. Locotenentul Dan Popian a fost înmormântat la Tighina, în cimitirul eroilor.

După cum am aflat, rușii au tras

cu plugul peste mormântul fratelui meu și al altor eroi români.

Dragoș Popian s-a născut la 13 ianuarie 1913. A absolvit Liceul militar din Craiova, apoi Școala de ofițeri de infanterie de la Sibiu. A fost înălțat la gradul de sublocotenent în Regimentul 10 Vânători de la Tighina. După Școala de aplicație a fost transferat în Regimentul 2 Dorobanți din Rm. Vâlcea. Când a fost avansat la gradul de căpitan a fost mutat în Regimentul 2 Gardă din București (cu sediul la Giurgiu). La declanșarea războiului a fost numit comandant de companie într-un batalion de asalt, care a contribuit substanțial la capitularea Odessei, motiv pentru care a fost decorat. Regimentul a fost adus în țară pentru refacere. Reîntors pe front, în noaptea de 3-4 mai 1944, căpitanul Dragoș Popian se afla la Ruginoasa, în clădirea comandamentului, când aceasta a fost bombardată de aviația sovietică.

Familia noastră a fost anunțată că Dragoș Popian a fost grav rănit. Atât! Unde a rămas, ce s-a întâmplat cu el, n-am aflat niciodată. Peste ani, în ziua de 20 septembrie 1978, am ajuns la Ruginoasa, în speranța că voi da de urmele fratelui meu. Am văzut clădirea unde fusese comandamentul românesc. Niște ruine. Am aprins, cu soția mea, lumânări pe acele ruine, sub care și-a găsit moartea dragul meu frate.

M-a ajutat Dumnezeu, și am ridicat o troiță și o placă de marmură, la mormântul tatălului meu, pe care am pus numele, locul unde au dispărut și fotografiile fraților mei fără de mormânt.

Toți cei trei frați care au supraviețuit războiului au făcut închisoare politică. ■

Constantin (Dinu) Popian,
Râmnicu Vâlcea



Dimitrie-Tity Popian, născut la 27 noiembrie 1911; mort în 1940, as al planorismului



Locotenentul Dan Popian, născut la 9 oct. 1914; mort la 30 august 1941, la Tighina, căzut cu avionul. A fost înmormântat la Tighina, în Cimitirul eroilor.

Veteranul centenar

Născut la 12 iulie 1907, an de mari frământări sociale în țară, Frîncu Vasile Ion a cunoscut de mic greutățile vieții. Rămas orfan de tată, n-a reușit să termine decât patru clase primare, fiind nevoit să-și câștige existența de unul singur, fie ca argat sau vânzător de ziare, fie ca portar la un depozit de cherestea sau gestionar la Depozitul „Drajna” și Fero-metal din Mâneciu.

S-a căsătorit și a avut patru copii, din care, astăzi, mai sunt în viață doi. Soția sa a decedat în urmă cu șapte ani. De atunci, moș Frîncu trăiește de unul singur în casa din Mâneciu, Prahova. Îl ajută feciorii, nepoții și strănepoții.

Ion Frîncu a făcut războiul, având gradul de sergent, comandant de grupă în Regimentul 7 Infanterie. În timpul unei incursiuni – pentru care s-a oferit voluntar – împreună cu trei camarazi din grupa sa, în apropiere de Odesa, a surprins și a făcut prizonieri nu mai puțin de 47 de infanteriști sovietici. Pentru această faptă a fost distins cu Virtutea Militară de Război, clasa a II-a (Ordin de Zi nr. 3896/1941).

Anul acesta, moș Frîncu a făcut suta de ani! A fost sărbătorit de săteni, într-o zi de duminică, la biserica din sat. Venerabilul centenar și-a impresionat consătenii prin verva rar întâlnită la o asemenea vârstă, le-a spus glume, a recitat versuri. În semn de prețuire, general de brigadă (r) Gheorghe Raucea, președintele ANVR, filiala Prahova, i-a înmănat o Diplomă de excelență, o sumă de bani și două cărți despre al doilea război mondial. Primarul comunei i-a acordat o Diplomă de onoare. Sărbătorirea s-a încheiat cu o masă festivă, oferită de urmașii bravului veteran de război. ■

**General de brigadă (r)
Gheorghe RAUCEA**



Troita de la Herța

Troita de la intrarea în orașul Herța, nordul Bucovinei, ridicată de Societatea TRICOLORUL a veteranilor de război români din regiunea Cernăuți, în amintirea căpitanului Ion Boroș, dintr-un Divizion de Artilerie din Bacău, căzut la datorie în ziua de 29 iunie 1940, fiind împușcat de „eliberatorii” sovietici, instigați de organizația comunistă din Herța.

Pe troiță este următoarea inscripție:

**Eternă amintire
Maiorului (post mortem) Ion
Boroș
Locotenentului
(post-mortem) Alexandru
Dragomir și bravilor ostași
români căzuți eroic la 29 iunie
1940, împotriva încălcării**

pământului nostru.

Troita a fost restabilită în anul 1995 la inițiativa domnului Gheorghe N. Pavel, președintele Societății TRICOLORUL, cu sprijinul Societății „Golgota” din Cernăuți.”

Sponsori: Gheorghe Apetrei, șeful Ocolului Silvic Tarnauca; Ion M. Tutunaru, director al firmei „Bucuria” din Herța.

Această troiță a fost înălțată pe locul vechii troițe, ridicată și sfințită la 28 septembrie 1942 și demolată în martie 1944, după revenirea autorităților sovietice.

Datele de mai sus mi-au fost furnizate de Dumitru Ghivireac, profesor de istorie la liceul românesc din Herța. ■

Vasile ILICA



Ultimul onor

La 4 octombrie 2007, s-a stins din viață, după o lungă și grea suferință, colonelul (rtg) Vasile Schintee, președintele de onoare al filialei

„Cultul Eroilor”, județul Bihor.

S-a născut la 4 septembrie 1926 în comuna Broscari (în prezent Lespezi), județul Mehedinți. Destoinic ofițer de infanterie, a urcat treptele ierarhiei militare până la gradul de colonel. După trecerea în rezervă s-a dedicat acțiunilor de cinstire a eroilor. În 1992 a înființat filiala județului Bihor a Comitetului Național pentru Restaurarea și Îngrijirea Monumentelor și Cimitirelor de

Onoare ale Eroilor, devenită ulterior Asociația Națională „Cultul Eroilor”. În anul 2005 este ales președinte de onoare al filialei. A reușit, cu sprijinul sponsorilor și al organelor administrației locale, să ridice 64 de monumente noi în orașele și comunele din județ.

A fost înmormântat cu onoruri militare în Cimitirul Municipal din Oradea.

Regretând din toată inima încetarea din viață a colonelului Vasile Schintee, îi vom păstra o pioasă și neștearsă amintire.

În numele Consiliului Director Central al A.N.C.E.,

Colonel (r) Petre Stoica,
președinte

Ai cui sunt eroii Revoluției din decembrie 1989? Iată o întrebare care, într-o lume normală, n-ar avea nici un sens. Răspunsul ar trebui să fie pe cât de simplu, pe atât de firesc: ca toți eroii, și ei – căzuții sub gloanțe din acel însângerat sfârșit de an și de totalitarism în România – aparțin neamului românesc. Ni-i asumăm așa cum ne asumăm istoria însăși!

În realitate lucrurile sunt ceva mai complicate și nu se întrevăd nici preocupări și nici șanse de a le rezolva. Să menționăm,

o referire la eroii Revoluției din decembrie 1989. Obiectul său de activitate privește doar eroii căzuți în războaie și, firește, operele comemorative de război.

În absența unei reglementări clare în privința cinstirii eroilor Revoluției din decembrie 1989, nu-i de mirare că unele monumente s-au degradat, că spațiile din jurul lor au fost năpădite de buruieni și gunoaie, că pasionații de graffiti și-au etalat "talentul" pe marmura acestora. La Timișoara, Brașov și București au fost înființate cimitire ale eroilor Revoluției. Dacă, până acum, ele au

orașului, în părculețul din preajma Primăriei. În Poiana Brașov, pe pârția unde brașoveanul Liviu Babeș și-a dat foc, în ziua de 2 martie 1989, în semn de protest împotriva regimului dictatorial comunist, a fost amplasată, prin contribuția directă a Institutului Revoluției Române din Decembrie 1989, o placă memorială. Desigur, sunt și alte inițiative prin care se încearcă menținerea în conștiința publică a eroilor Revoluției. Ele au fost posibile grație inițiativelor de cele mai multe ori particulare, venite fie din partea unor organizații neguvernamentale, fie din partea urmașilor celor decedați. Și mai ales datorită bunăvoinței organelor administrației locale.

Eroii nimănui?

Înainte de toate, că de îngrijirea monumentelor acestor eroi nu se ocupă nimeni sau aproape nimeni. Nu există, din câte cunosc, vreo lege care să precizeze clar statutul monumentelor Revoluției din decembrie 1989, în ce condiții pot fi ele construite și mai ales în sarcina cui revin întreținerea și protejarea lor. E drept, unele asociații de revoluționari și-au asumat din proprie inițiativă – chiar prin statutul de înființare – sarcina de a se ocupa de monumentele existente în localitățile în care ființează. Neavând însă fonduri în acest scop, se descurcă fiecare cum poate – ba cu o sponsorizare, ba prin muncă voluntară.

Și mai complicate sunt lucrurile atunci când se pune problema ridicării de monumente, a fixării de plăci în memoria unor luptători în revoluție care au decedat recent, persoane pe care unele asociații de revoluționari, și nu numai, le contestă cu vehemență, nerecunoscându-le "meritele revoluționare".

În mod firesc, în asemenea situații, cineva ar trebui să ia taurul de coarne, cum se zice, și să lămurească lucrurile. Dar cine? Greu de răspuns. De pildă, Oficiul Național pentru Cultul Eroilor – chiar dacă are în titulatura sa cuvântul "național" și este singura instituție îndrituită prin lege să se ocupe de cultul eroilor – nu se poate implica întrucât legea în baza căreia a fost înființat nu face nici



o înfățișare corespunzătoare – cu alei curate și morminte întreținute, cu flori și arbuști etc. – asta se datorește, din câte am aflat, în special familiilor celor decedați, care vin, duminică de duminică, să se reculeagă la căpătâiul celor dragi.

Pot fi date, bineînțeles, exemple de inițiative ale unor revoluționari sau asociații de revoluționari care, în cele aproape două decenii de la răsturnarea dictaturii, au făcut tot ce le-a stat în putință pentru cinstirea memoriei celor care s-au jertfit pentru libertate și democrație. La Brașov, de pildă, a fost înființat un cimitir al eroilor chiar în inima

Și totuși, cultul eroilor, indiferent că este vorba de cei căzuți în războaie sau de cei căzuți în revoluția din 1989, nu se poate baza doar pe bunăvoința unor oameni, pe inițiativa particulară a unora sau altora dintre urmașii celor decedați. Trebuie pus la punct un mecanism care să asigure prezența permanentă în conștiința publică a memoriei celor care s-au jertfit pentru țara lor. Care să ne facă pe toți să înțelegem că, până la urmă, cinstirea eroilor este o chestiune de educație, de civilizație. ■

D. ROMAN



„Generația mea eu o percep ca o generație care a avut o educație patriotică reală”

Istoricul academician Dan Berindei

Născut la 3 noiembrie 1923, la București. Studii primare în particular și la Școala „Clementina”, apoi Liceul „Spiru Haret”, ambele în București. Licențiat „magna cum laude” al Facultății de Litere și Filosofie, secția Istorie, din București (1945). Doctor în istorie (1969). Membru corespondent al Academiei Române (1991); membru titular (1992). În mai 2006 a fost ales vicepreședinte al Academiei Române, funcție pe care o deține și în prezent.



Principalul său domeniu de cercetare îl reprezintă istoria modernă a României, abordată în corelările sale universale. Are contribuții importante în studierea momentelor cheie ale istoriei politice și sociale a secolului al XIX-lea: revoluțiile din 1821 și 1848, Unirea Principatelor, războiul pentru cucerirea Independenței; în cercetarea istoriei economice (mai ales istoria agrară și a dezvoltării industriei), a istoriei culturii, a jurnalismului, dar și a orașului București, a genealogiei, a diplomației și relațiilor internaționale.

Prin toată activitatea sa științifică, academicianul Dan Berindei este o prezență activă în domeniul popularizării istoriei.

Este autorul a circa 600 de lucrări științifice; zeci din studiile sale au apărut în reviste de specialitate sau în volume de profil din Austria, Belgia, Bulgaria, Cehoslovacia, China, Danemarca, Elveția, Finlanda, Franța, Germania, Italia, Japonia, Olanda, Polonia, Portugalia, Spania, Statele Unite,

Turcia, Ungaria.

Membru titular al Academiei Europene de Științe, Arte și Litere (1994); membru titular străin al Academiei Polone de Științe și Litere din Cracovia (1996); delegat permanent al Academiei Române pe lângă Uniunea Academică Internațională (din 1992). Este membru a 16 organisme științifice internaționale de profil. Redactor-șef al publicațiilor „Memoriile Secției de Științe Istorice a Academiei Române”, „Revue Roumaine d’Histoire” și „Studii și materiale de istorie modernă”, membru al comitetelor de redacție ale publicațiilor „Historia Urbana”, „Arhiva genealogică” și al revistelor „Cahiers Charles Fourier” (Besançon) și „Revue d’Europe centrale” (Strasbourg-Paris) și membru al consiliilor științifice ale revistelor „Magazin istoric” și „Dosarele istoriei”.

Distins cu premiul „Nicolae Bălcescu” al Academiei Române (1977). Decorat cu ordinul „Steaua României” în gradul de Cavaler (2002).

- Domnule academician, ați crescut în preajma unor militari de profesie – străbunicul și bunicul dvs. au fost generali - v-a marcat în vreun fel acest lucru, v-a influențat în formarea dvs. profesională?

- Evident că m-a marcat. Eu aparțin generației care s-a născut și a trăit în România Mare. Era o vreme în care toată lumea se întorcea la ceea ce se întâmplase în primul război mondial; să nu uităm

că foarte multe familii erau marcate de pierderi de vieți omenești, de traumele războiului. În ceea ce privește familia mea, când a intrat România în război, tatăl meu era student în drept la Paris. El îmi povestea ce entuziasm era în rândurile studenților români, care s-au dus la Legația Română din Paris și s-au înscris ca voluntari – nu știu dacă astăzi s-ar mai repeta așa ceva, mi-e teamă că ar fi invers – și au pornit cu toții spre România, pe

un drum extrem de dificil, ocolitor: s-au dus în Anglia, s-au îmbarcat și au ajuns în Arhanghelsk și de acolo au venit pe frontul românesc, la Mărășești. Tata a luptat în faimosul Regiment 32 Mircea. Aici a avut parte de o întâmplare personală care l-a marcat tot restul vieții: a fost îngropat de o bombă și dezgropat de alta! Aparent, n-a fost nimic grav. Dar, din momentul acela, a început să surzească, ajungând, când eu aveam 10-12 ani, să nu mai mă înțeleg cu el decât prin scris. Deci, a plătit și el un tribut războiului.

Erau multe familii care trăiau, pe de o parte, fericirea României Mari și, pe de altă parte, trauma războiului. Bunica mea, soția generalului Grigore Berindei, îmi povestea foarte multe despre socrul ei, generalul Anton Berindei, mai ales legat de o problemă foarte actuală a zilelor noastre, și anume aceea a integrității morale. Generalul Anton Berindei era un om de o principialitate și de o integritate absolute. Odată, la o masă, cineva a rostit cuvântul „prinț”, cu referire la Bibescu sau Sturdza, nu mai țin bine minte. Atunci generalul a intervenit ferm: „În România nu există titluri nobiliare, potrivit Constituției!” Și o altă întâmplare: în calitate de ministru de război (1896-1899), a făcut o inspecție la Școala de ofițeri, unde era elev și fiul lui, Grigore. Nemulțumit de pregătirea elevilor, a sancționat școala, ordonând ca toți elevii să repete anul de învățământ.

- Spuneți-ne cum ați perceput, în anii de școală, activitățile care se organizau pentru cinstirea eroilor?

- Țin minte că bunicul meu, generalul Grigore Berindei, mă ducea, deseori, în Parcul Carol, unde era Mormântul Eroului Necunoscut și, în spatele lui, era Muzeul Militar, așa că am învățat de mic sentimentul acela al respectului pentru cei care s-au jertfit. Din păcate, astăzi, acest sentiment s-a pierdut, cred că este aproape inexistent la foarte mulți dintre tineri, ceea ce este foarte trist, pentru că și acest simțământ

contribuie la construcția unui om adevărat. De altfel, multe popoare ne dau lecții în ceea ce privește respectul pentru cei care au avut puterea de a se jertfi, respectul postum și menținerea unui cult al memoriei lor. Germanii, de pildă, au căutat în toată lumea mormintele celor căzuți, au creat un adevărat patrimoniu al celor dispăruți. Și nu numai ei.

- Ați copilărit în România Mare. Cum apreciați astăzi, ca istoric, Epoca Marii Uniri, credeți că este o perioadă la care generațiile de astăzi ar trebui să se raporteze mai des?

- Marea Unire este un moment fast, absolut deosebit în mersul românilor prin istorie, un moment la care ar trebui să ne raportăm din foarte multe puncte de vedere. În primul rând, să nu uităm că s-a reușit să fim toți laolaltă, toată națiunea strânsă în unice hotare, cum se spunea atunci; în al doilea rând, pentru că acest lucru s-a datorat românilor înșiși; în fond, au fost niște hotărâri luate de organisme constituite ad-hoc în provinciile românești care s-au unit cu România, ele au hotărât Unirea! Sigur că lucrul acesta a fost înlesnit și de implicarea României în Marele război, de jertfele uriașe pe care le-au făcut și Armata, și populația civilă. Să nu uităm niciodată că, noi, românii, ne-am plătit din

plin obolul acestui moment fast. Aceasta este una din învățături: nu poți cuceri ceva fără jertfe, fără sacrificii. Tocmai de aceea, nu trebuie să-i uităm pe cei care au făcut lucrul acesta. Unii au străbătut etapa respectivă și au trăit apoi bucuria împlinirii, dar foarte mulți s-au oprit în drum, au fost oprți în drum de soartă, de propriul lor curaj, de propriul lor eroism, de propria lor putere de jertfire. Pe aceia nu putem, n-avem voie să-i uităm vreodată! Pentru că aceia sunt eroi. Ei și-au dat viața pentru acest pământ, pentru poporul lor. Or, în primul război mondial, jertfele românilor au fost foarte, foarte mari. Ca, de altfel, și în al doilea război mondial. Nu se poate spune că românii nu și-au plătit dreptul de a fi înțea într-o țară liberă și unitară, într-o țară care să împlinească pe cât se poate năzuințele națiunii lor.

- Mulți istorici consideră Marea Unire drept momentul de apogeu al istoriei românilor, iar despre perioada interbelică se spune că a fost cea mai prosperă din istoria noastră...

- Categorical, așa este! Dar nu putem vorbi numai de o epocă de înflorire, mai bine zis, n-a fost tot timpul o epocă de înflorire. La început a fost foarte greu. A fost dezastrul unui măcel mondial. Să ne gândim la faptul că trecuse tăvălugul războiului, că țara fusese aproape jumătate, dacă nu mai mult, ocupată, că războiul se desfășurase pe o mare parte a teritoriului, că victimele erau nenumărate, că lipsurile materiale au fost neînchipuit de mari... Și, în plus, ocupația însemnase și jefuirea a uriașe valori. Până și cupolele bisericilor au fost luate, și acoperișul de aramă, care era bună pentru altceva. Așa că țara era secătuită în 1918. Fericită, dar secătuită! Apoi trebuie ținut seama și de greutatea imensă care exista practic – de a strânge la un loc, într-o unică realitate, părțile dispartate care veneau din părți dispartate: Basarabia venea din Imperiul Rusiei, Bucovina – din Imperiul Austriei, Transilvania, Banatul și Crișana – din Regatul Ungariei.



„Ce bine ar fi ca, astăzi, clasa noastră politică să aibă patriotismul, integritatea morală și cinstea lui Bălcescu!”

Toate acestea veneau cu sute de ani trăiți sub altă administrație și acum trebuiau să fie înglobate într-o administrație unică. Aici a fost marele merit al lui Ionel Brătianu, care a știut să facă această operație de egalizare, de unificare. A știut să facă, dacă se poate spune așa, ca vasele comunicante să circule prin întreg noul organism care se crease. Asta, pe de o parte. Pe de altă parte, sigur că lucrul acesta a ridicat și probleme dificile de adaptare. Și astăzi vedem că, atunci când vii cu o mică reformă, există destui protestatari. Dar atunci!? Gândiți-vă ce a însemnat pentru oamenii aceia. E drept, erau români în marea lor majoritate, dar trăiseră într-alt sistem. Or, sistemul acela se schimbă. Poate nu se schimbă în modul categoric cum am trăit noi, generația noastră, schimbările de sistem! Ei, lucrul acesta a fost depășit. E drept că Brătianu și regele Ferdinand au avut meritul că au înțeles și au sprijinit această lume în schimbare, că au găsit liantul pentru toată această magmă națională în curs de renaștere, o renaștere dificilă, foarte dificilă. Și acest liant a însemnat: **votul universal și reforma agrară**. Prin aceste mari reforme, interesele tuturor au fost acoperite. Toți și-au văzut împlinite năzuințele. De la cei mai mici până la cei mari. Și, deci, s-a creat acest liant al unei națiuni în cadrul unui stat național împlinit în hotarele sale.

- Se împlinesc, iată, 90 de ani de la Marea Unire. Cum ar trebui să rezonanze societatea românească de astăzi la acest eveniment?

- Sigur că evenimentul va fi sărbătorit de toată societatea românească. Este foarte importantă sărbătorirea – și este o datorie de a o face – dar cel mai important este să simțim cu toată ființa acest eveniment. Vedeți, noi nu ne comportăm la 1 decembrie așa cum se comportă un francez la 14 iulie sau un american la 4 iulie. La noi, la români, e o bucurie formală. Încă n-a intrat în noi conștiința însemnătății simbolice a acestei zile, care trebuie să fie ca un fel de

far călăuzitor al existenței noastre. Nu! Pentru mulți, e o zi oarecare. E foarte rău lucrul acesta. Eu sper, totuși, să se ajungă la acea trăire emoțională națională, de bun simț și de mândrie – și aici e foarte important ca lucrurile acestea să fie făcute cu cei tineri, cei care acum se apropie de intrarea în viața matură și care sunt, din acest punct de vedere, destul de dezarmați. Generația mea eu o percep ca o generație care a avut o educație patriotică reală. Noi țineam la această țară. Ne implicam în existența ei. Ei bine, lucrul acesta, astăzi, este mai puțin constatat. Sigur, suntem europeni, dar trebuie să fim europeni *ca români*. Așa cum francezul e european, dar e francez în primul rând; așa cum germanul e, în primul rând, german și apoi european. Una este solidaritatea continentală, foarte firească și necesară, și alta este sentimentul național. Este exact, cum să spun, simțământul pe care îl ai față de familia ta și față de vecinii tăi. Ești foarte apropiat și prieten cu ei, dar cămașa este mai aproape de trup. Așa-i și cu relația aceasta: națiunea ta și-e mai aproape. Poate că peste 300 de ani o să fie altceva, o să fie ca în filmele s.f., unde vezi un pilot chinez, comandantul rus sau englez, adjunctul american... Poate că n-o să mai existe deosebiri. Dar pentru asta trebuie să mai treacă timp și generații. Până atunci, nu avem



„Am foarte mare stimă și atracție pentru C. A. Rosetti, care a fost o figură foarte interesantă prin acea capacitate de a rămâne el însuși de la începutul vieții până la sfârșit”

dreptul să abdicăm de la însușirile noastre. Și defectele noastre, din păcate. A renunța la ființa noastră națională înseamnă că vom fi aruncați în acest mare creuzet de prefaceri dezarmați. Francezul intră în acest creuzet ca francez, germanul ca german, englezul nu mai vorbesc, el nu renunță sub nicio formă la niște tradiții seculare. Și noi, românii, să venim dezarmați, să ne declarăm europeni și să uităm că suntem români?

Sigur că aici trebuie să acționeze toată lumea – familia, școala, societatea. Din păcate, se face foarte puțin sau se face de o manieră formală, care mai mult obosește pe tânăr și nu-l interesează. Trebuie găsite metode, trebuie depășite formalismele. Într-o vreme se și ironiza educația patriotică, fiind considerată o reminiscență a regimului comunist. Eu am o ștachetă pentru judecarea forțelor politice. Nu fac politică militantă în nici o parte și nu mă interesează, ca să spun așa, ideologia, mai ales că, astăzi, programele sunt atât de amestecate, încât nici nu poți deosebi ideologia. Pe mine mă interesează atitudinea unui partid față de țară, atitudine pe care o voi judeca la vot. N-o să-mi dau niciodată votul unui partid care este împotriva acestei țări și care nu servește interesul național, interes național despre care vorbesc toți, dar toți îl uită.

- Ce rol ar trebui să joace, astăzi, în educarea tinerei generații o instituție precum armata, știut fiind că serviciul militar obligatoriu a fost desființat prin lege?

- Eu, vă spun cu toată sinceritatea, am fost foarte trist când s-a desființat serviciul militar obligatoriu. Pentru că – nu se poate ști niciodată – de armată are nevoie orice țară care se respectă. E drept că trăim într-o eră nouă, în care domină computerele și mijloacele acestea supersofisticate, dar e bine ca orice cetățean să fie capabil să pună mâna pe o armă, Doamne ferește!, la nevoie. Asta pe de o parte. Pe de altă parte, este

o problemă de educație: tânărul care se pregătea să intre în viața activă trecea prin filtrul armatei. Recunosc, uneori nu era agreabil. Poate că nu s-a urmărit și în privința aceasta să se facă în așa fel ca viața militară să-i lase tânărului numai lucruri plăcute. Dar, oricum, armata însemna foarte mult pentru educația tânărului. Desființarea a făcut ca lucrurile acestea să înceteze. Și e păcat. Pentru că, în acest timp, ea nu a fost înlocuită cu nimic. Totuși, un cetățean trebuie să știe că are drepturi, dar și îndatoriri. Serviciul militar era unul din principalele datorii. El s-a desființat. Te gândești atunci: tânărul ce datorie mai are? Nu-i de mirare că va fi foarte surprins când, într-o zi, i se va cere un efort, o jertfă. I se va părea nefiresc, de ce tocmai lui?! Ei bine, generației mele nu i se părea nefiresc. Nici generației părinților mei, nici a bunicilor mei. Ei au mers din jertfă în jertfă ca să construiască ceva: o țară!

- Vorbind despre cinstirea eroilor, astăzi, cred că acest lucru se poate vedea și din modul cum știm să ne îngrijim monumentele, operele comemorative...

- În privința aceasta avem foarte multe lipsuri, ca popor chiar! Trebuie să spun, cu regret, că printre defectele noastre intră și această capacitate numită **uitare**. N-aș spune un cuvânt mai grav. Mă opresc la uitare. Am fost recent la Varșovia. Acolo am fost izbit de faptul că toate monumentele erau la locul lor. Am aflat după aceea că, în perioada războiului ori în cea comunistă, multe fuseseră îngropate, ascunse, altele fuseseră distruse... pentru ca, în câțiva ani, să fie refăcute exact după modelul vechi. Așa că astăzi, când treci pe lângă un monument, ai impresia că este acolo de o sută sau de două sute de ani. În realitate, el are doar câteva zeci de ani de când a fost reconstruit. Ei bine, polonezii au avut această grijă. Ia uitați-vă în București. Ce-a mai rămas? Unde-i Ion Brătianu? Unde-i regele Carol? Avem partide liberale și la putere, și în opoziție. Dar, a existat,

vreodată, ideea aceasta de a se reface monumentul lui Brătianu? Nu! Ionel Brătianu a avut marele noroc că el a fost făcut din granit și că n-a intrat la topit! Dar Ion Brătianu n-a avut norocul acesta! Nimeni nu vorbește de el. În locul lui Pache Protopopescu a fost pus Nicolae Bălcescu. Foarte bine că s-a pus Bălcescu. Măcar e cineva acolo! Dar e păcat și de bietul Pache, care a fost, într-adevăr, un primar cum am dori să avem și astăzi, ca să construiască Bucureștiul acesta, care este atât de chinuit în zilele noastre.

Avem în general o atitudine de uitare și indiferență față de oamenii trecutului. Cu atât mai mult față de anonimii eroi, ca să spun așa. Monumentele cinstitoare ale eroilor din războaie reprezintă o datorie a fiecărei comunități, a fiecărui sat, a fiecărei comune, este datoria elitelor satelor și comunelor, a preoților, a învățătorilor, a medicului, a inginerului, dar și a restului populației. Pentru că aceste monumente erau și amintitoare, ca să spun așa, ale rudelor apropiate căzute pentru țară.

- Din păcate, la noi s-a ajuns să fie păzite statuile, darămite să mai fie și îngrijite... Să fie păzite de profanatori, de hoții de bronz... În Cimitirul Bellu militar au fost furate patru statui de bronz, patru sfincși, fiecare cântărind aproape o tonă, de la monumentul unui erou al primului război mondial. Din păcate, făptașii n-au fost descoperiți nici astăzi...

- E trist că se întâmplă așa! În alte țări există o educație colectivă pentru păstrarea și îngrijirea acestui patrimoniu. În fond, monumentele sunt parte integrantă a istoriei unui popor.

- Domnule academician, am vorbit despre Marea Unire, despre faptul că se împlinesc 90 de ani de la acest eveniment unic în istoria noastră. Asociația Națională „Cultul Eroilor” a luat inițiativa de a se ridica un monument la Alba Iulia dedicat Mării Uniri. Ce părere

aveți despre această acțiune, credeți că este bine să avem un Monument al Unirii în Alba Iulia sau Alba Iulia însăși trebuie considerată un monument, un simbol al Mării Uniri?

- Evident că Alba Iulia ar avea nevoie de un asemenea monument. Vă doresc să se împlinească această inițiativă.

- Care sunt, după părerea dvs, personalitățile istoriei românilor care nu sunt cunoscute la adevărata lor dimensiune, vrea să spun – n-au fost puse, așa cum se cuvine, în lumină faptele lor.

- Aici trebuie să spun că, din păcate, învățământul istoriei este la pământ. S-a ajuns să fie predată istoria doar o oră pe săptămână!!! Or, ce poți transmite într-o oră? Cred că învățământul istoriei ar trebui repus la locul lui. De pildă, pentru Bacalaureat, istoria e pusă alternativ cu geografia!? Păi, cum, domnule?... Un cetățean dacă nu-și cunoaște istoria, limba și geografia, nu mai e cetățean. Este orice! Istoria, geografia și limba sunt niște discipline naționale. Toate trei trebuie să fie obligatorii. E firesc să-ți cunoști și geografia, și istoria țării tale, și limba poporului tău. Dincolo de acestea, poți să adaugi orice.

O altă problemă este legată de **ce istorie învățăm**. În atmosfera aceasta agitată, frământată, de după decembrie 1989, s-a ajuns ca unele personalități istorice să fie puse pe seama regimului răsturnat. Burebista, Mihai Viteazul, Ștefan cel Mare, Bălcescu au fost membri ai Partidului Comunist Român? Evident că nu! Aceste mari personalități trebuie repuse la locul lor în istorie și, mai ales, trebuie înlăturată această imagine negativă care, din nefericire, s-a transmis în profunzimea societății. Am întâlnit tineri care vorbesc cu ironie despre Burebista, de pildă. Or, Burebista, în vremea lui, a cârmuit o uriașă stăpânire și avut o putere militară reală, de care a ținut seama chiar și Imperiul Roman. Cine știe ce s-ar fi întâmplat dacă, în anul confruntării cu Cezar, n-ar fi fost amândoi asasinați. Burebista este

o figură a antichității dintre cele mai interesante. Nu mai vorbesc de Mihai Viteazul, de Ștefan cel Mare... Sunt personalități care, prin ele însele, au o putere de afirmare și care, firește, aparțin și istoriei universale. Apoi să-i amintesc pe Tudor Vladimirescu și Bălcescu. Ce bine ar fi ca, astăzi, clasa noastră politică să aibă patriotismul, integritatea morală și cinstea lui Bălcescu! Sau ale lui Vladimirescu. Suntem încă în așteptare!... Din nefericire, s-a dus o adevărată propagandă ostilă lor, făcându-se această confuzie forțată cu regimul defunct. Așa că neapărat este nevoie de repunerea lor acolo unde le este locul. Ar trebui ca dintre personalitățile reale ale trecutului nostru, cele mai faimoase – și ați vorbit de Mica Unire, de Marea Unire – să fie menținute în memorie. Cu vreo 30 de ani în urmă, eram la o emisiune radio și o reporteriță a făcut un sondaj printre bucureștenii aflați la cumpărături în Piața Matache, despre ziua de 24 ianuarie. Mulți habar n-aveau ce s-a întâmplat la 24 ianuarie 1859! Acum, ignoranța în cunoașterea istoriei noastre s-a accentuat îngrijorător. Există o adevărată confuzie: ce mai suntem? Români? Europeni? Cred că e o datorie a tuturor ca lucrurile să fie așezate în matca lor.

- O ultimă întrebare, domnule academician: aveți vreun personaj din istoria noastră pe care l-ați îndrăgit în mod special, care vă este aproape de suflet?

- Eu trebuie să spun că am consacrat cărți revoluției de la 1821 și am fost interesat și impresionat în același timp de personalitatea complexă a lui Tudor Vladimirescu. De asemenea, am scris mult despre Nicolae Bălcescu. Acum pregătesc o lucrare – o sinteză mai amplă – consacrată acestui fruntaș al revoluției de la 1848, pe care îl consider o personalitate model a istoriei noastre, pe de o parte, model de comportare și, pe de altă parte, model de însușiri. Este foarte interesant: când citești azi o pagină din Bălcescu, ai senzația că

a fost scrisă ieri, nu acum o sută și mai bine de ani! Are o claritate în expunere și o frumusețe a limbii impecabile. Mă gândesc, bunăoară, cât suntem noi, acum, sub impactul limbii pocite și vulgare din mass-media, de la televiziune și așa mai departe. În afară de Vladimirescu și Bălcescu, am foarte mare stimă și atracție pentru C. A. Rosetti, care a fost o figură foarte interesantă prin acea capacitate de a rămâne el însuși de la începutul vieții până la sfârșit. Paradoxal, C. A. Rosetti n-a evoluat. A rămas același radical, republican în fond – într-o vreme mai lăsase el din republicanism, căci îi plăcea regina Elisabeta (Carmen Sylva), dar oricum a rămas pe pozițiile sale. În timp ce Ion Brătianu, care a fost tovarășul lui de drum, și-a dat seama, la un moment dat, de ceea ce se schimbese în societate – în care o burghezie se consolidase – și, în ultimii ani ai lungii lui guvernări de 13 ani, a încercat să-i determine pe tinerii junimiști, care erau niște cadre foarte bine pregătite, de înaltă calitate, să vină alături de el. N-a reușit să-i atragă, dar în politica lui și-a atenuat, ca să spun așa, ascuțișul cuțitului. Ion Brătianu a fost – desigur, ca și Ionel Brătianu – o personalitate absolut remarcabilă. Nu poate fi explicată existența României



„Cred că problema marelui Ion Antonescu trebuie judecată fără părtinire, fără prejudecăți, în toată complexitatea, cu minusurile și plusurile ei, pentru a se trage o concluzie cât mai dreaptă decât cea care ființează astăzi”

moderne dincolo de acești doi mari politicieni. Ei au fost, într-adevăr, catalizatorii procesului de unificare și de modernizare care a putut avea loc. Sigur că, cu cât ne apropiem de zilele noastre, problemele devin mai dificile. Cred, totuși, că, la un moment dat, problema generalului și apoi mareșalului Ion Antonescu trebuie reluată. Și trebuie judecată fără părtinire, fără prejudecăți, în toată complexitatea, cu minusurile, cu plusurile ei, pentru a se trage o concluzie cât mai dreaptă decât cea care ființează astăzi. Sigur că Antonescu a făcut mari greșeli. Orgoliul lui personal și ambițiile personale au trecut dincolo de judecată. Însăși comparația cu mareșalul Mannerheim – care a știut să se oprească la frontierele naționale, a refuzat să meargă mai departe, fără ca Hitler să-i reproșeze lucrul acesta, a înțeles și Hitler că e greu! – este de luat în seamă, numai că Antonescu a avut ambițiile lui...

- Ca orice militar de carieră, Mareșalul a invocat, la un moment dat, onoarea...

- Ei, da, asta era o explicație pe care o dădea el, dar cred că au fost mai degrabă ambițiile lui de a fi un nou Mihai Viteazul și faptul că nu și-a dat seama, totuși, că **eram un purice în fața unui uriaș elefant!**

- Pentru că ați invocat personalitatea lui Ion Antonescu, cred ar trebui să nu uităm că mai sunt încă, și astăzi, foarte mulți români, care au căzut în Campania din Est, despre care nu se știe nimic.

- Este o problemă foarte gravă, cred eu, și anume: neglijența noastră națională față de acești eroi. Germanii s-au dus peste tot, după fiecare soldat căzut. Noi i-am ignorat pe soldații noștri. Păcat! În fond, să nu uităm că oamenii aceștia au murit pentru țara lor! Este de datoria noastră, creștinească aș spune, să le aprindem o lumânare la căpătâi și să le cinstim memoria. ■

**Interviu realizat de
Colonel Dumitru ROMAN**

Căzuți în Revoluția din decembrie 1989

Domnul Vasile T. Suci, președinte de onoare al Asociației Naționale „Cultul Eroilor” Mureș, a întocmit o situație a celor uciși – militari și civili – în decembrie 1989.

Agigea/Constanța – 2
 Aiud/Alba – 2
 Alba Iulia/Alba – 8
 Alexandria/Teleorman – 1
 Arad/Arad – 17
 Babadag/Tulcea – 1
 Bacău/Bacău – 1
 Blandiana/Alba – 5
 Blaj/Alba – 2
 Brăila/Brăila – 42
 Brașov/Brașov – 67
 București/Ilfov – 583
 Buzău/Buzău – 26
 Călărași/Călărași – 2
 Caracal/Olt – 4
 Caransebeș/Caraș Severin – 4
 Ciceu/Harghita – 1
 Cisnădie/Sibiu – 2
 Cluj Napoca/Cluj – 28
 Codlea/Brașov – 1
 Constanța/Constanța – 14
 Craiova/Dolj – 16
 Cristian/Brașov – 1
 Drobeta-Turnu Severin/Mehedinți – 1
 Deva/Hunedoara – 1
 Eforie Nor/Constanța – 1
 Eforie Sud/Constanța – 1
 Făcăi/Dolj – 2
 Fetești/Ialomița – 1
 Focșani/Vrancea – 1
 Galați/Galați – 3
 Gheorghei/Harghita – 1
 Giurgiu/Giurgiu – 7
 Golești/Argeș – 2
 Hațeg/Hunedoara – 1
 Hunedoara/Hunedoara – 6
 Iași/Iași – 1
 Ineu/Arad – 2
 Ioan Corvin/Constanța – 4
 Lugoj/Timiș – 3
 Satu Malu/Ialomița – 1
 Mamaia/Constanța – 1
 Mangalia/Constanța – 3
 Mărăcineni/Buzău – 1
 Medgidia/Constanța – 1
 Mihai Bravu/Giurgiu – 2
 Mihail Kogălniceanu/Constanța – 1
 Miheșu de Câmpie/Mureș – 2 (unul

împușcat la Cluj Napoca și unul la Sibiu)
 Mavilești/Galați – 1
 Nehoiu/Buzău – 1
 Neptun/Constanța – 1
 Cona de Sus/Harghita – 1
 Odorheiu Secuiesc/Harghita – 2
 Oltenița/Călărași – 2
 Oradea/Bihor – 1
 Orăștie/Hunedoara – 1
 Otopeni/Ilfov – 51
 Oravița/Caraș Severin – 1
 Piatra Neamț/Nemț –
 Ploiești/Prahova – 2
 Pitești/Argeș – 1
 Porumbenii Mari/Harghita – 1
 Predeal/Brașov – 9 (împușcați în municipiul Brașov)
 Râmnicu Sărat/Buzău – 3
 Reșița/Caraș Severin – 18
 Rimești/Bihor – 1
 Râșnov/Brașov – 1
 Roman/Neamț – 1
 Românești/Dolj – 1
 Sfântul Gheorghe/Covasna – 2
 Sibiu/Sibiu – 91
 Sighișoara/Mureș – 3
 Sânpetru/Brașov – 1
 Slobozia/Ialomița – 4
 Târgoviște/Dâmbovița – 11
 Târgu Mureș/Mureș – 6
 Târgu Secuiesc/Covasna – 1
 Timișoara/Timiș – 86
 Titu/Dâmbovița – 6
 Turda/Cluj – 13
 Tuzla/Constanța – 4
 Ungheni-aeroport Vidrasău/Mureș – 1
 Vișina/Dâmbovița – 6
 Vulcan/Hunedoara – 1
 Zamfira/Prahova – 1
 Zărnești/Brașov – 1
 Zetea/Harghita – 1



În timpul evenimentelor din decembrie 1989 s-au înregistrat: 1 104 morți, 3 321 răniți.

Din Ministerul Apărării Naționale au căzut la datorie 44 de ofițeri, 29 de maiștri militari și subofițeri, 155 de gradați, soldați și elevi, 7 salariați civili; 633 de militari au fost răniți.

Din structurile Ministerului de Interne au fost împușcați mortal 45 de ofițeri, subofițeri, gradați și soldați.

Din Securitate au fost uciși 18 ofițeri și subofițeri.

Din Grăniceri – 3 militari; de la Pompieri – 3 militari; de la Penitenciare – 2 persoane.

Au fost omorâți 744 de civili, iar 2 688 au fost răniți. ■

Cimitirul internațional de onoare "Mircea cel Bătrân"



În timpul luptelor pe teritoriul Dobrogei, în august-decembrie 1916, trupele româno-ruso-sârbe, pe de-o parte, și cele germano-bulgaro-turce, pe de altă parte, au înregistrat pierderi semnificative. Osemintele celor căzuți au fost înhumate în cimitire militare, înființate la Mircea Vodă, Constanța, Tulcea, Bazargic și Daidâr.

Dintre acestea, cea mai importantă necropolă – ca suprafață (8000 mp) și arie de cuprindere a naționalităților aparținătoare – a fost Cimitirul militar internațional de onoare "Mircea cel Bătrân" de la Mircea Vodă-Gară. Acesta a fost amenajat în etape succesive, în anii 1926-1941, din inițiativa Societății "Mormintele eroilor căzuți în război" (devenită în 1927 Societatea "Cultul Eroilor" și în 1940 Așezământul Național "Regina Maria" pentru Cultul Eroilor).

În urma lucrărilor de sistematizare din anii 1932 și 1938 – care au presupus strămutarea osemintelor ostașilor turci la cimitirele militare din Slobozia, județul Ialomița, și Siliștriu, în Bulgaria – situația militarilor înhumați în Cimitirul "Mircea cel Bătrân" se prezenta, în 1943, astfel: 100 de români (93 cunoscuți și 7 neidentificați), 91 germani (77 cunoscuți și 14 neidentificați), 3 austrieci (2 cunoscuți și 1 neidentificat), 148 de bulgari (133 cunoscuți și 15 neidentificați), 80 de ruși (58 cunoscuți și 22 neidentificați), 2 sârbi (cunoscuți), 2 polonezi (cunoscuți) și un evreu rus (neidentificat). În cripte se găseau osemintele a 4879 de ostași necunoscuți. În total erau 5306 militari.

Începând cu anul 2005, Cimitirul "Mircea Vodă" a fost cuprins într-un program de reabilitare, inițiat de

Oficiul Național pentru Cultul Eroilor, sprijinit de Instituția Prefecturii Constanța, Consiliul Județean Constanța, Arhiepiscopia Tomisului, Consiliul Local Mircea Vodă și Asociația Națională "Cultul Eroilor" județul Constanța.

Lucrările de reconstrucție a Cimitirului Internațional de Onoare "Mircea cel Bătrân" din localitatea Mircea Vodă au constat în: repararea mormintelor individuale, a monumentelor-osuar, a capelei și a casei călugărilor, reamenajarea aleilor, refacerea gardului împrejmuit, instalarea unui nou monument și a catargelor pe care se vor înălța drapelele statelor din care provin eroii, construirea șanțurilor și a subtraversărilor la drum pentru scurgerea apelor pluviale, ambientarea peisagistică, asigurarea iluminatului și a apei curente, curățarea vegetației crescute în exces.

Așezământul alcătuiește în prezent un ansamblu unitar din punct de vedere compozițional. Incinta este compusă din capelă, monumentul-osuar central cu vultur, cele patru monumente-osuar cu urne ceramice din parcelele A, C, D și F, mormintele și însemnele de căpătâi, clădirea fostei chilii a călugărilor, cele două corpuri din colțurile de sud-vest și sud-est ale necropolei, zidul împrejmuit, amenajările interioare și exterioare

(drumul, aleile pietonale, spațiile verzi etc.). În cimitir sunt instalate 440 de însemne de căpătâi, pe care sunt inscripționate numele a 484 de militari de diverse naționalități.

Cimitirul a fost inaugurat în ziua de 3 noiembrie 2007 în prezența reprezentanților Ministerului Apărării, Ministerului Internelor și Reformării Administrative, Instituției Prefecturii și Consiliului județean Constanța, ai Primăriei locale, ai Arhiepiscopiei Bisericii Ortodoxe Române Constanța, precum și ai ambasadelor Bulgariei, Rusiei, Germaniei, Serbiei, Turciei și Ucrainei, ai Oficiului Național "Cultul Eroilor" și Asociației Naționale "Cultul Eroilor". Au participat numeroși cetățeni din județul Constanța, dar și din alte localități.

Acțiunea a început cu un ceremonial militar și religios susținut de reprezentanții Comendurilor militare din Constanța și Medgidia și un sobor de preoți condus de P. S. Teodosie, arhiepiscop al Episcopiei Constanța și Tulcea. Au urmat alocuțiuni ale oficialităților, depuneri de coroane și jerbe de flori, defilarea gărzii de onoare și a muzicii militare, timp în care s-a acordat onorul de către o formație de avioane M.I.G./21 Lancer. ■

**Colonel (rtr)
Constantin CHIPER**

...În ziua de 20 iunie 1917, clopotele bisericii din satul Stâncești au început să bată fără întrerupere. Îngrijorați, tata și mama m-au trimis la biserică să văd de ce trag clopotele. Aveam vreo șase ani pe atunci. Când am ajuns în cimitirul de la marginea satului, am văzut, în jurul bisericii, vreo 10-12 militari care săpau o groapă mare. Între timp a sosit un furgon tras de patru cai, plin cu soldați morți. Soldații care săpau i-au întrebat pe cei de la furgon câți morți au adus. N-am auzit răspunsul. Am văzut însă că soldații gropari s-au mirat de unde au apărut atâția morți, pentru că atunci când ei au plecat să sape groapa erau mai puțini. Au murit după ce au plecat ei la biserică – le-a explicat cineva. Acei soldați făceau parte, din câte am înțeles eu, din Regimentul 25 Infanterie Vaslui, care au luptat la Oituz până în primăvara anului 1917, după care au trecut în refacere la Stâncești, Botoșani. Cum în acea vreme s-a abătut epidemia de tifos exantematic, mulți soldați au murit. Întrucât groapa era prea mică, morții au fost așezați unul lângă altul, suprapuși, îmbrăcați numai în îmbrăcăminte de corp, după care s-a aruncat peste ei o căruță de var nestins, peste care soldații au pus pământ. La căpătâiul gropii a fost așezată o cruce mare, de lemn, care a rezistat până după cel de-al Doilea Război Mondial. Ajunsă într-o stare deplorabilă, a fost înlocuită



Profesorul Ion D. Marin



Groapa comună de la Stâncești

cu o cruce din cărămidă, care s-a deteriorat și ea cu timpul...

Ion. D. Marin, martorul acelei întâmplări, s-a făcut mare. A ajuns profesor de limba română și istorie. Mai bine de 20 de ani a slujit la catedră chiar la școala din satul natal. Ani buni s-a consacrat cunoașterii vieții și operei Lucefărului de la Ipotestți, sat situat la circa 5 km de Stâncești. A fost pe front, ca ofițer de rezervă, în Regimentul 8 Roșiori Botoșani, fiind distins cu ordinul „Coroana României cu spade în grad de cavaler și panglică de Virtute Militară”. După război, și-a continuat activitatea la catedră, ca profesor, și a publicat articole, recenzii, studii, printre care se remarcă volumul „Eminescu la Ipotestți”. A murit în anul 1986, lăsând multe lucrări neterminate, printre care și „Istoricul monumentului eroilor din Primul Război Mondial”. Impresionat

de soarta tragică a soldaților din Regimentul 25 Infanterie, îngropați în cimitirul din Stâncești, a încercat să-i identifice și a susținut să li se ridice un monument. N-a apucat să-și vadă dorița împlinită.

Abia după reînființarea filialei „Cultul Eroilor”, din inițiativa colonelului (r) Pamfil Marin, veteran de război și membru al Comitetului executiv al ANVR Botoșani, s-a trecut la restaurarea crucii de la groapa comună din cimitirul satului. Anul trecut, colonelul (r) Pamfil Marin și inginerul dr. Ion Lașcu, cu sprijinul preotului paroh și al inginerului Pamfil Rotaru, directorul societății construcții ROTCONI, au refăcut întreaga lucrare, dându-i aspectul din fotografia alăturată.

Anul acesta s-au împlinit 90 de ani de la înhumarea acelor eroi din Regimentul 25 Infanterie Vaslui. ■

Colonel (r) Florea MACOVEI

Casa generalului

În Centrul Vechi nr. 16, din Baia Mare, poate fi văzută o placă din marmură neagră pe care scrie:

În această casă a locuit generalul Gheorghe C. Petrescu, 1891-1966, comandantul Regimentului 7 Grăniceri Baia Mare, veteran de război, decorat pentru fapte de arme din Primul Război Mondial.

Această placă comemorativă a fost instalată prin grija Filialei „Cultul Eroilor” Maramureș, cu sprijinul oficialităților locale. Lucrarea a costat 7 milioane de lei vechi, sumă provenită din sponsorizări.

Generalul Gheorghe Petrescu, fiul lui Constantin și Profira, s-a născut la 5 februarie 1891 la Târgu Jiu. A urmat școala primară și liceul în orașul de baștină, după care a absolvit facultatea de Drept și Politehnica (Secția de inginerie hotarnică). Ca studii militare, a fost absolvent al Școlii Militare de Ofițeri, și al Școlii de Război, devenind ofițer de stat-major.

Participă la războiul balcanic (1913), la marile bătălii de pe frontul din Moldova (1917), la

campania împotriva lui Bela Kun și la cucerirea Budapestei (1919). În 1920 este numit, ca ofițer hotarnic, în comisia de stabilire a frontierei de vest a țării. A fost decorat cu ordinele „Steaua României” și „Coroana României”.

În perioada interbelică a lucrat ca stat-majorist și a fost comandantul Batalionului 11



din Caransebeș (1931-1935), Regimentului 7 Grăniceri din Baia Mare (1935-1937). Timp de doi ani îndeplinește, ca militar, funcția de prefect al județelor Sălaj și Olt. În 1939 este avansat la gradul de general și numit la comanda Diviziei de la Rădăuți, funcție pe care o deține până la Ultimatumul sovietic

din 1940, când este trecut în rezervă. Se mută cu familia la Baia Mare, pentru ca în urma Dictatului de la Viena să se refugieze la Pitești.

Bun cunoscător al limbilor franceză, germană și italiană, publică mai multe studii de istorie și este profesor de istorie la Liceul „Gheorghe Șincai”, dar și la Școala profesională de ucenici din Baia Mare, bucurându-se de admirația urbei. În 1952 este arestat și închis, fără a fi judecat, la Satu Mare, Caransebeș și Jilava. Abia după doi ani de detenție, este pus în libertate, având însă domiciliu forțat în Ocna Șugatag, Șomcuta Mare și Baia Mare. Hărțuit și umilit de oamenii Securității, i se permite în cele din urmă să lucreze pe un șantier de drumuri la Borșa și Șomcuta. În 1962 i se repartizează un apartament în Baia Mare și este repus în drepturile de pensie. Pentru a supraviețui, și-a vândut multe din lucrurile de de valoare ale familiei. Se stinge din viață la 21 martie 1966.

Pentru meritele sale, Consiliul municipal Baia Mare i-a acordat post-mortem titlul de „Cetățean de Onoare”. ■

Aurel VAIDA

În ziua de 23 octombrie 2007, Consiliul Director al Asociației „Cultul Eroilor” din județul Harghita și-a modificat componența, după cum urmează: președinte – maior Cristinel Mursa; prim-vicepreședinte – col (r) Ilie Cârștean; vicepreședinți – preot Eugen-Teodor Bijec, col (r) Nicolae Baltă, locotenent-colonel preot militar Mihai Mitrea; secretar plutonier-adjutant Atanasie Drăghici; membri – jurist Adriana Andrei, profesor Constantin Costea, profesor Cristinel Glodeanu, profesor Ilie Șandru, inginer Zita Mihali, col (r) Virgil Nedea.

Noul organ de conducere a desfășurat, în această zi, un simpozion dedicat Zilei Armatei României, urmat de un spectacol artistic cu participarea membrilor Cercului „Cultul Eroilor” din Școala Gimnazială „Liviu Rebreanu”, care au constituit formația „Mugurașul”, condusă de profesorul Emil Cadar.

Repertoriul a cuprins piesele muzicale: Treceți batalioane române Carpații, Cântă cucu-n Bucovina, Măi române să fii mândru, Dor și dor, Imnul eroilor și muzică folk interpretată de Adriana Balog.

Comanda Brigăzii 61 Vânători de Munte din Miercurea Ciuc – formată din general de brigadă Vasile Bârea, colonel Ioan Burghilea, colonel Marius Giurcă – împreună cu șeful Cercului Militar, colonel (r) Ilie Cârștean, a organizat: Cupa vânătorilor de munte, Cupa presei la tir. De mare succes s-a bucurat și spectacolul omagial susținut de artiști de primă mărime: Nicolae Furdui Iancu, Veta Biriș, Ionel Fulea, Mariana Deac, Radu Ciordaș, Adriana Hagău, locotenent-colonel Ovidiu Purdea-Someșanu,

soții Giurgi și Daniel Iancu, conducătorul formației „Crai Nou” din Alba Iulia. În ziua de 25 octombrie s-au depus coroane de flori la Monumentul ostașului necunoscut și s-a desfășurat retragerea cu torțe în Piața Tricolorului.

Ca obiective de viitor, membrii Consiliului Director, îndrumați de comandantul garnizoanei, general de brigadă Vasile Bârea, își propun să alcătuiască Albumul monumentelor și cimitirelor eroilor din județul Harghita. ■

Locotenent-colonel preot militar Mihai MITREA
Vicepreședinte al A.N.C.E. Harghita

În ziua în care creștinătatea îl sărbătorește pe Sf. Mare Mucenic Dimitrie, în localitatea Matca, județul Galați, peste 1500 de săteni, bătrâni cu căciuli sau pălării, bătrâne cu broboade negre, îndoliate după cei plecați la război, „din câmp, de-acasă, de la plug”, cum zice poetul, veterani de război, elevi s-au adunat la noul monument din centrul localității. Au venit, cu mic cu mare, la dezvelirea și sfințirea celei mai frumoase opere comemorative de război din comună. Au onorat acest

Monumentul de la Matca

moment sărbătoresc senatoarea Adriana Ticău; secretarul de stat Victor Paul Dobre; vicepreședintele Consiliului Județean, Eugen Chebac; eurocandidatul gălățean C. Dumitriu, contraamiralul (r) Traian Anderson, colonel (r) Toma Munteanu, președintele filialei județului Galați a Asociației Naționale „Cultul Eroilor”.

Ceremonial simplu, emoționant. Un sobor de preoți, în frunte cu părintele protopop și părintele paroh

Oancă, a oficiat slujba de sfințire a monumentului. În acordurile Imnului Eroilor, au fost depuse coroane de flori. Președintele filialei județene „Cultul Eroilor” a acordat o Diplomă de Merit primarul localității Matca, Ionel Pohrib, cel care a susținut și a condus acțiunea de ridicare a monumentului. ■

Toma MUNTEANU

In anul 1970, din inițiativa preotului Constantin Ciolacu, susținut de Consiliul parohial (Filip Dărescu, Gheorghe Sălăvăstru, Ion Negel, Ion V. Chiper, Ion Gaiță, Năstase Cocuz și Zaharia Cocuz) și de enoriașii Bisericii ortodoxe din satul Valea Siliștei, comuna Solești, județul Vaslui, s-a ridicat în curtea bisericii o troiță, destinată cultului ortodox și cinstitii eroilor satului căzuți în Războiul de independență (1877-1878), Războiul pentru întregire statală și națională (1916-1919) și Războiul pentru reîntregire statală și națională (1941-1945). Troița a fost realizată din lemn de fag de către meșterul tâmplar Constantin Arhire. Plăcile de aluminiu, cu numele eroilor au fost realizate de Vasile I. Chiper, fiu al satului.

Întrucât intemperiiile timpului au deteriorat materialul din care s-a realizat troița, tânărul preot Nicolae Ilie, împreună cu Comitetul parohial (Emil Cărare, Petruță Bulichi, Gheorghe T. Cărare, Vasile T. Cărare, Neculai T. Cărare, Vasile I. Gaiță, Gheorghe I. Arhire, Ion V. Ciolacu, Eleonora V. Cărare, Elena Gh. Habet și Elena I. Chiper), ajutați de enoriașii satului, a realizat o nouă troiță, care cheamă credincioșii la închinăciune și smerenie față de Dumnezeu, precum și cinstita memoria străbunicilor, bunicilor și părinților care s-au jertfit în luptele de apărare a patriei și libertății poporului român. Se cuvin deosebite mulțumiri sponsorului principal Vasile Isidor Dărescu,

care a sprijinit material repararea bisericii și realizarea troiței. De asemenea, se aduc mulțumiri meșterului Claudiu Mardare pentru munca prestată în realizarea acestor lucrări.

Această troiță și biserica renovată au fost sfințite în ziua de 13 mai 2007 de către soborul de preoți: Vasile Pârcălabu, protopop

organizarea și desfășurarea acestei ceremonii. Un grup de elevi de la Școala de Arte și Meserii „Elena Cuza” din Solești a prezentat un program omagial. Evenimentul a fost dedicat și sărbătoririi locuitorilor satului. Cu concursul directorului Căminului cultural „Elena Cuza” din Solești și a bibliotecii comunale s-a realizat o

Troița de la Valea Siliștei



la Protoeria Vaslui, preotul paroh Nicolae Ilie, Parohia Valea Siliștei și preotul paroh Constantin-Robert Ciobanu, Parohia Știoborăni. Au participat reprezentanți ai Prefecturii Vaslui, Consiliului județean Vaslui, ai Asociației Naționale a Veteranilor de Război, Filiala Vaslui, ai Asociației Naționale „Cultul Eroilor”, delegația Primăriei Solești, condusă de Doamna primar Mona Bujor, care a sprijinit cu fonduri repararea bisericii și realizarea troiței, precum și

expoziție de artizanat și de carte. Participanților le-a fost distribuită revista „România Eroică”, organul de presă a Asociației Naționale „Cultul Eroilor”, și cartea „Omagiu veteranilor de război”, autor col. (rz) Constantin I. Chiper, fiu al satului, vicepreședinte al Consiliului Director Central, al Asociației Naționale „Cultul Eroilor”. ■

Col. (rz.) Petru DOBOȘERU
Președinte al A.N.C.E. Vaslui

Un erou al Gorjului

Învățătorul Victor Popescu

Victor Popescu s-a născut la 26 septembrie 1886 în familia lui Dumitru și Maria Popescu din comuna gorjană Valea cu Apă. Urmează școala primară în satul natal, având ca învățător chiar pe tatăl său, apoi cursurile liceului, la Turnu Severin și Târgu Jiu. Atras de profesia de dascăl, se înscrie la Școala Normală din București. După satisfacerea stagiului militar, este repartizat învățător în comuna Bărbătești de pe Valea Gilortului, pentru ca apoi să revină la școala din satul natal.

În 1913 participă, ca militar în termen, la campania din Bulgaria. Urmează Școala de ofițeri de rezervă, la 1 februarie 1916 fiind avansat sublocotenent și repartizat la compania a III-a, Batalionul 1 din Regimentul 18 Gorj, cu care participă la luptele de la Petroșani, Bănița, Cetatea Babii, Crivadia, Merișor,

Câmpia Puiului, Dealul Bârdarului, Buliga, Straja, Vulcan și Obarocea, unde este rănit. Frontul de la Jiu prăbușindu-se sub presiunea trupelor inamice, militarii noștri se retrag în condiții dramatice. Sublocotenentul Victor Popescu se îndreaptă spre Târgu Jiu, dar, fiindu-i tăiată retragerea de trupe germane, o ia spre Brătuia, Țicleni, Rășina, Râșnov. Din trei companii au mai format doar una, care își continuă retragerea prin codrii seculari, reușind să ajungă în dealul Vlăducenilor.

Cunoscând limba țigănească, se îmbracă în straie de căldărar și se îndreaptă spre Fărcășești și, de aici, la Valea cu Apă, pe unde înaintau cavaleria și artileria germană. Câteva zile stă ascuns în casa părintească. O patrulă germană înconjoară locurile unde se adăpostea. Dovedind prezență de spirit, Victor Popescu

reușește să-și anihileze următorii, aruncându-le trupurile în apa Jiului. Era în 6 decembrie 1916.

Urmărit de inamic, ia calea codrilor, unde formează un detașament de partizani. I se alătură militari români răzleți, țărani din județele Gorj și Mehedinți, prizonieri ruși și italieni evadați din lagărele de prizonieri, mari proprietari, dar și membri ai familiei sale. Detașamentul ajunge la aproape 40 de luptători, care cutreieră pădurile și localitățile din zonă, supraveghind mișcările inamicului. Își stabilesc locul de retragere, în caz de pericol, la Negomir, loc înconjurat din toate părțile de pădure. Sub gloanțele partizanilor lui Victor Popescu au căzut colaboraționistul Toma Aftangel din Bolboși, care lucra pentru spionajul german, polițiști inamici din Ploștina, Bolboși, Valea cu Apă.

În mai 1917, sublocotenentul Victor Popescu răspândește în județele Gorj și Mehedinți o chemare la luptă: „*Domnilor Primari! Frați Români! Soldați! Trăim timpuri grele și vom trăi și mai rău dacă nu ne vom uni și dacă ne vom pârî unul pe altul germanilor și ungurilor.*

Emil Rebreanu

După două săptămâni de grele confruntări cu inamicul pe frontul italian, militarii Regimentului de artilerie „Maria Tereza” așteptau, adunați în careu, începerea ceremoniei. La un moment dat, un sunet lung de goarnă vesti sosirea comandantului. Din mașina oprită la câteva zeci de metri a coborât un general mărunț și slab, urmat de câțiva ofițeri a căror ținută luxoasă contrasta cu simplitatea acestuia.

După salutul cazon, generalul s-a oprit în mijlocul cazonului și a început să vorbească: „Prin vitejia voastră fără pereche, inamicul este învins, poziția lui cucerită și zdrobit cu totul se retrage în debandadă. Până acum avem 200 000 de prizonieri. Majestatea sa Împăratul, recunoscător pentru faptele voastre, vă mulțumește și mă însărcinează să decorez ... pe cei cari s-au distins mai mult în aceste lupte”. Punându-și ochelarii începu să dea citire, cu un timbru solemn, listei cu decorații.

—...„Sublocotenent Emil Rebreanu este decorat cu medalia de aur, pentru vitejia neîntrecută și devotamentul cu care a luptat în toate ocaziile”.

Imediat, pași spre comandant cu pași siguri un ofițer frumos și bine făcut. Privirile uimite ale tuturor se îndreptară spre tânărul sublocotenent. Nu pentru că el nu ar fi meritat cea mai înaltă decorație austriacă, pe care și-ar fi dorit-o, în fapt, fiecare dintre cei prezenți ci, pentru că era un supus român, transilvănean, și nici pe de parte nu era de viță nobilă.

Comandantul prinse decorația în pieptul ofițerului, în sunetul marșului și în uralele soldaților, apoi, după ce mai decoră câțiva soldați, își luă rămas bun de la regimentul care îl petrecu din ochi, cu săbiile pentru onor, până ce automobilul se puse în mișcare.

După eveniment, Emil Rebreanu se retrase în bordeiul său de pământ, lungindu-se pe un pat de crengi și

verdeată. Decorația de aur, râvnită de atâția camarazi ar fi trebuit să-i bucure sufletul. Dar nu era așa. Acum, mai mult ca altă dată, mintea îi era frământată de marea durere ce-l încercase încă de la începutul campaniei. Din ziua în care îmbrăcase uniforma de ofițer austriac nu mai avea liniște. Tot îl chinuia gândul de a trece munții, să ajungă în capitala vechiului regat, la București, unde-și avea fratele gazetar și atâția alți frați români care primeau cu drag pe ardelenii pribegi, fugiți de spânzurații unguerești. Dar, n-a putut să-și părească mama bătrână și surorile. El le era singurul sprijin. Iar dacă el ar fi dezertat, de bună seamă că ele ar fi fost închise și maltratate.

Când află vestea că România a intrat în război contra Austro-Ungariei neliniștea îl copleși. Se tot întreba: „Ce mă leagă pe mine de această armată?... Cum este cu putință să trag în frații mei români, dacă voi fi trimis pe frontul românesc?”. Gândul de a fugi la armata română de peste munți îl stăpânea tot mai mult. Doar îngrijorarea că mama și surorile

Deșteptați-vă și înviați odată, cum a înviat codrul. Arătați fiecare din voi că mai aveți sânge de român în vinele voastre. Puneți mâna pe coasă, topor, sapă și pari și cântați veșnica pomenire dușmanului care ne batjocorește femeile și fetele noastre, ne ia hrana și laptele de la gura copiilor. Decât prizonieri schingiuți și cu familiile batjocorite de dușmani, mai bine în codru cu arma în mână, făcându-ne datoria pentru țară ca strămoșii noștri, sau să murim.”

Aceste îndemnuri aduc noi luptători în detașament, dar pun în alertă și autoritățile militare de ocupație, care reușesc să le ia urma la Roșia de Jiu și să-i atace prin surprindere. În înclăștarea cu germanii, cad studentul Ion Prunescu, plutonierul Ioan Gheorghe și câțiva italieni. Victor Popescu reușește să scape. Pentru prinderea lui, ocupanții pun o recompensă de 30 000 de lei. Momeală zadarnică. Nici un localnic nu suflă o vorbă. Un agent german, deghizat în călugăr, este descoperit de Victor Popescu, care îl împușcă într-o noapte la marginea unei păduri. Autoritățile germane îl judecă în contumacie

și-l condamnă la moarte. Într-un raport al Comandamentului trupelor din Târgu Jiu, adresat Curtii Marțiale, se arăta: „Populația din Gorj și Mehedinți îl privește pe Victor Popescu cu oamenii lui ca pe un erou național și îi înlesnește prin toate mijloacele mișcarea de rebeliune.”

Sătenii din Negomir, Roșia de Jiu, Peșteana de Jiu, Raci, Bolboși, Brădet, Stejărei, Urdari, Ohaba, Fărcășești, Rovinari, Broșteni, Covrigi, dar și locuitori din Turnu Severin și Târgu Jiu sunt alături de oștenii lui Victor Popescu, dându-le informații despre inamic, arme, îmbrăcăminte, hrană. Autoritățile de ocupație recurg la arestări. Sora lui Victor Popescu, Elena, și o cumnată sunt torturate și închise la Turnu Severin; Ion Anghelescu este arestat și bătut cu biciul de sârmă; Petre Șoșoi din Trestioara, căruia îi pun jeratec pe piele, moare în chinuri groaznice; marele proprietar Mihail Cernăianu și fiii săi sunt puși să-și sape groapa, în timp ce le sunt incendiate casele. Când procurorul militar le-a citit, la 11 iulie 1917, sentința de condamnare la moarte și i-a întrebat care le este ultima dorință, ei au strigat: „Trăiască

România Mare!”

Această jertfă și mai ales venirea toamnei îl determină pe Victor Popescu și oștenii săi să părăsească codrii Gorjului și Mehedințului și să se îndrepte către frontul din Moldova. În seara zilei de 30 aprilie 1918, ajunge în mijlocul camarazilor din Regimentul 18, cantonat la Mărășești.

După război, rămâne în Moldova, ca învățător la școala de aplicație de pe lângă Școala Normală Bălea-Coțofenești, apoi ca director al orfelinatului Sascut-Putna, unde avea în îngrijire 180 de copii orfani între 3 și 18 ani. În această nobilă activitate i se alătură și soția, venită din Gorj. În 1920 se întoarce la gospodăria sa din Valea cu Apă, unde găsește totul distrus, cenușă. Locuiește timp de 12 ani în cancelaria școlii, apoi se mută în casa pe care și-a construit-o.

A pregătit zeci de promoții de copii. În 1943, după 36 de ani ca dascăl la școala din satul natal, iese la pensie. Se stinge din viață în anul 1970, fiind înmormântat în cimitirul din Valea cu Apă. ■

Colonel (r) Costinel LOGA



Piatra de mormant Emil Rebreanu

vor suferi îl mai oprea. Frământat de aceste gânduri grele sări din pat și începu să se plimbe preocupat prin fața colibeii. Inima i se strânse la acest gând și durerea înăbușită pentru moment, de mizeria și efortul războiului, îi cuprinse ființa. Un agent de legătură îi aduse un ordin scris de la regiment. Se pronunse îmbarcarea pentru acea noapte și deplasarea regimentului spre o destinație necunoscută...

Chiar în noaptea aceea trenul porni, transportându-i până în apropierea Carpaților. Regimentul debarcă și porni spre frontul de la Ghimeș. Bateria lui Emil Rebreanu fu așezată lângă un castel ruinat, ridicat pe vremuri de Maria Tereza. De aici, ofițerul privea peste pârâiașul Ghimeș, care forma hotarul între România și Ardeal.

Dar, într-o noapte se hotărî... Făcu suluri toate planurile și hârțile unde se găseau locurile bateriilor și plecă tiptil spre pârâiaș. Vroia să treacă în rândurile fraților săi și să lupte alături de ei pentru unirea tuturor românilor. Când să ajungă la rețelele de sârmă, o patrulă îl surprinse. A fost arestat

și trimis spre judecată. Zadarnic comandantul său de regiment îl povățuise să declare că s-a rătăcit! El și-a susținut nobila intenție, cerând să fie mai bine împușcat decât să mai lupte contra fraților săi.

Judecătorii îl condamnară la spânzurătoare. În seara zilei de 14 Mai 1917, tânărul sublocotenent fu condus lângă pârâu, pe pământul stăpânit de unguri spre a-i fi aplicată sentința. „Împușcați-mă și îngropați-mă pe pământul vechiului regat!” – își exprimă el dorința. Dar străinii refuzară, și Emil Rebreanu fu spânzurat de călău.

După patru ani de la execuție, în ziua de 2 octombrie 1921, în sunetul muzicilor militare, în prezența a zeci de români – în sfârșit liberi de jugul austro-ungar, au fost adunate osemintele eroului și au fost îngropate în pământ românesc, așa cum își dorește în ceasul tragic al morții sale.

Astăzi, la căpătâiul lui străjuiește un monument pe care stă înscrisă fapta neasemuită a curajosului ofițer, exemplul de sacrificiu pentru un ideal sfânt. ■

Valeria BĂLESCU



Avangardă către Apahida

Stimată redacție,

...Am citit și recitat cu emoție amintirile rămase de la dragul și bunul nostru învățător. După atâția ani de la plecarea dintre noi, îl mai aud și acum povestind. Ce bine a făcut că a pus pe hârtie toate întâmplările trăite pe front! Sunt informații inedite despre eroii și ostașii pe care i-a cunoscut și alături de care a luptat. Mulțumesc Bunului Dumnezeu, care mi-a luminat drumul spre revista „România Eroică”. Prin publicarea acestui fragment din însemnările lăsate de învățătorul meu, vom aduce bucurie și învățătoarei mele, doamna Maria Dăscălescu, în vârstă de 87 de ani împliniți. Îi mulțumesc și pe această cale pentru punerea la dispoziție a materialului; mulțumesc, de asemenea, fiului dumnezeii, Viorel, și ing. Daniel Dorobanțu, care ne-au ajutat la pregătirea acestui material.

Maria Diaconu, Piatra Neamț, str. Grigore Ureche, nr. 4, Bl. 37 C, ap. 9.

(Continuare din nr. trecut)

După ce-mi instalasem tunul, am ieșit pe car, căutând cu toții să respirăm o clipă de răgaz. Dacă nu am fi fost înconjurați de lăzi de proiectile, de grenade și pistoale automate, am fi putut crede că suntem în drumeție, într-o vacanță prin acel colț de țară.

Dincolo de pârâu se ridica o pantă. Mai în afund, după creastă, se vedeau alte culmi împădurite. Ce era între panta apropiată și între cele îndepărtate, nu puteam bănui altceva decât că ar fi inamicul. Într-un loc în care mă aflam cu tunul și acel inamic erau instalați în gropi individuale infanteriștii din 34 Constanța. Îi auzeam chemându-se și aruncându-și glume, ce se spărgeau în hohote de voie bună până peste pârâu. Îmi plăcea să trag cu urechea deoarece buna lor dispoziție mă atrăgea.

Deodată, o plesnitură făcu să înghețe orice animație. Mi-am concentrat atenția. Alte și alte plesnituri se revărsară asupra ostașilor. Nu-mi venea să cred că oamenii pe care-i văzusem în fiecare mască nu mai erau. Deasupra plutea un nor amestecat cu praf. Am căutat repede cu privirea către flancul stâng al măștilor unde exploziile nu ajunseseră. Fiecare era ocupată de ostașul care aștepta înfruntarea cu inamicul. Dar inamicul nu a apărut, decât șuierul brandurilor care au stins orice viață. Dincoace de pârâu sau ceva mai către pantă nu a căzut nici un brand. Tunul îmi era direcționat jumătate la dreapta, către ieșirea dintre coline. Spre stânga nu puteam acționa decât cu pistoalele automate. Odată cu

încetarea plesniturilor de brand se auzeau strigăte de îndemn ce veneau de peste culmea pe care și apăruseră „vitejii” ce se împingeau înainte. Trăgeau din fugă, la întâmplare, că nimeni din cei ce fuseseră în măști nu-i mai întâmpinam. Noi, de pe car, trăgeam cu automatele la grămadă. Ne mai răspundeau unii, dar interesul lor era spre înainte, pe firul văii, care se umplu de o mulțime de uniforme hortyste. Rămăși în spate, am încercat să acționăm cu tunul în grămadă, dar se terminase benzina. De pe creastă apăreau alții și alții. Am ieșit din car să ne strecurăm către înapoi. De după o salcie pletoasă ne-a întâmpinat maiorul Niculescu din 34 Constanța. I-am spus că nu avem benzină și

ne îndreptăm către ai noștri. La fel ca și noi, rămăsese și el cu un sergent în spatele inamicului. În același timp, apărui tunul condus de sublocotenentul Forgaci, cam pe la mijlocul pantei, căutând să iasă din încercuirea care se întrevedea. Maiorul i-a strigat să se întoarcă. Forgaci nu putea înțelege ce îi cerea maiorul, din cauza zgomotului de motor și a exploziilor care răbufneau peste tot. Maiorul, crezând că acesta refuză să execute ordinele, l-a somat întinzând carabina asupra lui. Dându-mi seama de situația în care se aflau amândoi, i-am cerut maiorului să-mi permită să-i transmit eu ordinul. Acesta mi-a încuviințat. Prinzându-mă cu mâinile de rădăcini, de colți, de pietre, de orice tufe, mă

Vasile Dăscălescu

Născut la 26 noiembrie 1907 în Piatra Neamț. Tatăl său, subofiter în armată, văr drept cu generalul Nicolae Dăscălescu, a luptat pe front în Primul Război Mondial, fiind distins cu mai multe decorații, printre care și „Virtutea Militară”.

Vasile, primul din cei trei copii ai familiei (Constantin, profesor de limbi străine; Alexandru, profesor de istorie), învață la școala primară și școala normală din Piatra Neamț, familia stabilindu-se în comuna Dochia. Ca învățător, predă în Șerbești, Dochia, Girov ș.a. Dintr-o „Dare de seamă” din 1934, reiese că învățătorul a ajutat la împrumutarea țărănilor, la construcția de școli și cămine culturale, precum și la ridicarea Monumentului Eroilor din comuna Dochia.

Este concentrat pentru prima dată la 10 ianuarie 1940, la Batalionul 2 Infanterie Turda; la 31 mai 1940 luptă în comuna Pesac-Arad, la comanda unui pluton de mitraliere. Face Școala de ofițeri în rezervă la Sf. Gheorghe. Luptă la Apahida și Feiurd, localități unde luptele au fost crâncene. Este avansat la gradul de căpitan și decorat cu „Coroana României” clasa a V-a, grad de Cavalier, cu spadă și panglică de virtute militară.

După o viață închinată învățării slovelor și trecutului istoric al românilor, învățătorul Vasile Dăscălescu moare acasă, la Piatra Neamț, la vârsta de 94 de ani, la 18 februarie 2001.

Maria Diaconu



apropiam de carul în care vibra motorul, în timp ce din spate trecea ca un fulger un plumb sau un proiectil, înfigându-se în pantă. Forgaci cu fața congestionată, privea nedumerit la strădaniile mele, iar eu abia răsuflând, încercam să-l fac să înțeleagă că maiorul este hotărât să-l împuște dacă nu se întoarce. Când a înțeles despre ce e vorba a ridicat fruntea și brațele și mi-a spus că nu mai are proiectile. I-am spus că eu îi dau proiectile iar el să-mi dea o canistră cu benzină. Repede mi-a întins canistra. Un om trimis de maior m-a ajutat și ajungând cu toții la car, am luat subsuoară câte un proiectil și l-am dus lui Forgaci. Am urcat pe carul meu, am schimbat poziția de tragere și am intrat în acțiune. Între timp artileria noastră porni în acea zonă un foc de baraj.

Odată cu lăsarea nopții, în zonă rămaseră numai maiorul, oamenii mei și ai lui Forgaci. În liniștea care se lăsa apăsătoare, sergentul întinse receptorul maiorului care raportă la Regiment că artileria și-a atins pe deplin obiectivul, că sectorul a rămas descoperit și că așteaptă întăriri. Apoi a ținut să arate că sublocotenentul Dăscălescu s-a purtat ca un erou. În tot timpul convorbirii rămăsesem în picioare având în dreapta pe Forgaci. Sergentul într-un genunchi stăpâna aparatul și potrivea lumina felinarului chior de funingine. Lăsând receptorul, maiorul mi-a ordonat să ocup poziția rămasă descoperită până vor veni întăriri. Mi-a strâns mâna prietenește. Tupilându-mă pe sub cupola de ramuri ce acopereau bordeiul, ce era punct de comandă al batalionului, am ieșit orbecând către carul meu de asalt. Pe unde să pornim și unde sau până unde va fi fost poziția rămasă descoperită?

Urcam cu mare precauție carul pe panta cu numeroase trepte, pe care le descopeream pipăindu-le, căci eu mergeam înaintea carului câțiva pași, apoi mă întorceam și-i ceream conductorului să mă urmeze. Și așa, din oprire în oprire, ajunserăm să observăm că panta s-a terminat și că vom avea de parcurs un platou cu o vizibilitate mai bună. Forgaci nimerise într-un teren cu porumb, pe când carul meu se afla pe o pășune, când în față, la circa 8 m, auzim „Halt parole!” Și până să le dau parola, am și fost pe car, de unde am văzut o scăpărare de lumină, ce a însoțit un proiectil trasor pe deasupra carului. Am răspuns pe aceeași linie, ceva mai jos, și alt proiectil trasor nu am mai văzut. În schimb, din față și din dreapta o puzderie

de trasoare luminoase se vedeau țâșnind către carul nostru. Deasupra noastră se intersectau cele din față cu cele din dreapta. Trăgeam și noi cu tunul razant, către liniile de unde porneau trasoarele. Focurile lor cuprindeau o largă arie, pe când noi cu două pistoale automate și un tun nici nu ne impuneam cu detunăturile decât cu tunul la întâmplare. Când ne-am dat seama că eram expuși în fața unui inamic apărât de linia unui tranșeu, în unghiul căruia nimerisem, am încercat să nu-i mai stârnesc atunci când întrerupeau tragerea. Eram concentrați asupra terenului din imediata apropiere pentru a preveni un atac cu grenade. După o pauză scurtă, se înalță deasupra o rachetă, apoi alta și alta, încât lumina ireală în care ne aflam ne ținea împietriți. Lipiți de blindajul tancului, urmăream cum se lasă fâlfâind, către noi, rachetele. Singura împotrivire era să rămânem nemișcați. Chiar dacă ei ne priveau, să creadă că suntem fără viață și să înceteze a ne orbi. Între un buchet de rachete care se stingeau și altele care se înălțau, urma un zid de întuneric din care nu credeam că vom mai ieși. În acel duel fantastic de întuneric și lumină orbitoare, răsună deodată ceva din altă lume: Maac, maaac, mac, mac, mac! Rățoiul lui Urucu, uitat între canistre!

Buchetele de rachete luminoase s-au rărit. Ultima a căzut aproape de noi. Altele n-au mai urmat. Ne străduiam să pătrundem întunericul cât mai departe. La dreapta aveam un camarad, pregătit să tragă asupra oricărei mișcări. După un timp de adâncă observare mi s-a părut că în zarea nopții se disting ciulinii de pe haturi. Priveam și nu-mi dam seama dacă-s ciulini sau poate soldați, ce păreau că aleargă. Din distanță în distanță, unele siluete păreau cocoșate, altele deformate. Întreb, aplecat spre urechea celui de lângă mine. Îmi răspunde că vede la fel. Nu renunț la cercetarea întunericului. Din lanul de porumb simt o mișcare. Strig apăsător „Cine-i?”. Îmi răspunde înfundat: „Sunt locotenent «y» care am avut sectorul aici”. Se apropie de car și stă pândind. „Domnule locotenent, priviți în zare și spuneți ce vedeți?” „Fug nemții!” – veni răspunsul. Către direcția în care fugeau mi se părea că ar fi trebuit să ajungă demult, căci era în direcția din care venisem noi. Dar de ce nu se auzeau focuri de armă la întâlnirea cu ai noștri? Nu se auzea nimic! Din spate, peste culmi, o lumină străvezie își făcea apariția. În curând au apărut zorile. Un ostaș mi-a



Arhiva Muzeului Militar Național



adus ordinul să mă întorc pe firul văii.

Înainte ca soarele să răsară, am plecat, lăsând sectorul în grija infanteriștilor din 34 Constanța, abia instalați în teren. Oamenii de prin împrejurimi adunau morții, stivindu-i în căruțe trase de vaci. Din apropiere fusese ridicat un mort căruia îi atârna porthartul. Am întrebat pe cei ce-l transportau dacă îl cunosc. Mi-au răspuns că-i un locotenent din Bacău.

Ajunși în vale, ne-am încadrat formației ce pornea în urmărirea inamicului. Până să plecăm, un ofițer superior, văzând porumbelul care sta pe capul țevii tunului, ne-a spus: „Stați domnilor, să vă fotografiez, căci merită a fi văzut simbolul păcii alături de cel al războiului”. Porumbelul ăsta rămânea pe car chiar și în toiul luptelor. La fiecare răbufnire a tunului, se scutura tupilându-se până ce îl prindeam și îl aruncam înapoi, dojenindu-l pentru că ne dădea griji noi. Nu trecuseră 24 de ore de când Năstase, radiofonistul de pe car, nu a executat distrugerea carului din cauză că nu a putut scoate porumbelul afară în mare grabă. De altfel, această neexecutare ne-a fost de folos după ce ne-am întors cu canistra de benzină de la Forgaci. Colonelul și-a închis aparatul foto și noi ne-am văzut de drum, fără să-mi fi trecut prin gând să-i cer adresa, pentru a primi o fotografie a porumbelului de care ne-am despărțit în Carei, unde un copil, văzându-l ciugulind printre tancuri, l-a lovit cu o piatră, omorându-l.

Acțiunea se petrecea acum pe teritoriul localității Feiurd. Intrasem pe un drum strâmt cu maluri înalte. Întreaga mea urca la deal un alt car. Pe margine, infanteriștii răsfiți de-o parte și de alta. Din când în când cădeau proiectile de artilerie. Infanteristul care se forța să țină pasul cu noi mușca dintr-o pâine. I-am cerut o coajă și mi-a întins-o cu bunăvoință. Priveam la carul din față care ajunsese în deal, de unde urma să coboare. Tocmai prinsesem între măsele o bucată de coajă de pâine, când carul din față fu lovit. Proiectilele cădeau tot mai împrăștiat, dar cam pe aceeași linie cu noi. Inamicul era în retragere. Linia noastră de urmărire era întreruptă de diverse obstacole: acoperiri de culturi, pante împădurite, povârnișuri etc. Focurile de artilerie erau îndreptate către locurile obligatorii de trecere. Știam că ne vom opri acolo unde vom da de o

rezistență organizată. Așa că, în iureșul unei deschideri către apus, am neglijat legătura de vedere cu linia infanteriei. Eram aproape acum să intru într-o pâlnie închisă către fund de dealuri și pante cu arboret. Nu mai cădeau în jur proiectilele și totul îmi spunea că am mers prea departe. Am oprit, căutând cu privirea de jur-împrejur. Nici urmă de infanterie. În stânga, ceva mai departe de drum, se ridica o pădure până sus către culme. Tot uitându-mă când înainte, când înapoi, mi s-a părut că ramurile copacilor se clatină, ici-colea, fără vânt. Am rămas atent asupra unei coroane ce era cam la o treime din lățimea pantei, față de drum. După un timp, mai multe ramuri se scuturară ca și cum ar fi fost eliberate de o încărcătură. Ceva neobișnuit trebuia să fie acolo. Mă cuprinse îngrijorarea, pentru că depășisem infanteria. Ce ar putea să fie, de se clătinău ramurile fără să sufle vântul? De la un timp observăm că niște forme neclare păreau să se miște pe sub ramurile pomilor din margine. Nu păreau să fie ostași după cum o zbugheau din loc în loc, protejați de ramurile copacilor. Am auzit frânturi de glasuri, care păreau a fi de fete. Glasurile lor ciripeau, anunțându-și una alteia bucuria descoperirii. „Tulai, Doamne, că-s români!” „Tulai doamne, că-s de-ai noștri!” și „tulai”, „tulai”, se pierdea ca un ecou repetat de prin dosul arboretului care acum nu le mai apăra, acoperindu-le. Ne uitam unul la altul, mirați. Pe pantă, venind către drum, se vedea cum se înfiripă un grup zgomotos, plin de bucurie, vociferând și gesticulând. N-au venit direct spre noi. Între timp, printre ogoare și acoperiri se vedeau infanteriștii răsfiți, apropiindu-se. Apoi, din spate, pe zona mai înaltă a drumului, apărură fetele, încolonate câte trei, într-un șir lung ce-l formau cam 30-40 de copile. Un singur băiat pe care-l aveam, l-au încadrat între două fete, din prima linie, cu sarcina de a purta un steag tricolor. Întreaga călcând în pas cadențat, în ritmul cântecelor „Deșteaptă-te române”, „Eroi au fost, eroi sunt încă”, „Trei culori” și poate ar mai fi fost și altele din comoara inimilor lor fierbinți. Au ajuns în dreptul carului nostru. Am cerut unui tanchist să zică din fluier o horă și au sărit cu toții de pe cele două care și au încins o horă din fugă, căci ne depășise infanteria.

În primul sat prin care am trecut, cât am oprit pentru orientare, ne-au înconjurat copiii și câteva femei. Unele au reușit să ne întindă din cele ce aveau și credeau că ne-ar fi necesare la un așa drum. O bătrână i-a întins lui Năstase un olăreț cu lapte acru. Când să-l puie la gură, carul a pornit și hazul a molipsit pe toți. O altă bătrână, după ce a aflat că vom trece prin satul în care avea o fiică măritată, s-a rugat s-o luăm și pe ea până acolo, că arde de dor să-i spună fiică-si c-au venit români! Și a mers bătrâna, ținându-se zdravăn în picioare de umerii lui Popescu. Avea 70 de ani, dar la marea bucurie care răbufnise în sufletul ei, se trezise din amortire toată vigoarea anilor trecuți.

Închei această pătărică din istoria războiului nostru și așa vrea să spun, mai curând tineretului, că nici o jertfă nu-i prea mare, când este să o faci pentru țara ta. Eroii care au căzut pentru țara lor nu pot fi uitați. ■

Vasile DĂSCĂLESCU



Gh. Chirovici (1883-1968), *La troiță, acuarelă și guașă*

promoției 125 Cea mai mare Franță. Uniforma lui de ofițer la Saint-Cyr este păstrată în Muzeul satului Lelești. Întors în țară, a fost repartizat comandant de pluton la Regimentul 2 care de luptă din Târgoviște, cu care a plecat pe frontul din Răsărit, pentru eliberarea Basarabiei. A luat parte la forțarea Prutului în zona Fălciu, luptând, în cadrul Diviziei de Gardă, la Dealul Epurenilor, Cania, Țiganca, Lecca și Dealul Toceni. A îndeplinit misiuni dintre cele mai grele. După trecerea Nistrului, a luptat la Plosca-Sipca și Cassel, la Poniatovka, la Svino-Ozerka și la Vâgoda-Odessa. Activitatea sa de război a fost, după cum aprecia colonelul A. Săndulescu, comandantul său de regiment, „un lung șir de fapte eroice”. În septembrie 1942, un accident într-o aplicație a dus la internarea lui în Spitalul Militar din București.

A luptat și pe frontul de Vest. Avea să-și găsească sfârșitul în Cehoslovacia, la 27 martie 1945.

Ca orfan de război, ar fi putut să refuze frontul. Dar n-a acceptat nici un compromis. Pentru el, datoria de a-și apăra țara, așa cum a făcut-o bunicul și tatăl său a fost mai presus de orice. A fost distins cu Ordinul „Coroana României”, în grad de cavaler, cu spade și panglică de „Virtute Militară”.

După război, trupul eroului a fost adus și reînhumat în Cimitirul militar Ghencea din București. Mai târziu a fost strămutat în cimitirul din satul său natal. ■

**Colonel (r)
Costinel LOGA**

Ion Giorgi din Lelești

Între cei șase ofițeri din Lelești, Gorj, căzuți pe câmpurile de luptă ale ultimului război mondial se numără și locotenentul de tancuri Ion Giorgi. Destinul a vrut ca neamul Giorgi să plătească un greu tribut războiului: bunicul său a murit la Plevna, în 1877; tatăl său

a murit la Mărășești, în 1917; fratele său, Vasile, a căzut în Stepa Calmucă, în 1943.

Orfan de război fiind, Ion a fost premiantul clasei la școala din sat, șef de promoție la Liceul militar din Craiova (1937), elev strălucit la Școala Pregătitoare de Ofițeri

Activi din București. Datorită meritelor sale, după absolvirea anului I (1937-1938), a fost trimis la Școala Specială Militară de la Saint-Cyr, Franța (octombrie 1938-noiembrie 1939), școală pe care a absolvit-o cu brio, fiind al 30-lea din cei 496 de elevi ai



Primăvara anului 1938. Concentrări cu ordine de chemare cu două și trei stele. Cazarma Regimentului 13 Artilerie Constanța și străzile apropiate erau pline de căruțe, cai și bărbați chemați la concentrare. Printre ei, soldatul Marin Moțățeanu, contingent 1934, din comuna Darabani, plasa Negru Vodă, județul Constanța. Este repartizat la Bateria 2.

Lăsase acasă soție și copii mici. Regimentul este dislocat în Cadrilater până în toamna lui 1940. La puțin timp după lăsarea la vatră este mobilizat. În octombrie 1942 luptă la Cotul Donului, la vest de localitatea Gorbatovo.

Un soldat oarecare

Supraviețuiește bombardamentelor inamicului din 19-21 noiembrie și 19-20 decembrie. Peste trei zile se ordonă retragerea unui eșalon, ce a mai putut fi salvat, format din comanda Regimentului, trenul regimentar, Divizionul 3 și Bateria 7 din Regimentul 13 artilerie. Retragera s-a făcut numai noaptea, pe direcția vest, peste câmp, ocolind satele, prin zona ocupată de trupele sovietice, care încercuiseră Corpul de armată comandat de generalul Lascăr Mihail.

Într-o noapte geroasă, înainte de a trece Donețul, unde au ajuns pe 10 ianuarie 1943, soldatul Moțățeanu, aflat în ariergarda detașamentului, a observat că locotenentul lor, rămas în urmă, nu mai apărea. Se întoarce din drum și îl găsește căzut în zăpadă, aproape înghețat. Deși coloana se îndepărtase, el rămâne lângă ofițer și roagă un soldat, care se târa cu greu pe drumul înzăpezit, să anunțe coloana de starea locotenentului.

După vreo trei ore, au apărut un locotenent de rezervă și un sanitar. L-au așezat pe locotenentul epuizat pe o foaie de cort cu care l-au târât pe zăpadă până au ajuns coloana. În zori, în coliba unei bătrâne rusoaice, al cărei fiu era pe front, soldatul Moțățeanu și sanitarul Divizionului l-au îngrijit pe

locotenent. După două zile, acesta s-a înzdrăvenit și a preluat comanda coloanei. Ajunși, în luna martie, în Transnistria, după câteva zile de refacere, detașamentul a fost trimis cu trenul la Constanța. Trupa a fost lăsată la vatră.

Septembrie 1944 îl găsește pe soldatul Moțățeanu Marin din nou pe front. De această dată, la Oarba de Mureș. În ziua de 22 septembrie se afla la postul de comandă avansat al Regimentului 13 Artilerie, lângă noul comandant, locotenent-colonelul Petre Matei. Postul de comandă este bombardat. Comandantul este grav rănit. Peste câteva zile moare. Rănit ușor, soldatul Moțățeanu este evacuat. După ce trece prin mai multe spitale, este lăsat la vatră.

Aflat în serviciul Patriei din 1934 până în 1944, Moțățeanu Marin nu a primit nici o decorație, nu a avut calitatea de veteran de război și nici aceea de invalid de război. După 1990, ofițerul salvat de soldatul Moțățeanu nu l-a uitat. Și pentru că soldatul murise, a înmânat soției acestuia contravaloarea a trei hectare de teren arabil, pe care promisese să i le dea când se vor întoarce în țară. Dar vremurile au fost așa cum au fost și ofițerul abia după 1990 și-a putut îndeplini legământul. ■

Căpitan (rez) P.I.M.

Știați că?...

În Cimitirul Eternitatea din Iași (cripta 116) se află mormântul lui Laurențiu O. Teodoreanu (m. 14 aprilie 1918), fratele mai mic al scriitorilor Ionel și Păstorel Teodoreanu, fost elev al Școlii de aviație de la Avord, Franța? Înrolat ca voluntar, în 1917, în aviația militară franceză, a căzut departe de patrie. Trupul său a fost adus la Iași în 1919, după cum povestește scriitorul Demostene Botez în *Memorii*, și înhumat inițial în parcela 21/I. În 1924 a fost deshumat și mutat la loc de onoare, în parcela eroilor. Tot în Cimitirul Eternitatea își doarme somnul de veci locotenentul Gheorghe Caranda (1884-1912), prima jertfă din istoria aviației române.

MEMENTO

Monumentul din comuna Schela, Galați

Ridicat din inițiativa primarului Iacov Bârceanu, cu sprijinul sătenilor, precum și al Consiliului județean și al filialei județene „Cultul Eroilor” (președinte: col. (r) Toma Munteanu), monumentul a fost inaugurat în anul 2005, de Ziua Eroilor. Pe fațada centrală se află inscripția: Glorie eternă eroilor neamului.



Ziua în care „s-a spart frontul”

Aveam doar 17 ani pe atunci, când țara se afla în război. Cu toate acestea, aş putea spune că și eu am făcut războiul. Nu cu arma în mână, ci sprijinind armata aflată în refacere în zona comunei noastre, Bârnova. Cu alți băieți de seama mea ajutam la întinsul rețelelor de sârmă ghimpată, la săparea tranșelor, la ridicarea barajelor...

În vara anului 1944, linia frontului ajunsese la Prut. Nu voi uita niciodată ziua în care „s-a rupt frontul”, cum se zicea atunci, când am fost siliți să ne evacuăm spre comuna Dobrovăț. Tata, alături de alți bărbați din comuna noastră, se afla pe front. Unchiul meu, sergent Gheorghe Achiții, care se afla cu unitatea în refacere, pregătită să plece în linia întâi, a găsit o clipă de răgaz să treacă pe acasă, pentru a-și anunța familia. Nevasta lui, mătușa Frăsina, și cei doi copii mici, Mihai și Jana, se aflau în refugiu. M-a găsit doar pe mine din toată familia. După ce i-am povestit unde se află mătușa și copiii, i-am promis că voi face tot ce pot s-o ajut, să-i scriu și lui pe front care este situația acasă.

La pârâul de lângă casele noastre,

unchiul Gheorghe s-a descălțat de bocanci și și-a spălat picioarele. Am dat fuga acasă și, dintr-o cămașă mai veche, i-am făcut o pereche de obiele. Nu-și mai putea stăpâni lacrimile, parcă ar fi știut că nu se va mai întoarce niciodată acasă.

Au trecut câteva zile de la plecarea unchiului Gheorghe. Armata Roșie a intrat în Iași și în comunele învecinate. Familiile refugiate au fost obligate să se întoarcă acasă. I-am povestit mătușii despre întâlnirea cu unchiul și despre scrisoarea pe care i-am trimis-o pe front. După două săptămâni am primit o veste care ne-a cutremurat pe toți. Un sătean din Vânători, comuna Popricani, i-a adus mătușii o scrisoare – era scrisoarea pe care o trimisese eu unchiului meu. „Este mort” – i-a spus în cele din urmă. „Zace, neîngropat, la marginea unui tranșeu, lângă Prut...”

Am plecat în căutarea unchiului

meu. L-am recunoscut printre alte cadavre de oameni și animale, toate în putrefacție. Era în toiul verii. De teama rușilor, nimeni nu luase nici o măsură de ridicare și înhumare a cadavrelor. La marginea unei tranșei zăcea unchiul. Un glonte îl lovise drept în cască, pătrunzându-i în frunte. L-am recunoscut după obielele pe care i le dăruisem la pârâul de lângă casă...

Înmormântarea a avut loc la cimitirul din Bârnova. Mie mi-a revenit sarcina de a-i duce crucea la mormânt lângă care i-a fost așezată și casca. Numele unchiului meu este înscris pe placa de marmură a monumentului eroilor din comună. Sergentul Gheorghe Achiței, unchiul meu, a murit la datorie pe pământul străbun. ■

**Plutonier adjutant șef (r)
Enuță PLĂVĂNESCU
Câmpina**

Vecinul meu, decan de senectute, e moș Ion de la etajul doi. Ne povestește vrute și nevrute, de pildă, cum a fost el la război. Ce lupte au mai fost prin munții Tatra, și cum obuzele scurtau pământ străin. De patru ani își părăsise satul, vatra, plecând pe front cu Gheorghe, un vecin.

E gârbovit acum, are albeață la ambii ochi, de unul e ceacâr... Din părul alb îi picură mătreață, și și-l cănește, câteodată, la Kadâr, un turc setos de bragă, nu de vin, dar acceptat frizerul tuturor, gata să tundă pentru câțiva bani peșin și nimenea să nu-i fie dator.

Pe banca de la bloc, din fața scării, tot povestește vrute și nevrute. Pe unele demult le-a dat uitării, iar altele rămân neînțelese... Și nu prea cred că e uituc bătrânul, căci știe în ce an i-a murit baba. Acum e singur, singur cuc, dar s-a mpăcat cu soarta. Asta-i treaba!...

Luptau cu rușii, împreună. Și-avea tovarășă de luptă o tânără cu

numele Svetlana. Ce bărbătoasă și vitează era această fetișcană, când s-aronca în luptă ca o amazoană. Și, ca într-o telenovelă veche, Ion învie clipele de amor pribeag. Acolo, în tranșee, și-aminteste, doi ochi albaștri l-au privit cu drag. Simțea că sub rubașca vineție, rusoacei îi curgea lavă fierbinte. Să fie acum, sau să nu fie? E mult de-atunci și nu mai ține minte...

Atât mai știe doar: că s-au iubit nervos, în muzică asurzitoare de obuze. Alături, în iarbă, se uneau duios, ca două inimi, două buburuze. Și s-a pornit atac la baionetă. Ce iureș a mai fost, ca la Sântana... Și când gornistul tot sufla-n trompetă, un glonț pribeag a secerat-o pe Svetlana.

I-a-nchis el ochii, ape-ntunecate, în care moartea vremuia acum, și unde se-necau visele toate, ucise de

un glonț viclean, de un... dum-dum!

Și a trecut-o râul într-o lotcă, înspre pădurea de la miazăzi. De-atunci s-a învățat să bea la vodkă și să conjuge-n gând verbul „a fi”. Sub cetină de tisă a-ngropat-o și cruce i-a făcut dintr-un gorun. Anii s-au scurs ca spuma de săpun, pe trunchiul viguros din tinerețe, dar moșu’ n-a uitat-o nici acum, o crede vie pe Svetlana, atâta pot să vă mai spun.

Îi duce dorul, o așteaptă încă, o simte lângă el, ca în război, iar ochii lui, în noaptea cea adâncă, sclipesc, ca o părere, amândoi.

Îl tulbură trecutul, nu-i ușor durerea să o răscolești, ca altă dată... Povestea asta tristă, de amor, ca o medalie o poartă acest soldat. ■

Corneliu STANCIU, Focșani

Poveste de pe front

Divizia de Dunăre, cea mai puternică flotă militară fluvială din Europa, cu tradiție și experiență de luptă, avea navele și efectivele pregătite corespunzător perioadei de pace în care se afla. Prin Decretul nr. 3983 au fost rechiziționate majoritatea navelor civile.

1941

• 22 iunie. Încep luptele pe brațul Chilia. Aviația sovietică bombardează navele românești, dar și localitățile situate de-a lungul Dunării.

• 25 iunie. Sunt lovite șlepul „NFR 412” (500 tone) și șlepul motor „S. Ferry” – la Galați; noaptea, vedeta „Cpt. Romano Mihail” atacă trei vedete sovietice la Mila 42, avariind două.

• 28 iunie. Este scufundat, pe canalul Ceamurlia, șlepul port-tun „MR 5”, fiind uciși 20 de militari.

• 29 iunie. Schizeleucid șapte marinari și rănesc alți 12 de pe monitorul „Lascăr Catargiu”, situat în zona farului Ceatal, Sf. Gheorghe.

• 30 iunie. Sunt scufundate remorcherul „Salamis” și două șlepuri atelier.

• 4 iulie. Sunt lovite patru barje la Sulina, altele la Mahmudia și pe brațul Sf. Gheorghe.

• 7 iulie. Aviația sovietică lovește șapte pontoane la Tulcea.

• 11 iulie. În zona Periprava, bateriile românești de pe mal distrug două vedete blindate inamice (B.K.A. 111 și 134).

• 14 iulie. Pe brațul Chilia sunt lovite șalupa „S 4” și nava hidrografică „Rândunica”.

• 15 iulie. Aviația sovietică atacă din nou. Sunt lovite: nava tehnică „TF 41” la Isaccea; șlepul-motor „Daniel” (1480 tone) la Sulina; o barjă de 800 tone, pe canal; remorcherul-minier „Aurora” (237 tone) se scufundă.

• Pe brațul Chilia, monitorul „M.



Eroi marinari (1940-1944)

Aceste rânduri evocă fapte de arme ale marinarilor din Divizia de Dunăre, dar și tragediile pe care le-au trăit pe marele fluviu.

Kogălniceanu” se angajează într-un duel de artilerie cu puternicul „Udamîi”; vedetele execută dragaj spre Ismail, malul drept al brațului fiind deja eliberat, Flota sovietică părăsind Delta în noaptea de 19 iulie 1941. Rămâne însă celălalt pericol – minele lansate în apele Dunării, care distrug navele: „Cerna” la Mila 69 (24 iulie); „Bicaz”, la Mila 61-Reni (25 iulie); „Helidori” la Mila 42,5 (26 iulie); „T 3” la Ismail și „TF 42” la Chilia. Începe cea mai dificilă și riscantă acțiune – dragajul, destinat degajării căii navigabile; lucrează zi și noapte Flotila de dragaj în colaborare cu Flotila germană de dragaj.

• 29 iulie. Aviația sovietică atacă și distruge bateria a.a. de 37 mm; 50 de militari sunt uciși.

• 2 august. Este atacat șlepul „MR 6”.

• 15 august. Sunt distruse șlepurile „MR 2” și „MR 3”, în zona Sulina, canal Ceamurlia.

• 18 august. Sunt avariate case și biserica din Sulina, dar și șalupa

„MR 25” la Tulcea.

• 29 august. Un barcaz este avariat la Mila 43.

• 6 septembrie. Aspirantul Cornel Zlatian și doi caporali împing cu barca o mină, travers de portul Reni la malul drept, dar explozia îi ucide pe toți trei.

1942

Continuă dragajul pe Dunăre. Acțiunile sunt executate de remorchererele „Haralambos”, „Gherdap”, „Makis” și „Basarab”, de vedetele 5, 6, 7 și 8; de 12 șalupe tip „MR”.

• 24 martie. Șlepul-motor „Ardeal” (815 tone) lovește o mină magnetică pe brațul Arapu;

• 24 august. Este distrus remorcherul „Smârdan”, pe brațul Chilia, unde pier ofițerii V. Mamudi, V. Vasilescu, V. Abagiu și alți marinari.

• 31 decembrie. Barja „Gr. Seci” (1400 tone) este lovită pe brațul Oceakov.

1943

Tragediile continuă și în acest an. Un șlep sare în aer la Mila 21,5 (Gorgova); O altă dramă se consumă pe brațul Măcin (km. 50), unde pasagerul „Lidia” lovește o mină: 23 de morți și numeroși răniți; se scufundă pasagerul „M. Viteazul”, Mila 49, Isaccea (27 mai); șlepu „Caliopi” și barja „Dunărea” (12 iunie), remorcherul „Gheorghiu”, la Cernavodă (4 decembrie).

1944

Este anul cel mai greu pentru marinarii de la Dunăre.

- 16 aprilie. Monitorul „A. Lahovary” este lovit la Vâlcov; urmări: 9 morți și 11 răniți.

- 17 aprilie. În bazinul portului Galați a luat foc nava-școală „Mircea”.

- 16-17 august. Sunt lovite pilotina „Rândunica” și pasagerul „Turnu Măgurele”.

- 19 august. Avioane inamice bombardează Sulina; sunt lovite mai multe clădiri, precum și șlepu „MR 506”, șlepu „Cozia” (care se scufundă), vedeta nr. 3 (care ia foc).

- 23 august. Este ziua cea mai grea pentru marinarii români. Avioanele sovietice sunt peste tot. Navele sovietice pătrund pe

brațul Chilia. Șalupa „MR 9” este scufundată; sunt lovite: vedeta nr. 1; pasagerul „Ștefan cel Mare”; Grupul fluvial Vâlcov; monitoarele „Catargiu” și „Lahovary”, pichetele de grăniceri.

- 24 august. În zori, monitorul „L. Catargiu” este lovit și evacuat la km. 23 (ostrov Babina); urmări: 9 morți și 13 răniți. Monitorul „I. Brătianu” este atacat; sunt trei răniți. La ora 11.45, vedetele sovietice scufundă remorcherul „Elena Doamna” (70 tone), nava „Elly” (40 tone) și incendiază șlepurile „Vasos”, „Dionisos”, Condoguris, Elisabeta, Sf. Spiridon, Jaques (toate încărcate cu militari). Monitorul „M. Kogălniceanu” este lovit și scufundat la km. 42,5 (3 morți, 11 răniți și 7 prizonieri); la Ismail se pierd remorcherule „Cazimir” și „Theodorescu”, șalupa „Aziz” și șlepu „NFR 6127”, iar la Vâlcov este lovită vedeta nr. 3. Seara târziu, navele primesc ordinul de încetare a luptei, unele arborând chiar steagul alb.

- 25 august. La orele 11, sovieticii capturează remorcherule „Spiros”; „Dunărea”; „H1”; șlepurile „Moreno”; „Zoe”; „Anastasios”; „Dimitrios”, toate la Ismail, pline cu militari, armament și muniție. Alte nave capturate: remorcherul „Georgică”; șlepurile „Penelope”; „Hârșova”; tancul „MR 38”; barcazul „MR 251”, un bac-motor.

- 26 august. Atacurile sovieticilor



*Puitorul de mine
NMS Dacia în
misiune*

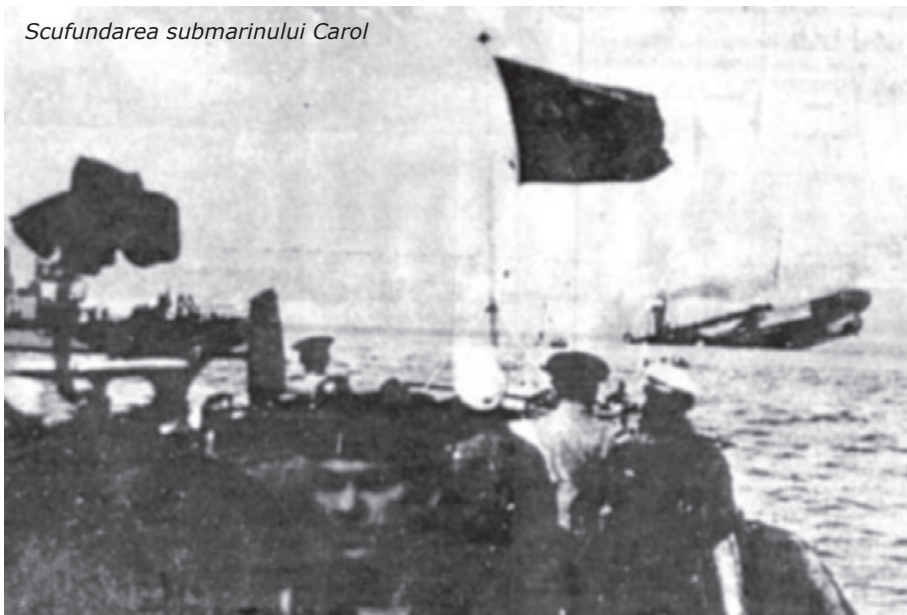
continuă. Pasagerul „Rândunica”, care pleacă de la Sulina, încărcat cu ostași și familiile lor, este atacat de aviația sovietică. Situația militară și diplomatică este confuză. Marinei române i se refuză lupta împotriva germanilor, totuși monitoarele românești atacă navele germane, astfel că pe 29 august sovieticii acceptă subordonarea marinei române față de armata sovietică.

- 2 septembrie. Ora 14.00. Toate navele românești sunt adunate pe canalul Cășlița (km. 72,5 brațul Chilia).

- 5 septembrie. Echipajele românești sunt arestate și trimise în lagăr (via Ismail). Navele românești au pavilioane roșii, pentru ca pe 18 septembrie să li se schimbe și numele. De pe Dunăre au fost luate: 3 monitoare, 7 vedete, 2 nave de comandament, 38 de șalupe dragoare, 12 tancuri, 22 de remorchere, 160 de nave comerciale, 81 de unități auxiliare, 5 pasagere, 124 de șlepurile, 6 ceamuri ș.a. Arestarea navelor fluviale a fost un moment tragic și dureros pentru România, dar în sepecial pentru marinarii români. Jerta de sânge a marinarii dunărene a fost: 7 ofițeri; 14 maiștri; 5 cadeți; 137 soldați; 12 civili. Actele de eroism din această perioadă au fost numeroase. Tuturor acestora, datoria ne obligă să le dăm ONORUL. ■

Maistru militar de marină (r)
Petre MARAVELA

Scufundarea submarinului Carol



La 15 iulie 1944, aviația americană a executat un atac masiv asupra țării noastre, cu aproape 800 avioane de bombardament și de vânătoare, zburând la înălțimi etajate, între 3500 și 7500 m. Atunci înfiorătorul zgomot al motoarelor s-a auzit pe o distanță de peste 300 km, pe atât cât s-a întins dispozitivul de atac al celor șase valuri de avioane, trimise să distrugă rafinăriile românești. Împotriva lor au ripostat artileria A.A. de la Timișoara, București și Ploiești, dar și avioanele noastre de vânătoare, care au zburat împreună cu cele germane aflate la Mizil. Avioanele IAR-80 au fost adăpostite, deoarece se ajunsese la concluzia că ele nu se puteau măsura cu cele americane, net superioare din punct de vedere



Plutonierul adjutant av. Gheorghe Hăpăianu, unul dintre cei mai talentați zburători militari din timpul celui de-al doilea război mondial, s-a născut în 16 februarie 1914 la Dorohoi. Aici a absolvit 5 clase de liceu. A urmat Școala Militară de Pilotaj, clasându-se al 28-lea din 76, fiind repartizat, la 6 octombrie 1936, cu gradul de adjutant stagiar la Flotila 1 Vânătoare. Acolo, în 18 noiembrie 1937, din cauza vremii cețoase, nu a găsit aerodromul și, în cele din urmă, a trebuit să aterizeze pe un teren necunoscut. Abia pe panta de aterizare a observat că avea în față o șură și câțiva copaci, greu de evitat de la acea înălțime. A retezat doi pomi, prăbușindu-se cu avionul avariat. S-a ales cu mai multe contuzii la membrele inferioare și un hematom în regiunea externă a brațului drept.

Bărbat chipes, a fost căutat de fetele amatoare de o partidă bună, fiind chiar reclamat de unele pentru a le deveni soț. S-a căsătorit în 1939 la Tecuci cu Sobieschi Profira, fiica unui maistru armurier, și nu mult după aceea a cerut să fie mutat în Flotila 2 Vânătoare. Aici s-a dovedit un zburător cu sânge rece, plin de inițiativă, disciplinat și cu simțul datoriei dezvoltat.

tehnic. Doar cele de la Școala de vânătoare – Ghimbav au acționat, pierzându-l pe sublocotenentul av. Popescu Gheorghe, doborât în munții Postăvarul.

De la Grupul 7 Vânătoare, dotat cu avioane Me-109 G2, au decolat de la Boteni 6 avioane, revenind la bază, după luptele aeriene, numai 4. Un avion a aterizat forțat la Turnu Severin. Despre celălalt nu s-a știut nimic până în ziua de 28 iulie 1944, când Comandamentul german ne-a informat că avionul cu numărul 242, pilotat de adj. șef Hăpăianu Gheorghe, s-a prăbușit în preajma comunei Medvedjia din Iugoslavia și că rămășițele pământesti ale pilotului au fost transportate la Turnu Severin.

Cine a fost acest erou, aproape uitat astăzi?

Un erou căzut dincolo de Dunăre

A zburat noaptea și cu schiuri, luând parte la manevrele militare din toamna anului 1938. Fără să-și neglijeze pregătirea de zbor, a absolvit și clasa a 6-a de liceu. În 1939 a acumulat 44 de ore de zbor, urmând și cursurile școlii pentru piloții de vânătoare, promițând de pe atunci să ajungă un bun pilot militar.

Cinstit, patriot și dornic de cunoștințe noi, a absolvit și școala de observatori meteo.

Remarcându-se ca un bun camarad, cu o serioasă pregătire și stăpânind cu ușurință chestiunile tehnice, a fost solicitat să treacă în Gr. 4 Vânătoare, unde, așa cum scria comandantul Grupului, "...din lipsa de ofițeri cât și din încrederea ce mi-au făcut-o nobilele sale calități de om și zburător, l-am întrebuițat ca ofițer mecanic de

Grup. Ca zburător s-a distins ca un bun și neobosit șef de patrulă, mai ales în zborurile din Basarabia și în cele executate la Prut. Nu a pregetat în fața greutăților și a timpului rău să rămână măcar o clipă în afara celor mai riscante misiuni. A deparat de pe aerodromul Chișinău, ocupat de trupele sovietice, un avion al Grupului ce nu putea fi pus în mișcare de pilotul rămas singur pe teren. Pilot de vânătoare și război, a fost socotit cel mai tare pilot din Grupul 4 Vânătoare. Acrobat temerar și foarte serios în zbor, deplin cunoscător al mașinii sale pe care a îngrijit-o singur cu multă patimă. Subofițer de elită, a realizat 78 ore de zbor, dovedind că este un pilot de primordiale valoare, un ostaș desăvârșit al Aviației..." Și a propus să fie decorat pentru misiunile din Basarabia.

În campania din 1941, cea a Basarabiei, a dus luptele cu un inamic superior numeric, adunând 132 ore de zbor. S-a dovedit a fi un pilot de nădejde al Escadrilei 49 Vânătoare, luând parte la 50 de misiuni de război, fiind unul dintre cei mai buni trăgători, cu peste 81 de ore de zbor pe front. Cele două victorii aeriene omologate

Fundația "Erou căpitan aviator Alexandru Șerbănescu" păstrează ritmicitatea întâlnirilor lunare cu membrii și invitații săi la Cercul Militar Național - sala "Ștefan cel Mare", etajul 3, ultima zi de miercuri a fiecărei luni - ora 10,30 - cu excepția lunilor august și decembrie. Așadar: 30 ianuarie; 27 februarie; 26 martie; 24 aprilie; 29 mai; 26 iunie; 31 iulie; 25 septembrie; 30 oct.; 27 nov.; 18 dec.

În perioada aprilie-august 1944, au avut loc 50 de raiduri ale aviației americane și britanice, cu 83 de atacuri asupra obiectivelor de pe teritoriul României – cea mai vizată zonă fiind Ploiești-Prahova. În luna iulie au avut loc: 12 raiduri și 18 atacuri, din care 14 atacuri de zi și 4 atacuri de noapte.

au confirmat, dacă mai era cazul, că este un pilot abil în luptă, fapte pentru care a fost citat prin trei Ordine de Zi pe Armata a 4-a și decorat cu "Virtutea Aeronautică" cls. a IV-a și "Crucea de Fier" cls. a II-a.

Pasionat de zbor, a stăpânit foarte bine avioanele PZL-11 și IAR-80, pe care le-a zburat pentru prima dată în 1942.

Din aprilie până în octombrie 1943 a fost pe front, cu Grupul 7 Vânătoare, ca șef de celulă și de patrulă. S-a comportat excelent, susținând multe lupte aeriene și doborând trei avioane sovietice. I-au fost omologate numai două, deoarece pentru una nu a avut martori. În rapoartele legate de luptele purtate, Hăpăianu notează:

"...În 2 august 1943 execut o misiune de vânătoare liberă (6.30 – 7.45) deasupra satului Dyakovo, la inamic. Patrula din care făceam parte era formată din slt. av. Georgescu Ctin, adj. stg. Girolamo Anemo și eu. La ora 7.25 a apărut o patrulă de avioane LaGG-3 pe care am atacat-o imediat toți trei. LaGG-ul pe care l-am atacat a făcut o răsturnare, îndreptându-se spre Rostov. Am făcut și eu o răsturnare după el, l-am prins din spate și de foarte aproape am început să trag. După câteva rafale a luat foc, apoi s-a stins imediat și a intrat într-o vrie largă, ducându-se cu fum în coadă spre pământ, unde s-a sfârșit. Am degajat și m-am îndreptat spre linii. Avionul a căzut la sud de satul Dyakovo și nu a putut fi observat de restul patrulei, fiind cu toții în luptă."

În ziua următoare s-a aflat din nou în misiune:

"...La ora 9,45 din 3 august

1943 am plecat într-o misiune de protecție a unui avion de recunoaștere german Fw-189 în regiunea Kuibâșev – Dmitrievka.

La terminarea misiunii avionului Fw-189, am văzut 6 avioane de bombardament care atacau la sol trupele germane dintre Bolschaja Krisanowka și Kuibâșev. Am picat spre ele și l-am atacat pe cel ce rămăsese mai în urmă de formație. După a patra rafală de tun și mitraliere avionul sovietic a început să gliseze pe partea dreaptă, apoi picând, a intrat în pământ, sfârșimându-se..."

"...3 august 1943, misiune de vânătoare liberă Kuibâșev-Dyakovo-Dmitrievka. După o jumătate de oră de patrulare în sector, au apărut 4 avioane LaGG - 3 între Kuibâșev și Dyakovo. Angajez lupta cu două dintre ele. De unul sunt degajat de Girolamo și rămân cu unul căruia, după o răsturnare, îi cad în spate și încep să-i trag. La primele rafale sar câteva bucăți din el, scoate câteva flăcări care se sting repede, apoi, cu un fum gros în coadă, intră într-o vrie largă și ia contact cu solul în

motor și planul stâng..."

Ca zburător, scriau șefii săi la finele anului 1943, a fost un exemplu de disciplină în zbor, impetuos în atacuri și foarte bun manevrier. Reușind să iasă cu bine din toate luptele inegale cu vânătorii sovietici, a adunat 112 ore de zbor în care a purtat 120 de lupte aeriene, fiind citat prin Ordin de Zi pe Armată.

În noiembrie 1943, a fost trecut în cadrul Flotei 1 Vânătoare, participând la apărarea teritoriului. Comandantul său, comandantul Romanescu Mihail, comandantul său, îl aprecia ca fiind un exemplu de luptător aerian și zburător de elită.

La 15 iulie 1944, luptând împotriva atacatorilor americani, adj. maj. Hăpăianu Gheorghe a decolat la alarmă și nu s-a mai întors din misiune, întristând pe toți cei care l-au cunoscut ori au avut cunoștință de faptele acestuia având al aviației noastre de vânătoare. ■

Vasile TUDOR

Fundația „Erou căpitan aviator Alexandru Șerbănescu”, păstorită de inimoasa doamnă Eleonora Arbănaș, prin temele și proiectele sale, a reușit să-și facă cunoscute mesajele și acțiunile pentru cunoașterea istoriei aviației și a tradițiilor sale militare.

Aspect de la lansarea cărții: Dan Antoniu, George Cicoș, Aviația Română în prima zi de război, 22 iunie 1941, Ed. Phoebus, Galați, 2007



Târgoviștea Voievodală



Fotografii oferite de dl. general în retragere Constantin Tănase



Alexandru Iliș
1616-1618 1627-1629



Vlad Vintilă de la Slatina
1532-1535 1534-1535

Capitală a Țării Românești timp de trei veacuri și jumătate, Târgoviștea a cunoscut pe tronul voievodal de la Curtea Domnească prezența a 40 de domnitori, și nu 33, cum greșit au stabilit unii istorici.

Început cu Mircea cel Bătrân și încheiat cu Constantin Brâncoveanu, șirul voievozilor a fost ilustrat de alte nume intrate nu numai în istorie, dar și în legendă: Petru Cercel, Vlad Țepeș, Mihai Viteazul, Matei Basarab.

Pentru ca târgoviștenii, și nu numai ei, să aibă o imagine unitară a acestei galerii impresionante, din inițiativa primarului municipiului Târgoviște, ing. Iulian Furcoiu, și a jurnalistului Teodor Vasiliu, consilier local, a fost creată ALEEA VOIEVOZILOR, în Parcul Chindia, tutelată de verticala maiestuoasă a Turnului Chindiei și de „ruinurile” celebrei Curți Domnești.

Pentru realizarea acestei alei a fost lansat un concurs la care s-au înscris numeroși sculptori. Concursul a fost câștigat de patru artiști plastici: Nicolae Popa, Gheorghe Tănase, Adrian Pârnu, Ioan Ladea.

Anul acesta, cu prilejul „Zilei Municipiului”, 8 septembrie, au fost dezvelite primele busturi de voievozi, urmând ca în viitorul apropiat să fie adăugate și alte busturi.

Printre aceste busturi se regăsesc chipurile turnate în aramă ale lui Mircea cel Bătrân, Vlad Țepeș, Radu cel Mare, Mihai Viteazul...

Este de remarcat că „Aleea Voievozilor” este cea mai mare galerie de acest fel din țară. ■



Alexandru Iliș
1616-1618 1627-1629

Dr. George COANDĂ
Prim Vicepreședinte al Filialei „Cultul Eroilor” Dâmbovița

sau Memoria statuiilor



Simion Movilă
1600-1602



Vlad cel Tânăr
1510-1512



Vlad Țepeș



Matei Basarab
1632-1654



Vlad Dracul
1436-1442 1443-1447



Radu de la Afumați
1522-1523 1524-1529



Vlad Călugărul
1481 1482-1495



Mihail
1418-1420



Vlad Înecatul
1530-1532



Radu Paisie
1535-1545



Petru Cercel
1583-1585



Alexandru Coconul
1623-1627



Fotografie realizată de ing. Gh. Haficiuc, la 21 februarie 1965, în cimitirul militar al fostei garnizoane române din Cernăuți, cu poziția mormintelor celor 22 de eroi înhumați în vara anului 1941.

Profanarea cimitirului eroilor români din Cernăuți

În perioada 1965-1974, etnici evrei din Cernăuți au ocupat abuziv cimitirul militar al fostei garnizoane române, unde sunt înhumați 22 de eroi români, căzuți la datorie în iulie 1941, în luptele pentru eliberarea orașului. În cimitir au fost înhumați și ofițeri români din garnizona Cernăuți, decedați în perioada 1934-1940. Mormintele lor au fost devastate de etnici evrei, care au desființat pur și simplu cimitirul militar, ocupându-l cu propriile lor morminte. Acest caz incalificabil a fost semnalat încă din 2002 de cernăuțeanul Gheorghe Haficiuc.

Cimitirul militar român din Cernăuți are o suprafață de un hectar, este împărțit în 16 parcele, delimitate de alei, totul fiind împrejmuit cu un gard din zidărie și o poartă din metal. Primele semnale despre profanarea mormintelor militarilor români aparțin ing. Gheorghe Haficiuc, cetățean al orașului Cernăuți, fiind publicate în revista „Familia română”, nr. 3-4/2002, care apare la Oradea. În ceea ce privește cele două gropi comune, ele au fost descoperite de echipe de muncitori ce executau lucrări de amenajare a monumentelor la mormintele unor beneficiari evrei, care au primit parcele de înhumare în zona respectivă. Nu avem informații că această descoperire ar fi fost comunicată autorităților locale, motiv pentru care nu s-au făcut cercetări în acest scop, iar aprecierea că în gropile comune s-ar găsi 400 de victime înhurate în primăvara

anului 1941 este aproximativă.

În iulie 1941, orașul Cernăuți a fost încercuit de trupele române și germane. Închisoarea din oraș nu a reușit să evacueze ultimele eșaloane de deținuți ce se găseau acolo, mulți dintre ei arestați în urma evenimentelor de la Fântâna Albă pentru a fi judecați de un tribunal militar (Dosarul penal nr. 12 969), despre care face vorbire și ziaristul ucrainean Micola Rubaneț, în revista „Lindeva i Svit”, din 10 octombrie 1991, ce apare la Kiev. Toți deținuții care nu au putut fi evacuați, precum și cei ce se găseau arestați în diferite locații din Cernăuți, au fost duși într-o noapte în curtea închisorii, unde au fost executați de către NKVD, transportați în cimitirul militar de la Horecea și aruncați în două gropi comune. Despre acest masacru n-a apărut nici un fel de mărturie, deoarece n-a existat nici un supraviețuitor.

Cei 22 de militari români căzuți în luptele pentru eliberarea orașului Cernăuți au fost înhumați în acest cimitir după plecarea trupelor sovietice, mormintele lor fiind dispuse pe trei rânduri, așa cum se vede în foto 1. Imaginea a fost luată de ing. Gh. Haficiuc în ziua de 21 februarie 1965, deci la 24 de ani de la înhumarea soldaților români, dată la care în cimitir nu se găsea **nici un mormânt evreiesc**.

Cercetându-se inscripțiile de pe sutele de morminte evreiești amplasate în cimitirul militar al garnizoanei Cernăuți se constată că toate mormintele au apărut între 1965-1974, în decurs de nouă ani, ultimele înhumări fiind făcute în anii 1973-1974. Se pune întrebarea: de unde au apărut atâția etnici evrei într-o perioadă așa de scurtă? Se cunoaște faptul că, după 1959, în Galiția poloneză au avut loc unele mișcări de populație, statul polonez procedând la repatrierea etnicilor polonezi din zona galițiană, ocupată de URSS, în vederea colonizării lor în zona germană Oder-Neisse, teritoriu cu care a fost „despăgubită”



Polonia de către Stalin, care în felul acesta a căutat să-și arate „generozitatea” față de polonezi după tragedia provocată acestora în 1939. În Galiția poloneză trăia, la acea dată, o populație evreiască destul de numeroasă. Sub îndrumarea unor organizații evreiești, majoritatea evreilor

Fotografie realizată de V. Ilica la 12 aprilie 2007. Din cele trei rânduri de cruci ale eroilor militari înhumați în 1941 au mai rămas trei cruci orfane, celelalte fiind devastate și ocupate de mormintele evreiești amplasate în perioada 1965-1974.

s-au orientat către cel mai important oraș din Bucovina, care era Cernăuțiul, unde au găsit condiții de existență mult mai bune decât în Galiția poloneză. Populația evreiască evacuată și-a adus cu sine și morții, pe care i-au „amplasat” peste mormintele soldaților eroi ce se găseau acolo din 1941 și peste cele două gropi comune în care au fost depuși, în vara anului 1941, arestații și deținuții executați la închisoarea din Cernăuți. În prezent, din cele 22 de morminte ale eroilor militari români au rămas doar 3 (trei!) cruci, după cum se poate vedea



Cruci sustrate din Cimitirul militarilor români și așezate la căpătâiul unor „eliberatori” sovietici înhumați în Cimitirul central Horecea din Cernăuți. Foto: V. Ilica, 12.04.2007

în fotografia nr. 2. Multe din crucile scoase de la căpătâiul eroilor români se găsesc prin cimitirile învecinate, fiind puse la căpătâiul unor „eliberatori sovietici”, după cum se poate vedea în imaginea de la intrarea în Cimitirul Central Horecea. (foto 3)

După semnalarea acestei stări de fapt la simpozionul organizat la Cernăuți, în 20 mai 2006, pentru „Comemorarea a 65 de ani de la masacrele ce au avut loc în nordul Bucovinei, în 1941”, Societatea „Golgota” a ridicat un monument în memoria militarilor, în zona rămasă neocupată de morminte evreiești, în memoria militarilor eroi români și a victimelor stalinismului înhumate în cele două gropi comune din cimitirul militar al fostei garnizoane românești din Cernăuți. (foto 4)

În prezent, imaginea acestui cimitir este dezolantă. Amplasarea monumentului amintit într-un loc plin de bălării și de tot felul de morminte devastate nu avertizează cu nimic asupra profanărilor ce s-au consumat pe acest teren cu totul necunoscut opiniei publice și în special românilor din nordul Bucovinei.

În încheierea acestor triste rânduri, cred că ne facem o sfântă datorie reproducând un pasaj din articolul, apărut în cotidianul „Arcașul”, din Bucovina, semnat de publicistul Vasile Tărățeanu: „Cum de s-a putut întâmpla acest lucru? Cum de evreii cernăuțeni, care, ca și confracții lor din întreaga lume, sunt foarte atenți,

receptivi și incitanți la toate nedreptățile făcute cândva împotriva poporului lor, și-au putut permite, fără să le tremure mâna și conștiința, să zmulgă și să arunce zeci de cruci de pe mormintele ostașilor români înhumați în perioada anilor 1941-1943, la câteva zeci de metri de „granița” cimitirului lor evreiesc, situat vizavi de cel ortodox, românesc? Cum de au îndrăznit să-și extindă panteonul lor – să-și instaleze impunătoare și bogatele lor monumente funerare – peste oasele nevinovate ale flăcăilor români, care aveau la capetele lor niște cruci mici și modeste, din care până astăzi au mai rămas doar câteva ca printr-o minune dumnezeiască? Oare nu mai aveau evreii din oraș unde să-și înmormânteze morții lor și trebuia neapărat să-i îngroape

pe teritoriul fostului cimitir militar al fostei garnizoane românești din Cernăuți sau ei au îndeplinit astfel o comandă de partid, privind lichidarea oricăror urme românești din fosta capitală a Bucovinei, venită din partea comisarilor sovietici? Nu putem ști precis cum a fost exact, dar acesta pare a fi purul adevăr.

La drept vorbind, acum nu mai are nici o importanță cine au fost adevărații făptași ai acestei crime – comunitatea evreiască din oraș sau așa-ziii „eliberatori” ai ținutului nostru. Căci mai vinovați decât ei, cred că am fost și suntem noi, românii, care am lăsat ca acest cimitir să dispară.” ■

**Locotenent-colonel (r)
Vasile ILICA
veteran de război**



Monument ridicat de Societatea Golgota în cimitirul militar român în vara anului 2006 pentru pomenirea celor 400 de victime executate de NKVD în vara anului 1941 și a militarilor români căzuți în luptele pentru eliberarea orașului Cernăuți.

Foto: V. Ilica, 12.04.2007

Au fost tineri soldați romantici...



Îmi amintesc foarte clar din copilărie... Era în vara anului 1954, într-o zi caldă și frumoasă de august; se coceau strugurii și pepenii în ograda părintească. Înainte de amiază au intrat în curtea noastră din satul Negreni doi oameni necunoscuți pentru mine. Dar, tata, când i-a văzut, a tresărit de bucurie, s-a grăbit să întâmpine, și-au strâns mâinile, s-au îmbrățișat ca niște frați, au râs, au început să povestească. Tata i-a așezat la o masă, le-a adus mâncare și pepeni. Din vorbele lor am înțeles că se cunoșteau din armată. Făcuseră războiul și prizonieratul, la ruși, împreună. Pe unul îl chema Munteanu (era milițian), pe celălalt îl chema Irimia și era din Tutova.

La plecare, unul dintre camarazii tatei i-a lăsat două fotografii mici. Aceste poze m-au impresionat

profund cât am fost copil, dar și în prezent. Le-am păstrat cu sfințenie.

Pozele sunt simple, făcute de un amator.

Pe o fotografie se află patru tineri, patru soldați români, surprinși undeva, pe frontul Basarabiei. Al treilea din stânga este tatăl meu, Stroie Mogoș, caporal în Regimentul 10 Vânători, Divizia 15, Armata IV (Odesa). Amintirea scrisă pe verso pare liniștită, romantică, asemeni unui salut din depărtări:

„Amintire, 1944, 6 august. Sunt diparti prea dipartii/Și nu vă pot videa./Dar vă trimet cu amintire fotografia mia./ De pe front la Porcari, Rg. 10 Vânători. Cap. S. Mogoș”.

Cealaltă fotografie surprinde o scenă de luptă, dar probabil că inamicul era, totuși, departe.

În centrul imaginii, cu pușca mitralieră, veteranul Stroie Mogoș. Dramatismul războiului răzbate însă din inscripția de pe verso:

„Amintirea Bravilor luptători din Reg. 10 Vânători căzuți Prizonieri în com. Bairancea în ziua de 23 August 1944. După câteva zile de marș, ajunși în lagărul de suferință Odesa la 3 Septembrie 1944.

Mogoș Stroie, Negrea Covurlui Caranfil Neculai, Jorăști Covurlui Toader Costachi, Negrea Covurlui

Ioniță Irimiea, Rădești Tutova Munteanu Toader, Tătarca Covurlui

Botezatu Vasile, Dolhești Fălcui Șase frați de suferință. Scris di mini Stroie”.

După 17 zile de la prima fotografie, s-a produs dezastrul. Cei șase camarazi au căzut prizonieri, în fatidica zi de 23 august 1944. După zece zile de marș, soldații români au ajuns în „lagărul de suferință Odesa”. Cei șase camarazi au devenit „șase frați de suferință”.

Două fotografii. Două inscripții. Date diferite, succesive, surprinse de ochiul unui amator. Două scene din viața soldaților români pe frontul din Basarabia. Din ele răzbate drama unor oameni surprinși în vârtejul istoriei. ■

**Locotenent (r) ing.
Constantin MOGOȘ**

Bunicul din... statuie

După publicarea unui **MEMENTO** la statuia generalului Ion Dragalina (vezi: România Eroică nr. 2/2007), ne-a sosit tocmai din America o fotografie. Pare o fotografie obișnuită, cu două fetițe, așezate pe treptele de marmură ale statuii generalului erou Ion Dragalina, monument aflat în orașul Caransebeș. Și totuși, fotografia aceasta poartă cu sine un crâmpel din destinul tragic al unei familii de eroi.

Ea a fost immortalizată în vara anului 1944, în plin război. Ne-a fost trimisă de doamna Oprița Dragalina-Popa, California (SUA), însoțită de următoarea "inscripție":

... "În ceea ce privește fotografia cu noi două (Ioana și Oprița - n. red.) la Monumentul din Caransebeș, Ioana, sora mea, născută în martie 1941, care are amintiri foarte precise din copilăria mică (eu nu am amintiri, aveam sub doi ani atunci), mi-a povestit, la telefon, că, în 1944, am plecat din București, cu Mama și cu Tata, în refugiu. Am mers cu trenul. După o scurtă escală la Deva, unde ne-am întâlnit cu Sisila, o vară de-a tatei (comandorul Virgil Dragalina, fiul cel mic al generalului Ion Dragalina - n. red.), am ajuns la Caransebeș. Acolo am fost primite de fetele istoricului Patriciu Dragalina, Cornelia, Lia și Florica. Am stat la "Tanti Cornelia" mai multe luni (din aprilie până în august).

Acolo era leagănul familiei Dragalina. Ioana retrăiește și-acum familiaritatea, duioșia, tandrețea și sentimentul de totală apartenență, al ei și al Tatei, la locurile acelea sfinte. Își aduce bine aminte cum tata o lua în brațe, înfășurată la pieptul lui, în mantaua militară, și o ducea la cimitir, la mormintele străbunilor. Într-o zi, Tata ne-a dus în vizită la un țăran bătrân, pe care



îl cunoștea bine. Îi plăcea să stea de vorbă cu el despre trecut. Luptase, cred, cu Tata-Mare. Avea o vacă și ne-a tratat pe noi, copiii, cu lapte proaspăt. Înțorși acasă, am auzit avioanele inamice bombardând Caransebeșul și am alergat să ne adăpostim în beci. Când, după un bombardament feroce, am ieșit din nou la lumină, Tata a plecat să vadă ce s-a întâmplat în oraș. Casa țăranului bătrân fusese lovită; țăranul și vaca lui pieriseră. Tată prima grozăvie de război de care sora mea își amintește și acum.

La Monument mergeam des. Ne așezam pe treptele albe de marmură, încălzite de soare și ascultam. Tata și Mama ne povesteau despre "Tata-Mare Ion", erou, căzut pentru neam și țară, despre ortodoxism și cum religia noastră a stăvilat maghiarizarea neamului. Îmi amintesc că nu aveam voie să ne plângem sau să ne văicărăm de lucruri mici (vaccin,

zgârieturi, răceli etc.). Tata ne spunea: "O nepoată de erou nu plânge și nu se plânge niciodată."

Și așa, noi, fetele, Ioana și Oprița, care, atunci, nu eram mai mari de-o șchioapă, ne înghițeam lacrimile și ridicam bărbia sus.

Atât Tata cât și Mama au fost curajoși și plini de optimism toată viața. În mizeria cea mai mare a anilor 1945-1954, când de multe ori nu aveam ce mânca și înghețam de frig în casă, Tata ne delecta cu povești și cântece bătrânești, Mama inventa feluri de mâncare din nimica toată și amândoi ne insuflau credința în viitor și în Dumnezeu.

Abia acum îmi dau seama ce părinți minunați am avut și le mulțumesc plângând (acum pot să plâng, căci nu mai este Tata să mă dojenească și să-mi spună că o nepoată de erou nu are voie să plângă) pentru tot ce au făcut pentru noi!" ■

Dan ROMAN

De oriunde te-ai apropia, însoțit de pufăitul trenurilor dinspre Adjud sau de zgomotul greu al utilajelor forestiere, la orice oră din zi sau din noapte, locurile ce înconjoară Cireșoia transmit mesaje adânci de istorie. Pe aici, în vara anului 1917, s-au dus lupte grele. Monumentele de la Oituz, Coșna, Cireșoia și Măgura stau mărturie recunoștinței neamului pentru jertfa celor 14 000 de români.

În cele trei zile de înclăștări aprige – 27 august/1 septembrie 1917, la Cireșoia și Coșna și-au pierdut viața peste 12 000 de ostași. Regimentul 8 Vânători, Batalionul Vânătorilor de Munte și un divizion de artilerie au fost măcinate de „uraganul de foc”. Când bubuitul tunului a amuțit, pe locul brăzdat de tranșee a apărut o pădure de cruci din mestecăc. Crucile au putrezit. Au fost înlocuite, și au putrezit din nou. Sunt zeci și sute de morminte în această zonă. În cimitirele de la Poieni și la Biserica „Sf. Nicolae” din Tg. Ocna vor dăinui numele poetului bucovinean Ion Grămadă, caporalului Constantin Mușat, plutonierului Talpan, locotenentului Gheorghe Ioan Preoteasa, medicului Mircea Bruteanu și alte altor zeci și sute de eroi.

În fiecare an, de „Înălțare”, clopotele bisericilor și mănăstirilor de pe Valea Trotușului cheamă, iar și iar, eroii căzuți să primească ofrande din mâna bătrânilor și flori din mâna copiilor: „Presărați pe-a lor morminte/Ale laurilor foi/ Să le fie dulce somnul/Fericiților eroi.”

Într-o zonă de puternică spiritualitate creștină, ridicarea unei mănăstiri pe locul unde, cu 90 de ani în urmă, cei rămași își căutau rudele căzute, este o binecuvântare de la Dumnezeu.

Au trecut șapte ani de când, la 1 ianuarie 2000, Episcopia Romanului a aprobat zidirea și ființarea mănăstirii „Sf. Eftimie cel Mare”, în orașul Tg. Ocna, localitatea componentă Poieni, punctul Cireșoia. Din șoseaua națională (DN km 97-98), drumul spre mănăstire, pietruit, lung de 5 km, urcă la o altitudine de 600 de metri, descoperind locuri de o rară frumusețe. Lăcașul de cult este așezat cam la un kilometru de cele

cinci cruci închinată eroilor de pe Vârful Cireșoia. Urcând muntele, prin aerul tare al pădurilor, când ajungi sus, la mănăstire, nici nu-ți vine a crede că, în urmă cu câțiva ani, aici nu era decât o liniște adâncă, așternută peste dramele războiului. Ridicarea acestei mănăstiri a fost un act de dreptate și recunoștință, un dar adus aceluia care au dăruit totul – și propria lor viață – pentru Neam și Țară.

De trei ori – în octombrie 1917, în martie și aprilie 1918, Majestatea

Mănăstirea de la Cireșoia

Sa, Regina Maria a României, s-a aflat pe Valea Trotușului, oprindu-se la Cireșoia, la Comănești, la Târgu Ocna, la Onești și Cașin, luând astfel cunoștință de starea de spirit a armatei. „Pe atunci — notează regina — mă aflam într-o lume vie, fremătând de dorința arzătoare de a lupta. Fiecare soldat era sigur de puterea lui și aprins de râvna de a învinge pe dușmani. Eroismul și curajul confereau acestor locuri

emblema națională ca și Mărășești și Oituz.”

Se păstrează și astăzi o fotografie din 6 august 1917, când Regina Maria – însoțită de A.S.R. Prințesa Marioara și Prințesa Elisabeta, de A.S.R. Principele Carol și Principele Nicolae – săvârșea o cinstită a eroilor căzuți pe Vârful Cireșoia, printr-o masă comună. „După prânz am mers la Cireșoia, chiar sub vârful muntelui, unde fusesem toamna trecută în tranșee (...) Peste tot locul, mici morminte părăsite, fără nume, risipite ici-colo, pe câmpul de bătălie, privind în veșnica singurătate, splendidul peisaj de pe vârful muntelui. Acolo unde cursese sângele șiroaie, creșteau acum micșunele (...) Poate că strălucita lor culoare era datorată faptului că rădăcinile lor se hrănesc cu sângele eroilor (...) Singura mea mulțumire a fost să rostesc câteva rugăciuni lângă mormintele părăsite ale soldaților.”

Astăzi, eroii de pe Vârful Cireșoia nu mai sunt singuri. Clopotul mănăstirii „Sf. Eftimie cel Mare” cheamă urmașii bravilor eroi să le cinstească memoria. ■

Protos. Claudiu Constantin PANȚĂRU
Mănăstirea „Sf. Eftimie cel Mare”
Cireșoia



Sărbătoarea eroilor la Oituz

Theodor Aman, *Bătălia de la Călugăreni*



Tradiția Cavaleriei Române

Poate că multora dintre cititorii noștri – trăitori în mileniul 3 – li se va părea curioasă și nepotrivită inițiativa redacției de a consacra acest DOSAR Cavaleriei. După cum bine se știe, Cavaleria nu mai există ca armă luptătoare. Armele moderne au exclus-o definitiv și irevocabil de pe câmpul de luptă. Ultimele zvâcniri ale cavaleriei s-au consumat – cu ce jertfe! - în Primul Război Mondial, pentru ca în al Doilea Război Mondial, acțiunile cavaleriștilor – câte au fost – împotriva blindatelor și automatelor să fie considerate, de istorici, dar și de unii generali, adevărate acte de nebunie, toate soldate cu jertfe numeroase și, din păcate, inutile.

Astăzi, Cavaleria mai există doar prin termenul ca atare, menținut, din respect și onoare, în unele armate occidentale.

Și totuși, dacă am consacrat aceste pagini Cavaleriei române, am făcut-o cu scopul de a-i evoca eroii, excepționalul spirit de corp și, mai ales, de jertfă care i-a caracterizat în toate timpurile. „Cavaleria a fost - așa cum bine spunea generalul Constantin Lățea – o armă aparte, plină de romantism, cu legende și istorii nescrise, dar rămase în inimile călăreților, atât cât aceștia vor mai trăi. După aceea, cavaleria va rămâne doar o legendă, o frumoasă amintire... A fost arma cea mai adulată și lăudată. Tresăreau inimile oamenilor pe străzi când apăreau călăreții cu fireturi și stegulețe sclipitoare.”



Omagiu calului

Ovidiu Amzulescu (n. 1923), ofițer de cavalerie, promoția a 38-a (1944), a rămas un mare iubitor al calului și un pasionat de istoria cavaleriei. Paginile pe care vi le propunem în cele ce urmează fac parte dintr-un studiu mai amplu pe care cavaleristul de altădată l-a consacrat celei mai fascinante și frumoase viețuitoare din preajma omului: calul. Fără îndoială, istoria nu poate face abstracție de acest romantic, dar și teribil, cuplu războinic – cal și călăreț – pe care l-a cunoscut vreodată omenirea, de cavalcadele legendare care au ridicat și au prăbușit imperii după imperii. Alături de călărețul său, calul a fost și rămâne un erou.

Dacă cineva ne-ar cere să alegem, din lumea celor care nu cuvântă, viețuitoarea cea mai dragă, sunt convins că între, să zicem, frumusețea de netăgăduit a unui păun, penajul minunat al unui fazan auriu și eleganța unui cal, am alege, cu siguranță, CALUL. Aplombul lui nostim ar ieși biruitor.

Nu știu dacă veți fi de acord cu mine, dar eu sunt convins că nici rozeta și sabia – pe atunci la modă (în anii interbelici – n.r.) – nici pintenii și cravașa de odinioară în uniforma ofițerilor de cavalerie nu vor fi fost elementele care vor fi reușit, pe noi – proaspeți absolvenți de liceu, sosiți la Târgoviștea anului 1942 din aproape toate unghiurile țării – să ne unească într-o trăsătură comună, determinându-ne ca și astăzi să fim împreună (...), ci singurul motiv care va fi reușit să ne-nfrățească în această armă a fost, cu certitudine, calul – această ființă nobilă prin destinul ei; elegant în alioră și prieten de vază și de preț al omului, din toate timpurile;



Întâlnirea, acuarelă de Sava Henția (1848-1904)

cu înfățișarea-i plină de armonie a celui mai perfect și mai frumos patruped domestic... falnic, cu privirea-i ageră-deschisă la paradă și promenadă, ori turbure în toiu luptelor. Cu coama-i fluturând în vânt de briză domol și așezat, la pas și trap, sau încrețită-n crivățul galopului zăngănitor al armelor de tot felul, încleștate-n luptă, cu mușchiul de la piept și crupă rotund și neted, ori tremurând de nerăbdare sub greutatea celui purtat în sa.

Cu păru-i nuanțat de la alb la negru și de la roșu deschis la castaniu închis; inteligent, de cele mai multe ori, cu memorie în dotarea-i de la natură, în înțelegere față de stăpân și ascultarea la comenzi în orele de instruirea călărețului. Pretențios din cale-afară la curățenie și hrană – nu multă, dar bună și curată, ca mod de servire și

conținut. Răbdător, totuși, când n-am avut ce-i da, delicat în potolirea setei, nervos la ora de prânz a bobului de orz și ovăz și blând, ca mielul, înspumat după rundele de dat la coardă... – acesta, zic, trebuie să fi fost elementul unic care, în chip voit sau nevoit, va fi reușit *sua sponte* să facă din noi, cei diverși, un mănunchi bine-închegat într-un singur gând și-o singură simțire – apărători de glie și de neam...

Oare nu cavaleria a fost arma încercată, poate cel mai mult, cu eroi deosebiți, în toate grelele împrejurări ale vieții popoarelor de-a lungul veacurilor?

Nu calul a fost prezent în acele clipe de cumpănă alături de eroii țării?

Nu el ne-a cărat în spate pe potecile cele mai abrupte, poate inaccesibile omului, spre crestele

munților sau pe spinări de deal și-n fund de râpe, sau ne-a urcat cu tunurile și muniția pe cărările cele mai întortocheate ale coclaurilor împădurite de pe front?

Nu el, înfierbântat de iureșul de șarjă al călăreților, s-a năpustit cu pieptu-i dezvelit în galopul năpraznic spre gurile de foc ale inamicului, înfruntând tăișul necruțător al baionetelor și săbiilor de la Prunaru și de la Robănești?!

De-a lungul istoriei poporului nostru, de la cohortele romane venite aici, în Dacia Felix, și de la Dragoș-vodă, și de la Gelu și Seneslav până la Ștefan cel Mare, Mihai Viteazul și Tudor Vladimirescu sau, în zilele generației noastre, din Crimeea și până la Praga, caii ne-au purtat sub scut, călăreți de toate gradele și vârstele, pe spații enorme, călcând sub copitele lor neobosite colbul drumurilor, mocirla noroaielor și crusta zăpezilor lunecoase, lăsând în urmă brazdele înroșite de sângele celor căzuți la datorie...

El, Măria Sa Calul, a făcut să se-adune la Târgoviște și să se înfrățească cu mulți ani în urmă: ...Toni Dumitrescu de la București, Tiberiu Halasu de la Sibiu, Ovidiu din Târgul Ieșilor, Ovidiu de la Craiova, Moraru de la Suceava, Dombrovski din București ș.a.

Cu drag aș aminti pe câțiva dintre caii care ne-au rămas pentru totdeauna întipăriți pe pelucula memoriei: Arta, Aluniș, Duda, Siclavi, Santa Cela, Alin, Aur, Dochița, Ferăstrău, Galați, Dudău, Arad, Frusina, Băiatu, Gârnița, Doces, Arcuș... Ei ne-au purtat în goană pe meleagurile lui Cârlova și Văcărescu, dintre râurile Dâmbovița și Ialomița, de la Vișoara până la Viforâta, de la Colanu și Ulmi la fabrica Grigorescu, apoi la fermele Țupa și Stănescu, pe potecile șerpuitoare, pline de lăstăriș, de la Mănăstirea Dealu...

Calul a fost și va rămâne neșters în amintirea noastră, a celor care l-am cunoscut ce poate, care l-am iubit și cu care ne-am împrietenit – EQUUS CABALUS, DUCIPAL sau FULGER, sau MIU sau, foarte simplu, cel mai adesea, Murgul din povești și balade.

De mii de ani prieten apropiat și ajutor al omului, calul e ca un frate bun și credincios, mereu alături, generos și devotat slujitor de nădejde, atât în zilele senine de viață pașnică, precum și în clipele întunecate de grea cumpănă, de primejdie și de încordare războinică. În desfășurarea întregii istorii, calul și-a adus neîncetat o contribuție substanțială la propășirea

stăpânului, care l-a îmblânzit din sălbăticie, domolindu-l, chemându-l și aducându-l cu dibăcie, supusa, din Natură în Societate, în viața domestică și publică. El a fost, la începuturile civilizației omenești, animalul ideal pentru multiplicarea forței de alergare și sporirea vitezei de deplasare. De aceea, de secole, el și stă firesc, majestuos și sărbătorec, la locul său, pe drept cuvânt binemeritat, împreună cu stăpânul său, pe soclul bine clădit al atâtor statui memorabile din atâtea urbe ale lumii...

...Din vechi și neguroase milenii, conturul lui sanctificat stăruie încă și azi pe pereții străvechilor peșteri din Altamira și Sahara, limpede scrijelit de imaginația ritual-cinegetică a lui Homo primigenius...

...Câtă uimire va fi stârnit în imaginația mitologică a vechilor elini lupta îndârjită a viforoaselor Amazoane cu... înspăimântătorii Centauri pseudo-cabalinii!...

...În vechi basoreliefuri aurite, nilote și assire, junii faraoni strălucesc încă împăunați sub armurile lor de paradă, alergând în cavalcadă vijelioasă, urcați semeți, cu arcul întins, în carul războinic pe câmpul de luptă cu hicsoșii sau la vânătoare de lei – acestea sunt printre cele mai îndepărtate mărturii

ȘARJELE CAVALERIEI ROMÂNE

Istoria Primului Război Mondial păstrează paginile de mare eroism ale cavaleriei române. În disprețul morții, cavaleriștii noștri au șarjat inamicul în bătălii memorabile, așa cum au fost cele de la Robănești și Prunaru. Șarja a reprezentat, mai ales în acest război, când armamentul și tehnica de luptă se dezvoltaseră, suprema jertfă a călărețului și calului său. Unitățile de cavalerie, la ordinul comandanților lor, au atacat subunități de artilerie și, uneori, chiar de mitraliere, reușind cu prețul multor vieți de oameni și cai să provoace derută în rândurile inamicului sau chiar să-l pună pe fugă.

Un moment eroic s-a consumat pe câmpul de luptă de la Robănești, acolo unde ostașii Escadronului 3,

din Regimentul 9 roșiori, comandat de căpitanul Alexandru Filitti, au șarjat inamicul în timpul replierii forțelor noastre pentru apărarea Bucureștiului. Divizia I Infanterie, având în componență Brigada 2 Cavalerie, se amplasase pe dealul Sasului între comunele Robănești și Câmpeni. În acest timp unități din avangarda Diviziei 11 Bavareze încercau să întoarcă apărarea română pe la sud. Astfel două batalioane de infanterie germană au fost amplasate în pădurea Părșani și o baterie de artilerie și-a fixat tunurile pe liziera de sud a pădurii.

În ziua de 10 noiembrie 1916, către ora 7, Brigada 2 roșiori se afla încolonată în comuna Popănzălești, înaintând pe direcția Bujoiu-Robănești-Pielești pentru a ataca flancul și spatele trupelor

germane din zona Părșani. Deoarece bateria de artilerie germană împiedica prin focul său desfășurarea escadroanelor, comandantul regimentului a ordonat ca un escadron să șarjeze bateria inamică.

Primul care s-a oferit să execute această periculoasă misiune a fost căpitanul Alexandru Filitti, comandatul escadronului 3. Cei 110 călăreți în frunte cu comandantul lor, alături de care se afla și sergentul voluntar Gheorghe Donici, în vârstă de 68 de ani, veteran din războiul de independență, s-au orânduit în vederea atacului. După o scurtă și impresionantă tăcere – o clipă de reculegere supremă și un ultim gând pentru cei dragi – cavaleriștii, cu plutoanele desfășurate în linie, cu intervale

ale însoțirii și înfrățirii treptate a Omului cu Calul!...

Rămâne pentru noi, prin vocație filo-cabalini, un prilej de ciudată meditație faptul, oarecum regretabil, că tocmai un cal, țepăn la făptură ca niciun altul, uriaș croit din imaginația belicoasă a vicleniei iscusitului Ulysse, a fost instrumentul perfid al pătrunderii, nu prin forță ci tocmai prin înșelăciune, a învrăjbiților corăbieri achei spre dărâmarea zidurilor strașnice ale unei dintre cele mai vechi și înfloritoare cetăți pașnice ale istoriei – Troia „piului Enea” și a lui Schliemann...

Este, în orice caz, cel puțin consolator pentru noi, devotați iubitori ai calului, că acesta rămâne chiar și în limbajul tehnic de azi și rupt de pasiunea echitației, al fizicienilor și inginerilor, etalonul standard al măsurii forței „mecanice” prin conceptul, îndeobște adoptat pe glob, de ...”Cal Putere”! În felul acesta ne mângâie speranța că nici în perspectiva modernă – preponderent mașinistă și industrială – tăria exemplară a calului nu amenință să dispară cu totul... ■

Ovidiu AMZULESCU

Promoția a 38-a de ofițeri de cavalerie, 1944

mari, la comanda „Pentru atac, lancea în cumpănire, marș-marș”, s-au dezlănțuit.

Cursa spre moarte, visul ostașului de cavalerie, începe. În strigăte de „Ura!”, aplecați pe gâtul cailor, escadronul ca un vifor s-a năpustit asupra bateriei. Tunarii inamici îngroziți scot tunurile de pe poziție și se retrag în goană. Trei mitraliere și focul unei companii de infanterie germane ce ocupau poziție în șanțul șoselei fac ca bravii roșiori, alături de cailor, să cadă ca spicele. Bătrânul sergent Donici cade printre primii, lăsându-și calul fără călăreț.

Căpitanul Filitti cade rănit alături de calul său, majoritatea luptătorilor urmându-i soarta. Astfel se încheie epopeea șarjei de la Robănești, scurtă ca orice șarjă. Din efectivul de 110 călăreți au mai putut fi recuperați doar 18 oameni

Roșior călare, pictură de Nicolae Grigorescu (1838-1907)



răniți sau accidentați. Eroismul și sacrificiul lor au anihilat bateria de artilerie inamică, dar nu a mai putut distruge cuiburile de mitraliere.

În amintirea bravilor eroi de la Robănești, pe locul șarjei, locuitorii comunei au ridicat un monument menit să eternizeze eroismul legendar al cavaleriștilor din escadronul 3, Regimentul 9 Roșiori, monument cu un călăreț pe calul său în plin avânt, aplecat pe coama calului, cu lancea în cumpănire pentru atac.

Această șarjă alături de șarjele cavaleriștilor români de la Ciroacii (astăzi Sibioara) sau Prunaru au contribuit la realizarea zilei unirii

tuturor românilor la 1 Decembrie 1918 și la păstrarea unei tradiții pe care cavaleria a continuat-o cu temeinicie și măiestrie lăsând laurii eroismului ca testament urmașilor.

Lupta românilor nu a vizat niciodată cucerirea de teritorii străine, ci doar apărarea a ceea ce le-a aparținut și le aparține de milenii. În aceasta rezidă și întregul șir de sacrificii, acoperite de brazda acestui pământ, pe care însemnele memoriale se regăsesc la fiecare pas. ■

General de brigadă (r) dr. ing. Alexandru LORENT

- „Acolo, la ei, la daco-geți, puteai să vezi peste tot săbii, platoșe, lănci, peste tot cai, peste tot arme, peste tot oameni înarmați” – notează Dio Chrisostomos, pe la anul 89 î. Hr., despre dacii din vremea lui Burebista.

- Oastea primelor cnezate și voievodate românești era formată și din cavalerie ușoară, deosebit de rapidă și manevrieră.

- Un detașament de călăreți participă, din partea Țării Românești, la bătălia de la Velbujd (1330), unde Serbia obține o importantă victorie împotriva Țaratului Bulgar.

- În 1346, un corp expediționar românesc, circa 1000 de călăreți, luptă alături de împărăteasa Ana de Savoia contra lui Ioan al VI-lea Cantacuzino pentru succesiunea la tronul Imperiului Bizantin.

- În 1394, la Rovine, cavaleria a fost cea care a dus la victoria lui Mircea cel Bătrân împotriva armatei lui Baiazid zis „Fulgerul”.

- Domnitorul Moldovei, Alexandru cel Bun (1400-1432), sprijinind pe regele polon Vladislav Jagello, în lupta acestuia împotriva cavalerilor teutoni, îi trimite corpuri de călărime în luptele de la Grunwald (1410) și Marienburg (1422), ambele fiind câștigate de polonezi.



Albin Stănescu, Bătălia de la Lipnic

- 20 august 1470 are loc celebra batalie din Dumbrava de la Lipnic (Lipinți), pe Nistru, în care oastea moldovenească, condusă de Ștefan cel Mare învinge oștile tătare ale Hanatului Crimeii.

Chemați de la plug la lagăr, de la lagăr pe câmpul de război și de aici la frontiere, roșiorii și călărașii români au adus jertfe enorme pe altarul Patriei. Ei au excelat printr-o bravură extraordinară, printr-o artă admirabilă de război... și au lăsat drept moștenire cele mai glorioase tradiții.

Nicolae Densușianu

- O pagină de glorie și jertfă în istoria cavaleriei române o scriu călăreții lui Ion Vodă cel Cumplit în lupta de la Jiliște (1574).

- În bătălia de la Călugăreni, 1595, din efectivul oștirii domnitorului Mihai Viteazul, 67% reprezentau călăreții și doar 33% pedestrima. În bătălia de la Șelimbăr, 1599, călăreții reprezentau 53% față de 47% pedestrime.

- **20 noiembrie 1710.** Încercând să stăvilească influența Rusiei în Balcani, Turcia îi declară război, ostilitățile desfășurându-se și pe teritoriul Moldovei. De partea armatelor ruse va trece, cu o parte din cavaleria Țării Românești, spătarul Toma Cantacuzino, participând la cucerirea Brăilei.

- În **Războiul pentru Independență** (1877-1878), „gruparea operativă de sub comanda generalului Cernat (Diviziile 2, 3 și 4 infanterie) însuma 4632 călăreți și 4128 cai”. În ajunul războiului, comandanții celor patru Brigăzi de cavalerie erau: colonel Victor Crețeanu – Brigada 1 cavalerie (roșiori); colonel Paul Cernovodeanu – Brigada 2 Cavalerie (călărași); colonel Constantin Formac – Brigada de călărași; colonel George Rosnovanu-Rosetti – Brigada de călărași.

- **Șarja de la Vadin.** Prima șarjă din epoca modernă a cavaleriei române are loc în ziua de 18 octombrie 1877, la Vadin, în Bulgaria, fiind executată de escadronul 3 Gorj, din Regimentul 2 Călărași, escadron comandat de căpitanul George Lecca, fiul pictorului craiovean Constantin Lecca.

- În **Primul Război Mondial.** La

15 august 1916, ziua în care a fost decretată mobilizarea, în structura armatei noastre se aflau: 2 divizii de Cavalerie și 5 brigăzi de călărași. La cele 10 divizii de infanterie în stare operativă exista câte un escadron de cavalerie. Efectivele Cavaleriei: 772 ofițeri, 21 037 subofițeri, gradați și soldați, 23 151 cai. Pe lângă armamentul tradițional (lancea și sabia) s-au adăugat armamentul de foc individual (revolvere și carabina), precum și armament automat (puști mitraliere și mitraliere) întrunite în secții (o secție cuprindea una-două piese).

- **Șarja de la Robănești, 10 noiembrie 1916.** Escadronul 3, comandat de căpitanul Alexandru Filitti, din Regimentul 9 Roșiori, primește ordinul să șarjeze o baterie germană pentru a o scoate din poziție. Misiune de sacrificiu: din tot escadronul mai rămân în viață doar 18 oameni, răniți sau accidentați în cădere, atunci când cailor fuseseră scoși din luptă.

- **Șarja de la Roșiori de Vede, 12 noiembrie 1916.** Escadronul 3, comandat de căpitanul C. Corlătescu, din Regimentul 5 Roșiori, primește ordin să neutralizeze o baterie de artilerie germană, dispusă la nord-vest de oraș.

- **Șarja de la Prunaru, 15 noiembrie 1916.** A treia șarjă eroică, în doar cinci zile, a cavaleriștilor români, care voiesc cu orice preț să oprească înaintarea inamicului. De data aceasta, șarjează Regimentul 2 Roșiori, în frunte cu colonelul Gheorghe Naumescu. Prețul acestei șarje: în jur de 200 de ofițeri, subofițeri, gradați și soldați au rămas pe câmpul de luptă.

- **Șarja de la Cicârci** (Dobrogea), 10 octombrie 1916.



Escadroanele Regimentului 9 Călărași, desfășurate în dispozitiv pe dealul Tape-Burnu, sarjează inamicul de front, unități de cavalerie bulgare, obligându-l să se retragă.

• **În timpul regelui Ferdinand**, regimentele de cavalerie au constituit pepiniera de bază pentru activitatea hipică sportivă, realizând performanțe răsunătoare. Astfel, în 1936, echipa reprezentativă a României reușește, la concursul de obstacole, desfășurat în cadrul Olimpiadei, locul II în Europa.

• **Al Doilea Război Mondial.** În ajunul războiului, cavaleria noastră număra 26 de regimente de cavalerie: 12 regimente de roșiori, 13 de călărași și Regimentul de Gardă Călăre. Denumirile datau din secolul XIX, când roșiorii formau trupele regulate, elita cavaleriei, iar călărașii formau cavaleria teritorială.

• Cele 12 regimente de roșiori și 6 regimente de călărași (2, 3, 5, 9, 11 și 13) formau 6 brigăzi de cavalerie (1, 5-9). Celelalte 7 regimente de călărași erau împărțite marilor unități, formând grupurile de cercetare ale acestora: fiecare corp dispunea de un divizion de cavalerie, iar fiecare divizie avea câte un escadron.

Scoala cavaleriei

• Încă din anul 1863 s-a pus problema organizării unei școli

speciale de cavalerie, dar de abia în 1871, prin Decretul nr. 473, se înființează Școala de Cavalerie, care este instalată în Cazarma Malmaison din București. În același an, instituția primește, prin Înaltul Decret nr. 1457, regulamentul de funcționare și o nouă denumire: Școala de Ofițeri de Infanterie și Cavalerie.

• În 1872 se prevede un escadron de instrucție pe lângă regimentele de cavalerie existente. Acesta capătă denumirea de „Școala Superioară de Cavalerie”. Organizarea școlii are ca model Școala de Cavalerie de la Saumur-Franța și funcționează în Cazarma Malmaison cu următoarele secții: Școala de dresaj; Infirmeria model; Potcovărie; Șelărie cu secții de lemnărie și curelărie; Herghelie model. În această organizare funcționează până la 2 martie 1877, când își încetează activitatea.

• În 1893, din cauza rezultatelor slabe în instrucție călare, făcută numai în maneaj, dar și din cauza dependenței de Școala de Geniu și Artilerie, cu care își împărțea spațiul în cazarma Malmaison, generalul Sergiu Băicoianu, inspectorul general al Cavaleriei, mută școala la Târgoviște. Peste câțiva ani, Școala de ofițeri de cavalerie și Școala pregătitoare de ofițeri activi și de rezervă sunt trecute la Școala specială de cavalerie de la Târgoviște.

• 20 octombrie 1907. Se pune piatra de temelie a clădirii școlii. Principele Ferdinand zidește tubul de metal cu actul fundamental în temelia noului local. Din acest moment se naște, în Târgoviște, un edificiu monument istoric, care la 20 octombrie 1909 își deschide porțile pentru Școala Specială de Cavalerie și celelalte două școli.

• Din lungul șir al comandanților, instructorilor și absolvenților acestei binecuvântate școli evocăm câteva personalități de excepție: Victor Lupu, Neculai Portocală, Gheorghe Moruzi, C. Postelnicu, Vladimir Constantinescu (comandanți); Ilie Bălăcescu, Victor Dumitrescu, Dan Ionescu, Ion Palade, C. Doljean, Marin Manafu, Eugen Brumă (instructori); Al. Pastia, Victor Dombrowschi, Petre Kirculescu, Gheorghe Cialăk, Constantin Sturza, Eftimie Cantea, Polizu Micșunești (absolvenți).

• În anul 1954, arma Cavaleriei a fost desființată din armata română.



Cavaleriștii veacului nostru* au trăit obsedant euforia vestitelor șarje napoleoniene. Acțiuni temerare, voite prin educație, poate absurde prin asumarea unui risc calculat, șarjele i-au fascinat pe cavaleriștii din toate timpurile. Dar a venit un timp când ele nu mai intrau în logica militară. Apariția armelor automate, a blindatelor și aviației a schimbat total fizionomia războiului. În noile condiții, forma de luptă a cavaleriei, șarja călare, a fost înlocuită cu șarja de foc, care, firește, a păstrat marile virtuți, marea rază de acțiune, mobilitatea și surprinderea pe câmpul de luptă. Astfel, cavaleria a continuat să se bucure de o aureolată trenă de prestigiu.

O istorie controversată

Șarja de la Roșiori de Vede 3/26 noiembrie 1916

În inima oricărui cavalerist au rămas nemuritoare faptele extraordinare ale unor eroi demni de epopee, precum generalii Lassalle, Pajol, Ioachim Murat, Kellerman. La Eylau, 12 000 de husari din compunerea a două brigăzi ușoare și a trei divizii de dragoni au șarjat trei linii defensive ale inamicului! Și cavaleriștii români au avut clipele lor de glorie. Din păcate, ele sunt arareori evocate. În primul război mondial, când puțini se mai încumetau să recurgă la șarjele de cavalerie, noi am avut: Robăneștii, Roșiorii de Vede, Prunaru, Cicârci. Chiar și în cel de al doilea război mondial s-a înregistrat o șarjă de cavalerie, cea de la Drochia, în anul 1944, (*România Eroică*, nr. 1/2007) aproape necunoscută și, uneori, contestată de unii cavaleriști.

Șarjele de cavalerie din primul război mondial au avut un rol decisiv în întârzierea acțiunilor inamicului și în protejarea retragerii forțelor proprii. În istoria războiului, ele au fost evocate în mod sumar, este cazul șarjei de la Roșiori de Vede, sau deloc, așa cum s-a întâmplat cu șarja de la Cicârci (Dobrogea).

Ca unul care, în anul 1936, am fost repartizat la Regimentul 5 Roșiori, cu garnizoana la Oradea, am rămas nedumerit de faptul că

în istoricul unității nu se amintea nimic de această acțiune temerară din Primul Război Mondial. Și asta în condițiile în care, familia căpitanului C. Corlătescu, ofițerul care a șarjat cu escadronul său la Roșiori de Vede, instituise un premiu în bani, care se acorda, în mod simbolic, celui mai tânăr sublocotenent din regiment. Am fost, cred, ultimul beneficiar al acestui premiu.

Prea puțin cunoscută, șarja de la Roșiori de Vede are istoria ei, deseori controversată. Principalii susținători că șarja n-a reușit

– între cei puțini s-au numărat generalul Sinescu, comandantul Diviziei 2 Cavalerie (în lucrarea "Istoricul întrebunțării cavaleriei române în războiul mondial 1916", apărută în 1926) și reputatul istoric Constantin Kirițescu, în "Istoria războiului pentru întregirea neamului" – aduceau ca argument faptul că, pe direcția șarjei, escadronul 3, al căpitanului C. Corlătescu, a întâlnit o râpă! Oare așa să fie?

Interesul meu pentru deștelerirea acestui moment istoric este justificat de faptul că, în cel de al doilea război mondial, am acționat în cea mai mare parte a timpului ca ofițer cu operațiile în Regimentul 5 Roșiori. Asta m-a ajutat să înțeleg mai bine acțiunile de luptă ale cavaleriei și mi-a stimulat interesul pentru cunoașterea istoriei șarjelor de cavalerie. În anul 1987, în luna iulie, am participat, la București, la reuniunea promoției de ofițeri de cavalerie 1937, unde am avut ocazia să stau de vorbă cu colonelul Stoiculescu, cunoscut profesor de istorie militară la Școala Superioară de Război. Ofițer de cavalerie fiind, n-am scăpat, firește, momentul să-i solicit o explicație în legătură cu Șarja de la Roșiori de Vede, care, în opinia mea, avea o prezentare destul de cețoasă din partea istoricilor.



*Autorul se referă, desigur, la secolul XX.



Colonelul Stoiculescu mi-a răspuns că, probabil, s-a pierdut jurnalul de operații al regimentului sau prezentatorii de după război nu s-au documentat pe fostul câmp de luptă, acolo unde șarjase eroic escadronul căpitanului C. Corlătescu. Într-o discuție avută la Sofia, în Bulgaria, cu generalul de cavalerie Colef, fost comandant al Diviziei 1 Cavalerie care a șarjat cu un regiment în Dobrogea, la Cicârci, acesta i-a spus că "nu-și mai aduce aminte" de acel moment!!!

În luna noiembrie 1992, s-a hotărât, din inițiativa Asociației "Tradiția Cavaleriei", să se comemoreze Șarja de la Roșiori de Vede în orașul de pe râul Vede. Fiind autorizat, ca fost ofițer din Regimentul 5 Roșiori, să prezint șarja, m-am hotărât, răscolit și de multe relatări neconvingătoare, să încerc să stabilesc adevărul și drumul urmat de escadronul Corlătescu. Înarmat cu-n plan director 1/25 000 și cu o busolă Beazard, am ajuns la Roșiori de Vede cu două zile mai devreme de comemorare. Am parcurs, pas cu pas, întreaga zonă în care s-a produs acțiunea: valea Bratcovu și dealurile mărginașe Rusanca, Cremment, Bratcov, aflate la vest de orașul Roșiori de Vede. Primul lucru pe care l-am constatat, citind planul director: nicăieri nu se observa de-a lungul văii Bratcovu, abia punctată pe hartă, vreun semn topografic

care să marcheze vreo râpă. La vest de oraș, terenul prezenta valea Bratcovu/orientare NV-SE, cu o lărgime variabilă, între curbele de nivel principale cu valoare de 100 m, între care era marcat Dealul Rusanca și opozantele Cremene și Bratcovu. Lărgimea văii, variind între 1300 și 400 m, pe firul văii având marcate cota 90, la E satul Mălăieni, și 80 m la SV de botul de deal Rusanca. Panta înscrie relația $P = 100-80 = 20$ m, deci $i/15 = 6^\circ$, care nu reprezintă o valoare semnificativă.

Pe valea Bratcovu se află un pârâu a cărui adâncime era, în timpul recunoașterii, de circa 20-50 cm, apă care nu poate constitui, în nici un caz, obstacol pentru cavalerie.

În documentarea mea, de mare ajutor mi-a fost profesorul Florea Costache, care locuia, pe atunci, chiar pe strada Căpitan Corlătescu, din Roșiori de Vede. La 13 noiembrie 1916, în momentul șarjei, avea nouă ani. A fost martor și, după spusele sale, i s-a întipărit în memorie momentul în care ofițerul Corlătescu, urmat de ține cal, a fost rănit grav de un glonț inamic. Evacuat pe brațe de locuitori, a fost adăpostit într-o casă, unde a murit. Profesorul mi-a vorbit despre participarea locuitorilor la acțiunea cavaleriei noastre, precum și despre faptul că, amănunt mai puțin cunoscut,

Regimentul 5 Roșiori a reușit să se retragă datorită șarjei, care a barat atacul cavaleriei germane.

În cimitirul eroilor din Roșiori de Vede, alături de căpitanul erou Corlătescu, sunt înmormântați: locotenentul Dogaru, sublocotenentul Sorescu, plutonierul Rădulescu, soldații călăreți Ștefan Bărbulescu, Ignat Bărbuceanu, Marin Bucur, Ștefan Costea, Nicolae Crăciunescu, Victor Constantin, Constnatin Damian, precum și mulți necunoscuți, la un loc cu cavaleriștii germani, adversarii de atunci.

Monumentul, ridicat de germani chiar în timpul ocupației – existent și în prezent – consfințește postum faptele de arme ale celor ce au luptat aici, fapte ascunse sub zăpezile timpului ireversibil. Pe soclul din piatră este evocată, în limba germană, vitejia cavaleriștilor din Divizia a 6-a, dar și, în limba română, a celor care i-au înfruntat fără teamă. Sub sigla Virtuții Militare stă scris: **Bravilor viteji români morți pentru Patrie.**

Un gest memorabil. Oricum, altfel decât la Danskoj, în Crimeea, la Odessa, Dalnik, Țiganca, sub crucile creștine au dispărut unde brazda trasă de buldozerele păgânilor. ■

General Mircea VELICU
Oradea, 1998

Șarja escadronului căpitanului Corlătescu

La 12/25 noiembrie 1916, Brigada a 3-a Cavalerie, aflându-se cu grosul efectivelor la Smârdioasa – 48 km de Roșiori de Vede – primește ordin, la ora 10,30 (până atunci ordinele, din cauza situației incerte, se succedau cu viteză, dar contradictorii, de trei ori pe zi) de la Divizia a 18-a General Referendaru, să se deplaseze în dispozitiv de luptă la Roșiori de Vede. Spre seară ajunge la Plosca – 16 km până la Roșiori de Vede.

Având, la plecare, informații incerte că elemente de cavalerie germană au intrat cu patrule

În Roșiori de Vede, trimite ca avangardă un escadron din regimentul 5 Roșiori întărit, care în noaptea de 12/13 noiembrie ia contact cu inamicul în oraș, pe care îl fixează prin luptă, cu ajutorul prețios la locuitorilor, în strâns contact, dincolo de jumătatea localității.

În aceeași noapte, situația generală se schimbă, în sensul că elemente de cavalerie din Gruparea Mareșalului Mackensen forțaseră Dunărea, iar dinspre Olt, al cărui pod fusese cucerit, se îndrepta spre Roșiori de Vede Divizia a 6-a Cavalerie din Corpul de Cavalerie general Schmettov.

În această situație, Brigada hotărăște: Regimentul 5 Roșiori preia acțiunea de la Roșiori de Vede – mai puțin escadronul 4, rămas în supraveghere la Dunăre, cu misiunea de a întârzia înaintarea cavaleriei germane; Grosul Brigăzii, pentru a nu da posibilitatea cavaleriei germane, trecută la Zimnicea, să se unească cu cea a Corpului general Schmettov, se deplasează cu Regimentul 3 Călărași, întărit, la Alexandria.

Prin această acțiune temerară, proprie cavaleriei române, se încerca o întârziere frontală a cavaleriei germane, care era prezentă la Dunăre și la Olt, unde trecuse peste podul de la Stoieniști. Operația, deși pe un front imens,



era posibilă, deoarece ne aflam pe teritoriul cotoplit al patriei și, oricum, inamicul era conștient că nu va fi primit cu flori.

Păstrând discutabila misiune de "avangardă", încredințată unui escadron din regimentul 5 Roșiori, mai corect de descoperire-cercetare, unitatea ia contact cu patrulă de cavalerie germane în Roșiori de Vede, pe care le respinge și, datorită intervenției Diviziei a 6-a Cavalerie Germană, cu forțe importante, angajează lupte în localitate, cu ajutorul locuitorilor, păstrând în strâns contact mai bine de jumătate din suprafața orașului.

Inamicul atacă în dimineața de

13 noiembrie cu forțe superioare, iar pentru a stânjeni posibilele întăriri ale cavaleriștilor români, detașează o secție de artilerie, protejată de o grupă de mitraliere, pentru a executa trageri de interdicție la liziera de sus a localității. În cursul zilei, Regimentul 5 Roșiori, cu grosul efectivelor, sosește în zonă, angajând în luptă escadronul 4 care împreună cu escadronul în contact rezistă cu greu presiunii inamicului, în rezervă, la sud de localitate, având escadronul 3 căpitan Corlătescu.

Misiunea Regimentului 5 Roșiori – primită de la Brigadă, care acționează spre Alexandria – constă într-o acțiune de întârziere a forțelor germane. Sub presiunea crescândă a inamicului, comandantul regimentului, colonelul Lupașcu, pentru a un risca o încercuire, hotărăște, ca o diversivă, să șarjeze cu escadronul 3 căpitan Corlătescu secția de artilerie de pe dealul Rusanca și să pătrundă în localitate pentru a proteja retragerea escadroanelor angajate.

Căpitanul înțelege misiunea de sacrificiu și, cu certitudinea că va reuși, trece la execuție. Nu putem crede că a plecat la șarjă fără a trimite o patrulă, poate două, pe direcția de acțiune. Sub protecția acestora, s-a apropiat pe vale, pe malul stâng al văii Bratcovu, a urcat botul de deal Rusanca și, în mod sigur, de la 500-600 m, în formație pe un rând, la intervale, la sunetul trompeților a pornit cu lancea în



cumpănire...

Inamicul reacționează violent, probabil cu cele două mitraliere, rărește rândurile călăreților români, dar un-i poate împiedica pe cei rămași să pătrundă pe drumuri și prin grădini în oraș, ca să protejeze retragerea escadroanelor amenințate de forțe superioare.

Oricare ar fi părerea, subiectivă și cețoasă, a celor care au relatat despre șarjă, indiferent de reputația autorilor – pe care nu-i contest!

– Feldmareșalul Falkenheim înlătură orice dubii despre acest moment, afirmând, în cartea sa "Campania Armatei a IX-a în România", următoarele: "La 13/26 noiembrie 1916, avangarda Diviziei a 6-a Cavalerie a fost asvârlită din oraș, care a fost recucerit după lupte violente."

Oricum, șarja, fascinantă, cu pierderi mari, între cei morți aflându-se și căpitanul Corlătescu, a produs panică în rândurile inamicului. De altfel, după șarjă, regimentul cu cele două escadroane a reușit desprinderea de inamic și, trecând râul Vedea prin vad la Albești, a reintrat în compunerea Diviziei 2 Cavalerie la Talpa Ionești, etapă de 90 km.

În cimitirul de la Roșiori de Vede dorm somnul de veci luptătorii germani și români din 13/26 noiembrie 1916, între ei, printre cruci, căpitanul Corlătescu. Inamicul de atunci a ridicat, în semn de omagiu, un monument închinat deopotrivă eroilor români și germani care au pierit pe câmpul de luptă.

(vezi: foto)

Pentru tot ce s-a scris, așa cum a crezut fiecare, punând atunci și îndeosebi azi cavaleria în "ghilimele", privirea căpitanului erou și a cavaleriștilor săi consfințește o adâncă mustrare.

Pe delușorul Rusanca, unde nu mai este nicio urmă a celor întâmplare acum 92 de ani, mi-am adus aminte de viziunea din cartea lui René Grosset, în care, la șarjă, "...les cheveaux sont plus legers que des pantheres, plus rapides que les loups du soir, ces cavaliers ils passent comme une tempête, ils se jettent comme l'aigle"... ■

General Mircea VELICU,
Oradea, 1998



Monumentul eroilor
din Esc. 3 din Reg. de roșiori

Informații scrise despre Șarja de la Roșiori de Vede

Surse străine.

Erich von Falkenheyn, *Campania Armatei a IX-a împotriva românilor și rușilor 1916/1917*, traducere de maiorii Al. Budiș și C. Franc, București, 1937, p. 165, al. 5: „În cursul zilei de 13 noiembrie, seara, Schmettov cu Divizia 6 Cavalerie a ajuns la Roșiori de Vede. Avangarda Diviziei a fost din nou asvârlită la 13 noiembrie din oraș, care a fost recucerit după lupte violente.”

Surse românești.

* Constantin Kirieșcu, *Istoria Războiului pentru întregirea României*, vol. 2, p. 186: „Cavaleria germană, venind din direcția Caracal, trecuse Oltul pe podul dela Stoienești și ocupase în ajun Roșiorii de Vede.

Regimentul 5 Roșiori, cu o baterie de artilerie și o secție de mitraliere e trimis să ocupe Roșiorii de Vede în care comandamentul român crede că

n-a intrat decât o patrulă dușmană. Intrând în oraș, regimentul e primit cu focuri din toate casele și în special dintr-o poziție pe care dușmanul o ocupă la vest de sat.

Surprins și amenințat în retragerea sa, comandantul regimentului dă ordin căpitanului Corlătescu să acopere retragerea atacând la vest de oraș poziția în care se retrănșase dușmanul.

Corlătescu își înțelege rolul de sacrificiu și pornește în șarjă cu lancea în cumpănire și în rânduri regulate, ca la paradă, împotriva dușmanului.

O răpă oprește timp de câteva secunde elanul atacului, la 200 de metri de poziția acestuia. A fost însă de ajuns pentru ca răpăiala tunurilor și mitralierelor dușmane să secere mai mult de jumătate din oamenii escadronului, în cap cu căpitanul său.

Regimentul s-a putut însă retrage și salva.”

* General de divizie N. Sinescu, *Istoricul întrebuințării cavaleriei române în războiul mondial*, vol. 1, 1926: „Sosind la Roșiorii de Vede, Brigada/Regimentul 5 Roșiori/ intră în oraș și este primită cu focuri de infanterie și artilerie inamică amplasată afară din oraș, în NV/2 tunuri/. Escadronul din avangardă începe lupta pe jos.

Escadronul 3 Căpitan Corlătescu primește ordin să atace bateria inamică. Escadronul șarjează însă pe o direcție greșită, cade în focul mitralierelor inamice, se pierde o jumătate de efectiv în cap cu căpitanul Corlătescu care cade mort.

Brigada 3 Roșiori se retrage din Roșiori de Vede și aflând că Alexandria a fost ocupată de inamic, trece râul Vedea prin vad la Albești.”

Monumentul eroilor Diviziei 2 Cavalerie

În Dealul Copoului (Bd. Carol I 48 bis) se află unul dintre cele mai frumoase monumente ale Iașilor: *Șarja de cavalerie* sau *Șarja de la Prunaru*. I se mai spune și *Statuia cavaleristului* sau *Șarja cavaleristului*. Creație a sculptorului Ioan C. Dimitriu-Bârlad, monumentul a fost turnat în bronz, la turnătoria „Unirea” din Iași, în 1927, de Gheorghe Ionescu.

Ridicată din inițiativa ofițerilor Diviziei 2 Cavalerie, cu fonduri din subscripții, la strângerea cărora un rol important l-a avut soția generalului Naum, această superbă statuie reprezintă omagiul și recunoștința ieșenilor pentru eroii faimoasei Divizii 2 Cavalerie, în compunerea căreia se afla și Regimentul 2 Roșiori din cazarma Copoului.

Divizia 2 Cavalerie a participat la luptele pentru eliberarea Ardealului. Sub presiunea inamicului, s-a retras pe aliniamente succesive în Muntenia, fiind angajată în bătălia Bucureștilor (noiembrie 1916). A rămas celebră șarja de la Prunaru (Vlașca), executată de Regimentul 2 Roșiori Iași. Într-un moment de tensiune, când trupele române erau împresurate de germani, comandantul Diviziei 18 ordonă Regimentului 2 Roșiori să atace. Colonelul Gr. Naumescu, grav rănit, a părăsit căruța care-l transporta și, în fruntea regimentului său, a atacat inamicul într-o șarjă teribilă. Istoricul Constantin Kirițescu descrie momentul tragic al atacului: „...De după garduri, de după măcănișuri, de pe la ferestrele și din podurile caselor, transformate în guri de foc, dușmanul, ascuns cu zeci de mitraliere, aruncă vârtejuri de foc asupra falnicului regiment. Cai și călăreți cad grămadă, unii peste alții. Într-un loc, pe strada principală a satului, un baraj de trunchiuri de copaci răsturnați oprește elanul călăreților; de la spatele lui, mitralierele trag în



masă; câțiva călăreți, care reușesc să depășească obstacolul, nu se pot opri decât la marginea opusă a satului. Cei săriți de pe cai continuă lupta pe jos, cu înverșunare, prin curțile caselor.

Regimentul e distrus. Puțini călăreți de la stânga au putut scăpa cu viață, fiind apărați de o cută de teren. Din falnicul regiment care, cu două ore înainte, număra 14 ofițeri și 360 de călăreți, au rămas doi ofițeri și 50-60 de oameni, care au continuat lupta pe jos, alături de o mână de infanteriști din Regimentul 20 Teleorman. Peste 250 de oameni au rămas pe câmpul de luptă formând, împreună cu cadavrele cailor, mormane de carne sângerândă. În fruntea lor, colonelul Naumescu, grav rănit, moare peste câteva luni într-un spital din Sofia...”

Monumentul de la Iași, ridicat întru cinstirea bravurii Regimentului 2 roșiori, reprezintă o alegorie războinică în bronz simbolizând **Victoria și Sacrificiul**. **Victoria**, de concepție înălțătoare, este înfățișată printr-un cavalerist cu dragul lui cal avântat în plină șarjă, cu lancea înainte, condus la atac de o nimfă zburătoare. Sacrificiul este simbolizat printr-un călăreț lovit mortal, căzând în brațele unui înger care-l încununează cu lauri. Cele două grupuri simbolice sunt așezate pe un soclu înalt de șase metri. Sub soclu se află cripta **Sacrificiului**,

la care se ajunge prin **Poarta nemuririi**. În criptă, o candelă iluminată electric veghea veșnicia celor înscrși pe listele săpate în marmură și osemintele lor, așezate la baza monumentului.

Ca atâtea alte monumente românești, și acesta a avut de suferit. După 1947, sub cenzura noului regim, au dispărut inscripțiile semnificative de pe soclul monumentului. Le redăm așa cum au fost ele inițial: „În anul 1927 sub glorioasa domnie a M.S. Regele Ferdinand I” (în partea dreaptă); „Divizia 2-a Cavalerie recunoscătoare acelor care s-au sacrificat pentru țară în războiul întregirii neamului, 1916-1919” (în partea stângă). Prin 1960, cifra 9, din 1919, a fost transformată în 8. După 1989, a revenit, prin redăltuire, la forma inițială.

Pe soclu, pe părțile laterale, se află patru basoreliefuri reprezentând: un atac al cavaleriștilor descălecați; o luptă în tranșee; lupta de la Magyarus; trecerea Tisei pe un pod din pontoane la care asistă, călare, M.S. Ferdinand I.

Primul din cele patru basoreliefuri a fost furat. Un act incalificabil de barbarie primitivă care a aruncat o pată de noroi asupra locuitorilor urbei. Este păcat și trist că până acum nu s-a reușit prinderea și pedepsirea acestor profanatori ai simbolurilor noastre naționale.

Superbul monument din Dealul Copoului a fost dezvelit la 29 mai 1927 în prezența M.S. Regina Maria, a principesei Ileana, fiica regelui Ferdinand, a Elenei, soția regelui Carol II, venită cu principele Mihai. Regele Ferdinand n-a putut participa la acest ceremonial, trăindu-și, grav bolnav, ultimele zile (a decedat la 20 iulie 1927). Alături de suita regală au fost prezenți generalul Mircescu, ministru de război, generalul Sinescu, inspectorul general al Cavaleriei, Constantin Meissner, ministrul lucrărilor publice, dar și personalitățile de vază ale orașului Iași.

Statuia Cavaleristului străjuiește, și astăzi, teii din Dealul Copoului, amintind trecătorilor de jertfele strămoșilor lor. ■

**Locotenent colonel (r)
Ioan TIMOFTE**

„Când vine vorba de noblețea militară, de frumusețea ideală a sacrificiului suprem pe câmpul de luptă, se ajunge îndeobște la exemplul șarjelor de cavalerie ale nobililor ofițeri polonezi desfășurate împotriva blindatelor germane în cel de-al doilea război mondial. Cu sabia contra tancurilor. Pe cai, împotriva șenilelor!” Cred că aceste cuvinte – spuse de un civil, excelentul critic literar Dan C. Mihăilescu – definesc cel mai bine spiritul Cavaleriei. O armă care, la vremea ei, a atras admirația lumii, a uimit, a încântat și, în același timp, l-a făcut să tremure pe inamic, fără a-l umili sau batjocori. Fair-play-ul, după cum observa generalul Radu Ionescu-Galați, el însuși fost cavalerist, a făcut parte din arsenalul virtuților și calităților cavaleriei.

Ce mai poate însemna astăzi, într-un secol dominat de arme de foc sofisticate, arma Cavaleriei? Cine se mai încumetă să vorbească de Cavalerie?

Și totuși, mai există oameni care cred în Cavalerie, cred în TRADIȚIA și în Virtuțile ei. I-am cunoscut îndeaproape, i-am ascultat cu câtă însuflețire vorbesc despre trecutul armei lor. Un trecut pe care, păstrând proporțiile, îl văd ca pe o sursă de învățătură pentru generațiile tinere. Chiar dacă a fost exclusă definitiv de pe câmpul de luptă și din istoria prezentă, Cavaleria nu și-a spus ultimul cuvânt. Cu această convingere, foștii cavaleriști – ale căror rânduri se răresc pe zi ce trece, au înființat, în anul 1990, o asociație pe care au numit-o *Tradiția Cavaleriei*. Sunt în jur de 40 de membri, cavaleriști și simpatizanți ai cavaleriei, avându-i în frunte pe venerabilul general Radu Ionescu-Galați (președinte); pe generalul ing. Alexandru Lorentș și colonelul (r) Dan Dinulescu (vicepreședinți); pe colonelul (r) Paul Popescu (secretar general). „Tradiția Cavaleriei” este o organizație apolitică, fără scop lucrativ, care și-a propus prin statutul său: „păstrarea și transmiterea generațiilor prezente și viitoare a celor mai bune valori ale Cavaleriei Române, armă de elită în istoria Armatei.”

În cei 18 ani de existență,

Noblețea militară sau Alt nume al Cavaleriei



General (r) Radu Ionescu Galați,
președintele
Asociației „Tradiția Cavaleriei”
Foto: arh. Cristian Enăchescu

asociația, în pofida tuturor dificultăților, nu atât materiale, cât morale – însemnând reticență („vremea cavaleriei a trecut...”, „...n-avem timp de așa ceva...”), respingere („ce mai vor și moșii ăștia?...”) – a reușit să supraviețuiască cu demnitate. Grație generozității financiare a generalului (r) Constantin Bucur, ofițer de cavalerie, astăzi locuitor în Mannheim, Germania – pe care ne face o mare plăcere să-l salutăm cu toată dragostea, de aici, din țară! – Asociația „Tradiția Cavaleriei” a înscris în agenda sa acțiuni de succes – de la evocarea personalităților ilustre, cum ar fi, de exemplu, generalul Radu Korne, o figură legendară a cavaleriei, generalul Gh. Moruzi, supranumit „Prințul Cavaleriei”, colonelul Vladimir Constantinescu, generalii Gh. Cealâk, Ioan L. Hristea, Constantin Brătescu, coloneii Cristu Cantuniar, Ioan Dănescu, Gh. Carp, Claus I. Ervin – la editarea unei reviste proprii (*Revista Cavaleriei*)



General (r) ing. dr. Alexandru Lorentș,
vicepreședinte
al Asociației „Tradiția Cavaleriei”
Foto: arh. Cristian Enăchescu

– de la evocări la întâlniri aniversare și camaraderesti etc.

Concret, ce vrea, astăzi, Asociația Cavaleriei?

În primul rând, solicită tuturor municipiilor în care au ființat garnizoane de cavalerie să acorde numele Cavaleriei unei piațete sau străzi: Piața sau Bulevardul Cavaleriei. În țara noastră – n-o să vă vină să credeți – nu există decât **două monumente** închinat explicit Cavaleriei – la Iași și la Oituz. Or, denumind o stradă sau o piață cu numele „Cavalerie”, care simbolizează deopotrivă și călărețul, și calul, s-ar face un act de reparație și dreptate memoriei acestei arme.

În al doilea rând, militează pentru repunerea Cavaleriei la locul de cinste ce i se cuvine în nomenclatorul Armatei, dar și a Calului în drepturile sale.

În al treilea rând, propune înființarea unui **Regiment de escortă călare**, care să officieze la protocoalele solicitate de vizitele oficiale. Această unitate ar putea constitui și centrul echipei hipice naționale. Să ne amintim că, în

**De la stânga
la dreapta:
colonel (r)
Paul Popescu,
general (r)
Șerban Florea,
general
(r) Mircea
Moșoianu, toți
din cavalerie.**

**Foto: arh.
Cristian
Enăchescu**



perioada interbelică, România ocupa locul II în ierarhia ecvestră europeană și își disputa întâietatea în marile concursuri hipice cu cele mai puternice state europene.

În al patrulea rând, solicită transformarea fostei cazărmi a Școlii de Cavalerie din Târgoviște în Centru Național Hipic. În țări europene civilizate (de ce n-am fi și noi așa, oare?), vechile școli de cavalerie au fost transformate în moderne centre de echitație; așa

au procedat francezii, la Saumur, italienii, la Pinerollo, belgienii, la Ipres. Or, la noi ca la nimenea! Odată cu dispariția armei de luptă călare, a dispărut și sportul călare, care a fost lipsit de sursa de constituire și de selecționare. Astăzi, sportul călare, cu excepția cluburilor *Steaua* și *Dinamo*, a intrat în eclipsă totală.

Toate aceste obiective – realiste și posibil de realizat – ar trezi dragostea și interesul pentru

creșterea cailor de rasă, care în trecutul Cavaleriei constituiau o adevărată mândrie națională, stimulative a performanțelor sportive hipice.

Din păcate, memoriile înaintate, cu diferite prilejuri, n-au avut nici un ecou din partea forurilor în drept: este vorba de Ministerul Apărării (fost cândva „Naționale”), de Ministerul Agriculturii. În zadar se zbat astăzi cavaleriști de altădată. Nimeni nu-i aude, nimeni nu-i bagă în seamă! Și mai trist este că primăria Târgoviște, orașul care a fost considerat „inima cavaleriei române”, nu s-a arătat interesat de inițiativa cavaleriștilor. Oare de ce acest dezinteres?

Este cunoscut că în 2003 Ministerul Apărării (încă) Naționale a renunțat la administrarea clădirilor fostei Școli a Ofițerilor de Cavalerie, cedându-le împreună cu terenul aferent (circa 1,5 ha) Ministerului Administrației și Internelor. Ce-a ajuns, acum, fosta cazarmă a Cavaleriei, ne-o doare sufletul să o spunem: clădiri în paragină, terenuri pline de bălării, prin care bântuie stafia lui Nicolae și a Elenei Ceaușescu, uciși, în decembrie 1989, în spatele zidurilor pe care se mai văd înscrise cuvintele lui Ferdinand I, foste, cândva, deviza Cavaleriei: „Ofițerul de cavalerie trebuie să fie și călăreț și cavaler!” Sic transit gloria mundi! ■

Dan ROMAN

Foto: arh. Cristian Enăchescu

Ilustrațiile de la p. 46-48 și 52, care reprezintă instantanee cu cavaleriști din al doilea război mondial, provin din colecția Desene a Muzeului Militar Național.



Gi Radu Ionescu Galați în 1940



Nicolae Vulovici

Căpitanul poet Nicolae Vulovici rămâne în literatură pentru frumusețea versurilor în care și-a îmbrăcat avântul și credințele sale ostășești.

Oltean prin naștere și prin suflet, făcând parte din pleiada entuziaștilor idealiști grupați în jurul revistei „Ramuri” din Craiova, a scris minunatele poezii din „Vitejești”, un volum plin de inspirație. Ca o consacrare a sublimelor sale porniri de avânt și eroism, a murit printre cei dintâi ofițeri, în fruntea companiei sale din Regimentul 15 Războieni, pe când trecuse hotarul în vara anului 1916.

Suflet mare de oltean, ca și Bălcescu, căpitanul N. Vulovici rămâne o icoană a datoriei și a dragostei nemărginite de țară.

„Imn de război” este scris în ziua mobilizării și a apărut pentru prima dată în „Universul”, cu o zi înaintea morții poetului erou.

Imn de război – 1916

*Doamne, ne-ascultă ruga fierbinte,
În bătălie ne ocrotește*

*Brațul pe armă Tu ne'ntărește
Tată Prea Sfinte!*

*Ne du'nainte cu bărbăție
Sub steagul falnic legați prin soarte
Legăți și-n groapă să fim prin moarte,
Toți din frăție.*

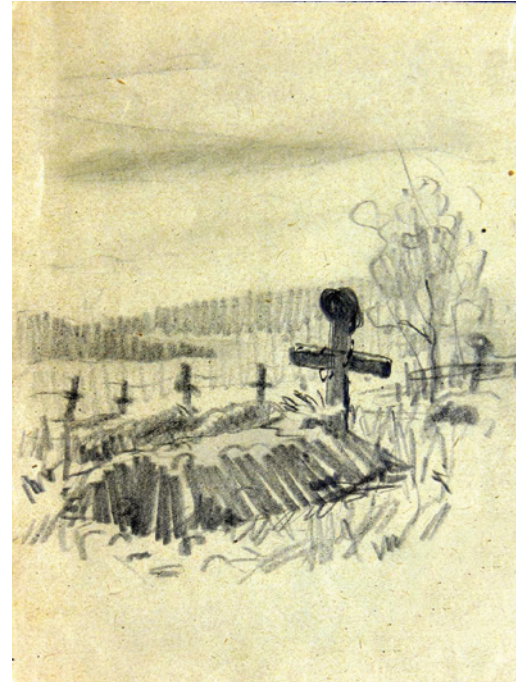
*Tunul crunt urlă în neagra zare,
Lung clocot fierbe pe văi puternic,
Tată, ne-ascultă glasul cucernic
În ceasul mare!*

*Zangăt de arme, tropotul crește,
Fulgere scapăr' pe-a noastră frunte,
Tată, stejarii Tăi cei de munte
Tu-i oțelește!*

*Cu toți muri-vom în sfânta lege
Căci datoria în foc ne cheamă:
E pentru Neam și Patria-Mamă
Și pentru Rege!*

...Dar când s-or întoarce... Doamne, fie-ți milă,
Când se vor întoarce veșnicile nume
Ale celor care s-au făcut argilă
Și-i așteaptă totuși prunci, femei și mume,
Fie-ți milă, Doamne, că nemângâiații
Cercetează zarea, speră și suspină,
Zile după zile, așteptând plecații
Care niciodată n-au să mai revină.

Nichifor Crainic



La moartea unui camarad

Doamne, camaradul meu din dreapta
A încetat de-odată să mai tragă
A tăcut cu graiul și cu fapta
N-a mai luminat prin ceața vagă
Arma lui – cea sigură și dragă.

L-am văzut încremenind în stânca
Veșniciei tale: o statuie
Peste care cobora, adâncă,
Necuprinsa liniște cățuie
Zori de crini ce n-au să mai apuie...

Dumitru D.Olariu
P. S. Strofe scrise pe front,
29 iunie 1942.

Tocmai sus, pe creastă, am descălicat. Îmi înțepenise[ră] picioarele. De patru ceasuri urcam spinarea muntelui, prin întunecimea bătrânilor păduri de fagi.

De muchea ameițitoare înălțimi, cu o singură privire, cuprinz întregul defileu al Oltului, ca într-un minunat ochiu de panoramă.

Pe când urmăream de sus panglica argintie a Oltului ce undula pierdut în zare, nu știu de ce, prin minte mi se încrucișa în ritmuri crimpee din poeziile pe care le declamam înfiorat în vremea tinereții.

Oltule, care ai fost martor vitejiilor trecute,

.....
Și Oltul ca un leu rănit gemea la cotituri

Și lung vuiiau în vale întinsele păduri.

.....
Mă găseam pe înălțimea dela râul Vadului, deasupra Lotrioarei. În stânga, prin calea albăstruie care plutea deasupra câmpiei Șelimbărului, se bănuia conturul Sibiului departe. În dreapta se lăsa în zare albul Căinenilor de Argeș. Și drept la picioarele noastre se deslușiau în fundul prăpastiei deschise ca niște jucării căsuțele de vamă pe vechia frontieră.

Cu un fel de încăpățănare căutam să-mi pot da seama pe vasta hartă vie, întinsă la picioare, cum s-au perindat fazele luptelor dintre Români și Nemți.

Căci sigur bătălia asta dela Sibiu e prima luptă mare avută pe frontul carpatin în războiul nostru.

Cum a fost cu puțință diviziei alpine condusă de prințul Henric al Bavariei să străbată nesupărată prăpăstiile păduroase ale Carpaților și să coboare la Căineni în spatele armatei noastre ajunsă în fața Sibiului.

Cum au reușit ai noștri înfrânți și încercuți să se strângă prin defileul strâmt al Oltului, scăpând din cercul de fier al lui Falkenhayn care ne pregătise un dezastru

catastrofal asemenea cu cel dela Sedan?

La atâtea întrebări chinuitoare nu puteam găsi răspunsuri pe deplin.

M-am așezat jos la rădăcina unui stejar pe straturi de mușchi moale și arămiu ca blana de urs bătrân.

La doi pași cu pușca pe genunchiu sta călăuza mea moșu Lupan, cioban și pușcaș, din Turnul Roșu, fost de mult cătană la nemți în Honvezi, pe vremea când era tânăr încă drăguțul de împărat.

pe teatrul de operații, desfășurat pe întinsa hartă măreată a naturii, văzută de sus, de pe munte, cât ochiul putea cuprinde în zare.

Și moșu Lupan pe nesimțite trecu și la partea critică a operațiilor de pe Olt.

- Că vezi D-ta Domnule, musai trebuiau să țină munții de pe dreapta Oltului. Alt cum le tăia nemții drumul de legătură înapoi cu țara.

Dar ei n-au cugetat pe semne c-or merge nemții de curmezișul munților ca să le cadă în spate tocmai la Căineni.

La Turnu Roșu (Note de drum prin munți)



de Jean Bart

Că vezi, aveau nemții anume catane învățate de se cățara pe munte cum îi capra. I-am văzut și eu: aveau tunica cenușie, purtau un fel de genunchere și niște petice de piele să ertați, tocmai pe fundul pantalonilor; aveau și niște bețe lungi cu țăpușe de fier la vârf.

Noi, câțiva cum i-am simțit, într-o goană am alergat cu vestea la Tălmăciu, unde era ștambul oastei românești.

Dar n-am avut crezare. Ba unii ne luau în râs iar alții ne țineau de rău, că speriem degeaba lumea.

Numai a treia zi când s-au pomenit cei din Căineni cu nemții deasupra capului de munte, atunci au sărit cu toții.

Mare primejdie a fost ziua aceia, Domnule. Că de apucau nemții să se întărească acolo îi înțărcaia pe români de avea să cadă toată oastea ca șoarecele în cursă.

Mare minune cum au scăpat românii. Dar ce-i drept că au lucrat atunci cu regegiune și bărbăție.

Un om din Căineni, care a luat parte la luptă, ne-a povestit

Curios să știu întrucât își dă seama moșneagul mărunțel din creerii Carpaților de acele fatale întâmplări din epoca noastră, l-am întrebat trecându-i pachetul de tutun: Ai fost moșule pe aci în timpul războiului? Ai văzut luptele care s-au dat prin partea locului?

- He! Începu el pe când își răsucea o țigare cât degetul de groasă, a fost prăpăd mare pe aici, domnule.

Și moșu Lupan, care habar n-avea de arta militară, căci n-auzise prin târlele din munte de tactică și strategie, și nici ca să citească o hartă și cote încălcate nu încercase în viață, mi-a lămurit cu atâta agerime întreaga bătălie

ce s-a întâmplat acolo. Cică un colonel, aflat numai în treacăt, când a văzut pe nemți că încep să țacăne cu mitralierele pe munte s-a repezit la primărie a scos toate ruștele care erau acolo și c'un sergent din jăndărmărie a strâns 13 oameni, niște bătrâni, câți mai rămăsese în sat. Cu sânurile pline de cartușe i-au băgat într-un șanț. Și patru ceasuri au tras moșnegii de zor la țintă de credeau nemții că o armată întregă îi așteaptă în Câineni.

O baterie a venit în goana cailor pe șoseaua dela Brezoi, iar alta a luat-o spre munte, pe la spate, ca să-i atragă pe nemți de cealaltă parte.

Dacă nu izbuteau românii atunci repede să-i împingă și să-i fugărească, toată oastea din fața Sibiului nu s-ar mai fi putut scurge înapoi în țară.

Câte tunuri și căruțe n-au fost prăvălite în apă. Câte trupuri omenești n-au fost duse la vale de apa Oltului.

Umblau caii slobozi rătăcind prin păduri. O parte din trupe a luat-o de-a dreptul peste munți strecurându-se pe poteci.

Un batalion românesc care se retrăgea din Sadul. Pierzând legătura, a luat-o decurmezișul munților. Eu le-am arătat drumul și i-am scos tocmai jos de Câineni. I-am purtat pe unde știam eu, cinci zile și cinci nopți prin creerii munților pe la spatele nemților până i-am trecut dincolo în țară. Hrană nu mai era un pic.

Până la Câineni n-am mâncat decât ghindă și bureți.

Când s-o văzut scăpat, colonelul m-o sărutat pe amândoi obrazii și mi-o fost scris numele pe o țidulă.

- Să știi moșule că are să-ți vie în curând o decorație de războiu. Așa mi-o spus atunci. Și bătrânul tăcu.

După un timp îl întrebai dacă i-a venit decorația.

- Ba, n-a venit până azi... poate s-o fi rătăcit hârtia aceia pe care îmi scrisese numele, sfârși resemnat moșu Lupan pe când

își căuta în chimir amnarul și cremenea ca să scapere pentru un foc de o țigară.

Târziu am început a coborî muntele răzbind prin valea Lotrioarei.

Înainte noastră mergea, cu limba scoasă, Târçuș, un dulău flocos de rasă ciobănească, dresat de moș Lupan ca cel mai minunat câine de vânătoare.

Pe un tăpșan, într-o poiană, ne-am oprit în fața unor cruci rămase din vremea războiului pe acolo.

Un om care urca muntele la târlele de vite, se opri în dreptul unui mormânt, își făcu o cruce și rupând o bucată de vreasc uscat îl așeză cu pietate pe movila de lemnișoare ridicată pe mormânt.

Priveam nedumerit. Moș Lupan mă lămuri:

- Pe aici pe la noi așa-i obiceiul. Pentru că omul nu poate avea totdeauna la îndemână o lumânare s-o pună creștinește pe mormânt rupe o bucățică de lemn și o lasă acolo la Turnul Roșu așa ca în chip de lumânare de sufletul celor care se odihnesc în pădure.

De acum doi ani s-au adunat toate osemintele răspândite prin munții din partea asta a Oltului.

Un cimitir de eroi s-a întocmit pe coasta cu înclinare dulce care coboară dela T. Roșu pe șoseaua Călimănești-Sibiu.*

În castelul T. Roșu pentru că ar fi fost cică vopsit în sângele turcilor uciși într-o bătălie cu nemții acum e un orfelinat de ocrotire socială. Copiii îngrijesc mormintele eroilor.

O cișmea de piatră cu apă răcoritoare s-a zidit chiar în șosea spre pomenirea celor adormiți acolo.

Crucile albe la rând se înșiră pe un covor de verdeață.

Iar sus la piciorul unei troițe de stejar sub o candelă veșnic aprinsă e așezată o lespede sculptată în chipul unui mare ceaslov pe care stă scris:

„Adunatu-s-au în locul acesta osemintele eroilor căzuți în luptele din valea Oltului pe timpul războiului de întregirea neamului în anii 1916-1919.

Și ca să slujească drept veșnică pildă, aceste morminte datu-s-au în grija și păstrarea copiilor orfani ai așezământului de ocrotire socială”. ■

Jean Bart

(România Eroică nr. 3/1927)

**Cimitirul acesta de eroi s-a întocmit din inițiativa și prin stăruința însuflețită a d-lui comandor Eugen Botez (Jean Bart) cu concursul Comitetului Central al Societății „Cultul Eroilor”. Măreția acestei pioase opere însă se datorește d-sale. (n.r.)*



Cultul eroilor la alte popoare

Italia. Mormântul Eroului Necunoscut



Cinstirea memoriei eroilor italieni își are originea în Roma Antică și este materializată, între altele, în monumente grandioase, de o mare frumusețe și valoare istorică. Printre cele mai vechi se numără **TROPAEUM TRAIANI** (Monumentul triumfal de la Adamclisi), ridicat în Dobrogea de azi în anii 106-109 d. H. în amintirea bătăliei din 102, și **Columna lui Traian**, inaugurată în 113 după terminarea războiului cu dacii.

În amintirea celor căzuți în toate timpurile și pe toate fronturile pentru unitatea și independența patriei, în **1895-1921** s-a înălțat în centrul Romei de către Giuseppe Sacconi un impunător edificiu comemorativ cunoscut sub numele de **Altare della Patria** (Altarul Patriei) sau **Vittoriano** (Monumentul Victoriei). Amplasat lângă **Forul lui Traian** (unde se află și **Columna lui Traian**), **Altare della Patria** include (la inițiativa generalului Guido Douhet) și cripta cu osemintele eroului necunoscut, ceea ce i-a atras numele de **Monumento al Milite Ignoto** (Monumentul Soldatului Necunoscut).

Precedată de o lungă procedură de alegere și cinstire a osemintelor reprezentative pentru „Soldatul necunoscut”, ceremonia finală de inaugurare a avut loc la data de 4 noiembrie 1921. Exemplul italian de comemorare a militarului rămas neidentificat care „cade în luptă fără să știe altă răsplată decât victoria și

măreția patriei” a fost curând urmat de Franța, Anglia, Belgia și apoi de alte țări (inclusiv România) în care s-au amenajat morminte ale eroului necunoscut.

De inspirație neoclasică, dar cu multe elemente antice, „Altare della Patria” reprezintă o alegorie în marmură albă având ca subiect PATRIA. Monumentala construcție este străjuită într-un gest mai mult decât semnificativ de statuia ecvestră a lui Victor Emmanuel al II-lea, primul rege al Italiei unificate (1861-1878). ■

**Contraamiral (r) Comandor
Dr. Enzo TANGA
Din Marina Militară Italiană**





Commendatore

Ammiraglio Dr. Enzo Tanga

Domnului Colonel (r.)
Petre STOICA
Președintele Asociației culturale
„Cultul Eroilor”

Le rivolgo i complimenti più vivi
per la meritoria attività svolta con
grande sensibilità, competenza ed autorevolezza
nell'Associazione Nazionale „CULTUR E ROITORI”

Desidero congratularmi anche
per la bella pubblicazione dal titolo
„Monumentale EROITORI”, realizzata
con molta leggerezza, freschezza,
arte ed eleganza, che la rendono
una pubblicazione molto ambita,
di agevole consultazione e di sicuro
riferimento.

Ammiraglio Enzo Tanga

Pro Marina Orl. Subitella
Via Domitiana Km. 39,000 - 81030 Castel Volturno (Ce)
Tel. 081.5699191 - e-mail tangenz@tin.it

Născut la Taranto, la 27 februarie 1940, este licențiat în istorie și și-a luat doctoratul în drept la Universitatea **Federico II** din Napoli și în merceologie la Universitatea **La Sapienza** din Roma. A făcut serviciu pe submarine și pe nave de suprafață (inclusiv „**Amerigo Vespucci**”), precum și în diferite state majore și unități de litoral ale marinei. A fost director adjunct al Oficiului Istoric al Marinei Militare, instituție cu care a continuat să colaboreze și după ieșirea la pensie, în 1997. A publicat mai multe cărți și numeroase articole de specialitate în țară și în străinătate (inclusiv în România), fiind și director al unor reviste. Este membru fondator și secretar al Asociației Pictorilor de Marină, calitate în care a avut o contribuție hotărâtoare în popularizarea picturii marine românești, ca și a marinei române în general, despre care a scris mai multe articole în presa italiană. Activitatea sa profesională a fost recompensată cu mai multe distincții și decorații, inclusiv titlurile de Cavaler (1992) și Comandor (2004) al **Ordinului de Merit**, conferite de Președintele Republicii Italiene.



„ALTARE DELLA PATRIA” văzut din Forul lui Traian, unde se află Columna ce-i poartă numele (COLONNA TRAIANA). Inaugurată la 12 mai 113 d. H., Columna era înaltă de 39,83 m la care se mai adăuga înălțimea statuii lui Traian, înlocuită în 1587 cu cea a Sfântului Petru. Statuia lui Traian a dispărut, dar în Columnă se află urna cu cenușa marelui împărat, mort în anul 117.



Marinari români de pe nava-școală „Mircea” în vizită la Columna lui Traian în anul 1968.

CALENDAR

(ianuarie – martie 2008)



31.01. Se împlinesc 590 de ani de la moartea domnitorului Mircea cel Bătrân (**1418**).

2. 02. Încheierea bătăliei Stalingradului (1943). Declanșată la 19 noiembrie 1941, ofensiva



Cezar Bolliac

germană se încheie cu un eșec total. Luptând de partea Germaniei, trupele române înregistrează pierderi extrem de mari: 158 854 de militari morți, răniți și dispăruți.

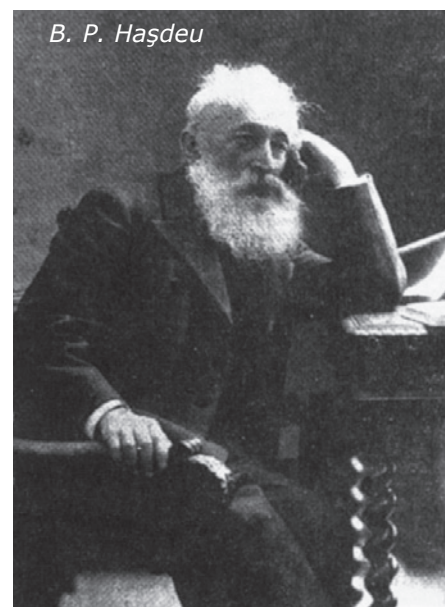
12.02. Garnizoanele otomane Vidin și Belogradcik se predau trupelor române (**1878**).

14. 02. Este inaugurat Ateneul Român (**1888**).

26.02. Se împlinesc 170 de ani de la nașterea scriitorului B. P. Hașdeu (**1838**).

16.03. Se împlinesc 120 de ani de la nașterea, la Căinari (fostul județ Bender), a poetului Al. Mateevici (**1888**).

23.03. 195 de ani de la nașterea poetului și publicistului Cezar Bolliac (**1813**).

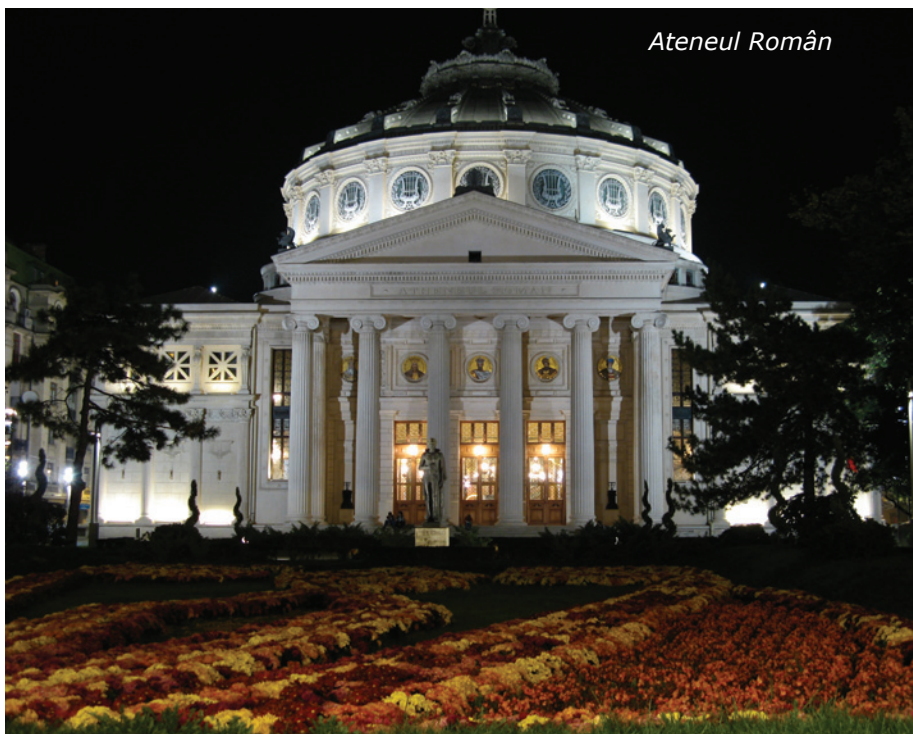


B. P. Hașdeu

25.03. Se împlinesc o sută de ani de la adoptarea legii pentru organizarea Corpului Jandarmeriei și înființarea Direcției Poliției și Siguranței Statului (**1908**).

27.03. Începutul revoluției române la Iași (1848). Sfatul Țării de la Chișinău hotărăște Unirea Basarabiei cu România (**1918**).

N.B. Ne-am oprit doar asupra aniversarilor cu cifră rotundă.



Ateneul Român

Paginile Magazin și Calendar sunt realizate de Teodora Manole

Un ordin al mareșalului Antonescu

În 1942, ministrul apărării naționale, general de divizie Constantin Pantazi, aducea la cunoștință ordinul mareșalului Antonescu privind atitudinea adevăraților luptători față de recunoașterea meritelor lor:

„Deoarece s-a constatat că unii din cei întorși de pe câmpul de luptă înțeleg să afișeze atitudini ce sunt contrare ținutei pe care trebuie să o aibă adevărații luptători, dl. Mareșal Antonescu face apel la conștiința patriotică a tuturor luptătorilor și îi îndeamnă să se mențină cu toții la înălțimea misiunii lor, așteptând cu încredere și modestie recunoașterea meritelor lor.

S-au semnalat cazuri în care teologii cer să li se dea industrii, motivându-și pretenția cu meritul de a fi fost pe front, iar ofițerii, subofițerii și soldații cer răsplata pentru că au fost pe câmpul de luptă.

Asemenea atitudini sunt contrare

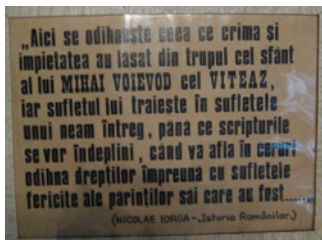
spiritului ostășesc și tradiției eroice românești. Românul a luptat întotdeauna pentru apărarea țării lui și a drepturilor românești, cu vitejie și încredere, izvorâte din sentimentul patriotic al datoriei lui către neam și țară. Istoria noastră națională este o dovadă și pildă înălțătoare în această privință.

Lupta pentru apărarea patriei și asigurarea liniștei la hotare este o datorie de la care nimeni nu trebuie să se sustragă. Cine nu-și face datoria este socotit trădător și suferă rigorile legii.

Domnul mareșal Antonescu și-a spus cuvântul. A promis că soarta foștilor luptători formează grija Domniei Sale în viitoarea organizare a economiei noastre, rurale și ostășești, dar totul se va face în ordine, la timpul convenit și în raport de puterile, meritele și voința de muncă, nu de răsplată, a fiecăruia.

Vă rugăm ca acest ordin să fie explicat tuturor celor ce se duc sau se întorc de pe front.” ■

La Mănăstirea Dealu



Aici se odihnește ceea ce crima și impietatea au lăsat din trupul cel sfânt al lui MIHAI VOIEVOD cel VITEAZ, iar sufletul lui trăiește în sufletele unui neam întreg, până ce scripturile se vor îndeplini, când va afla în ceruri odihna dreptilor împreună cu sufletele fericite ale părinților săi care au fost...

Aceste rânduri pot fi citite în biserica Mănăstirii Dealu, Târgoviște. Ele au fost scrise de Nicolae Iorga și au fost așezate, drept epitaf, lângă piatra de mormânt sub care ar fi trebuit să se afle trupul voievodului Mihai Viteazul. ■

Monumente mai puțin obișnuite

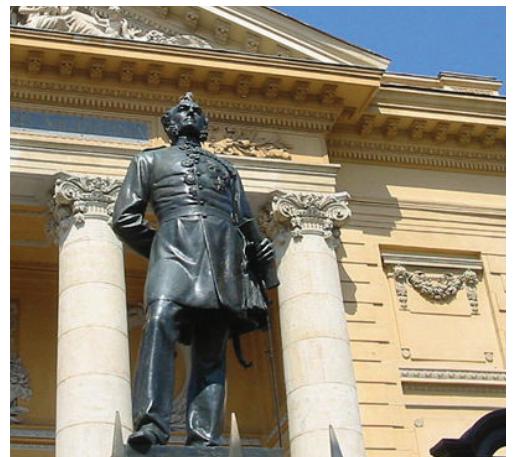
De-a lungul timpului, oamenii au ridicat monumente pentru glorificarea eroilor, a personalităților celebre, dar și în amintirea unor evenimente. Există însă și monumente mai puțin obișnuite. De pildă, în orașele Lille (Franța) și Bruxelles (Belgia), a fost ridicat câte un monument în amintirea „porumbeilor soldați” – pentru marile servicii aduse celor două armate în războiul franco-german din anii 1870-1871, precum și în Primul Război Mondial. Porumbeii voiajori au fost folosiți de către militarii francezi și belgieni pentru transmiterea mesajelor urgente între unitățile combatante. În Berlin se găsește un monument care cinstește memoria cailor căzuți pe câmpurile de luptă. Napoleon Bonaparte a ridicat un monument la Austerlitz în onoarea câinelui Moustache, care a salvat drapelul Regimentului de Gardă.

În 1832, la Londra, a fost editată, într-un tiraj de 100 de exemplare, cartea intitulată „Panteonul eroilor englezi”. Această lucrare impresionantă, cu lungimea de 8 yarzi și lățimea de 4 yarzi (1 yard = 0,91 m), este considerată una dintre cele mai mari cărți din lume. ■

Știați că?...

...În perioada 1919-1948, Așezământul Cultul Eroilor a contribuit la înființarea a 118 cimitire ale eroilor, 84 de cripte, 13 mausolee, 508 troițe. Prin grija acestei societăți, au fost identificate și amenajate 529 713 morminte, din care 72 870 în străinătate.

... Generalul Carol Davila, pe numele adevărat Charles Antoine Francois d'Avila, a fost medicul lui Nicolae Grigorescu și al sculptorului Karl Stork, tatăl lui Carol Stork, autorul statuii generalului din fața Facultății de Medicină din București? „Faptul că e prezentat cu o mână îndoită la spate nu ține atât de estetica sculpturii, ci de o realitate medicală: Davila avea, în urma unui reumatism articular, un braț anchilozat, pe care îl salvase de la amputare, și-l ținea, în unghi drept, la spate. ■



Bacău, județul în care, la tot pasul, pământul este sfințit cu sânge de român

Publicațiile care nu uită să evoce, în paginile lor, eroii neamului nostru sunt relativ puține. Aproape toate ajung, prin grija filialelor „Cultul Eroilor” din teritoriu, în redacție. Le mulțumim și pe această cale camarazilor noștri care se îngrijesc să ne informeze cu ceea ce se întâmplă în județe. E drept, unele ziare și reviste vin cu oarecare întârziere, dar acest amănunt nu ne împiedică să le semnalăm ca atare în această rubrică.

Din „Trotuș”, publicație care apare în județul Bacău, ne-a atras atenția un scurt „In memoriam” pentru eroul sublocotenent Ionel Miron, ucis de „ostașii sovietici eliberatori” în ziua de 5 octombrie 1944, în timp ce conducea un transport de muniție. În apropierea cazarmei regimentului din Târgoviște și-a făcut apariția un grup de militari sovietici, care l-au somat pe sublocotenentul Ionel Miron să le predea încărcătura. Ofițerul român „a încercat să le explice că la data aceea erau aliați și că unitatea se pregătea să lupte pe frontul de Apus; un sovietic a scos pistolul și de la mică distanță l-a împușcat în frunte.” Așa a căzut sublocotenentul Ionel Miron. Astăzi, mormântul acestui erou se află în cimitirul Bisericii „Sf. Nicolae” din Onești.

Ziarul de Bacău a publicat, sub semnătura lui Constantin Gherasim, un documentat articol despre impresionantul patrimoniu militar și eroic al județului Bacău: 3 Capele, 141 de monumente, 26 de cruci memoriale, 64 de troițe, șase busturi, 54 de morminte

Ziarul de Bacău

Merită citit!

individuale, 12 cimitire, care adăpostesc peste 90 000 de ostași români și străini, căzuți în Primul Război Mondial. La Bacău se află: „Poligonul de tragere”, unde sunt

înhumati 5 513 ostași români și 4000 de ostași ruși; Cimitirul „Lazaret”, cu 2 500 de ostași și civili. La Onești se găsește „Osuarul de sub Monumentul eroilor”, unde sunt așezate rămășițele pământești a 12 000 de ostași români, aduse aici din cimitirele dezactivate în 1940. La Comănești se află „Cimitirul Eroilor” în care au fost înhumati 165 de ostași români, 2 141 de militari ruși, 191 de militari austrieci, 46 de militari germani, 370 de militari unguri și 87 de soldați necunoscuți. La Dărmănești, la Valea Uzului, „Cimitirul Eroilor” în care sunt înhumati 1 303 militari de diferite naționalități. La Slănic Moldova, „Cimitirul Eroilor”, cu 108 morminte ale soldaților români, germani, unguri, austrieci și ruși. La Târgu Ocna, „Cimitirul cu tunuri”, având 70 de morminte românești, „Cimitirul Poieni”, cu 15 572 de ostași români. La Bogdănești, „Cimitirul Eroilor” adăpostește osemintele a 2 566 de ostași români. La Mănăstirea Cașin sunt îngropați 18 365 de ostași români. La Oituz sunt depuse rămășițele pământești a 18 613 de ostași români. La Poiana Sărată sunt îngropați 56 de ostași români, 50 de militari austro-ungari și 1900 de ostași necunoscuți. La Răcăciuni, cimitirul adăpostește mormintele a 35 de ostași români.

Un județ în care, la tot pasul, pământul este sfințit cu sânge de român! Nu întâmplător aici ființează și una dintre cele mai puternice filiale „Cultul eroilor” din țară, condusă de doi inimoși ofițeri: coloneii (r) Corneliu Chirieș și Paul Timofte.

Aflăm din ziarul local **Observator** că la Bacău a fost sfințită, în ziua de 6 septembrie a.c., singura biserică militară din țară cu hramul „Sfântul mare Mucenic Gheorghe, purtător de biruință, și Eroii Neamului”. Noul lăcaș s-a ridicat din inițiativa părintelui Iordache Pascariu, pe terenul donat de U.M. 01769. Costurile legate de această lucrare începută în urmă cu opt ani au

fost suportate de cadrele militare din garnizona Bacău, de veterani de război, polițiști, jandarmi, diverși cetățeni ai urbei. La rândul său, cotidianul **Deșteptarea**, din Bacău, semnalează că la Cimitirul „Poligonul de Tragere”, unde sunt înhumati eroi ai Primului Război Mondial, a fost depusă, de Ziua Eroilor, o singură coroană de flori. Ea a aparținut filialei „Cultul Eroilor”.

Recunoștința comunității

Din nordul legendar al țării, **Graiul Maramureșului** ne trimite vești despre monumentul ridicat la Cernești, în memoria celor 150 de eroi identificați, căzuți în cele războaie mondiale. Obeliscul, din marmură neagră, se înalță în centrul comunei, fiind desvelit și sfințit anul trecut, în prezența PSSa Justin Sigheteanul, Arhiereu Vicar al Episcopiei Maramureșului și Sătmarului, și a prof. dr. col. (r) Aurel Vaida, istoric de prestigiu, bun cunoscător al evenimentelor din veacuri petrecute pe aceste locuri

ale Țării Lăpușului, a oficialităților locale și a numeroase personalități din zonă. Placat cu marmură



neagră, monumentul are o structură paralelipipedică, pe cele patru laturi din partea de sus fiind sculptate câte o cruce și, ceva mai jos, inscripția: „Cinste eroilor martiri”. La bază, pe fiecare latură, sunt scrise, în marmură albă, numele celor aproape 150 de locuitori ai comunei uciși de gloantele și vitregiile războaielor. Cernești era penultima localitate din Maramureș care nu avea un monument al eroilor. A mai rămas localitatea Coplanic Mănăștur...

Al 14-lea an...

„Pe aici nu se trece”, publicație editată de Fundația de cultură patriotică Mărășești-Mărăști-

editie de Bacău
observator

PE AICI NU SE TRECE

Oituz (director: Alexandru Crihană), consacră un număr special (nr. 41/2007) marilor bătălii din vara anului 1917, dar și răscoalei din 1907. Sunt câteva pagini dense în informații scrise de istorici, cercetători, profesori mai mult sau mai puțin cunoscuți.

Nu știm cum și cu ce bani este tipărită publicația respectivă, dar faptul că a ajuns, iată, în anul al 14-lea de existență este o dovadă că tenacitatea și credința într-o cauză nu cunosc obstacole.

Scrisoare deschisă Președintelui României

Când cineva publică ceva în „**România Mare**” este taxat automat drept naționalist, extremist, antisemit, xenofob și așa mai departe. O prejudecată pe care nu ne propunem s-o demontăm noi acum. Oricum, n-am fi luați în seamă de cei cu idei fixe. Dacă am invocat numele publicației respective, am făcut-o pentru a semnaliza scrisoarea deschisă adresată președintelui României sub titlul *Români din Ardeal condamnați, cu vehemență, trădarea de țară*. Suntem, de fapt, în fața unui protest, semnat de: colonel (r) prof. Vasile T. Suci, președinte de onoare al Asociației Naționale „Cultul Eroilor” Mureș; ing. Dumitru Covrig, președinte al Asociației Refugiaților Români din Nord-Vestul Transilvaniei 1940-1945; colonel (r) Dumitru Pop, președinte al Asociației Veteranilor de Război din Ministerul de Interne și Reformei Administrative, Mureș; ing. Ioan Florea, președintele Fundației Naționale „Neamul Românesc”, filiala Mureș. Un protest care atrage atenția asupra încălcării – în numele democrației, firește – „de către pseudo-gruparea maghiară revizionistă și iredentistă a Consiliului Național Secuiesc, a Constituției României și a altor legi în vigoare. Este vorba de organizarea unor activități de consultare a populației în problema

autonomiei teritoriale a așa-zisului Ținut Secuiesc pe teritoriul național al României, în localități din județele Covasna, Harghita și Mureș, cu populație majoritar maghiară.” Autorii evocă, între altele, crimele împotriva românilor comise de autoritățile militare și civile horticiste în perioada 1940-1945 în Transilvania. Să luăm aminte!

Medalii pentru Eroul Necunoscut

Din **Buletinul Muzeului Militar Național**, nr. 5/2007, semnalăm studiul *Între est și vest... așa cum a fost. Crâmpete de eroism din istoria celui de-al II-lea război mondial*, semnat de Valeria Bălescu. Autoarea evocă faptele de arme, în campania din est, ale sublocotenentului (r) Theodor OGREZEANU, din Regimentul de gardă „Mihai Viteazul”, căzut la datorie în ziua de 17 august 1941; sublocotenentului Teleagă DRAGOȘ, din Regimentul 8 Vânători, străpuns de baionete inamice în lupta de la Freudenthal, din 27 august 1941; sergentului major Mihai IOAN, secerat de o rafală de mitralieră în noaptea de 27/28 august 1941; sergentului BĂLAN GHEORGHE și sergentului PALAMARU CONSTANTIN, căzuți în luptele de la Dalnik; căpitanului TAMPA GHEORGHE, doborât de un snop de mitralieră în 24 noiembrie 1942.

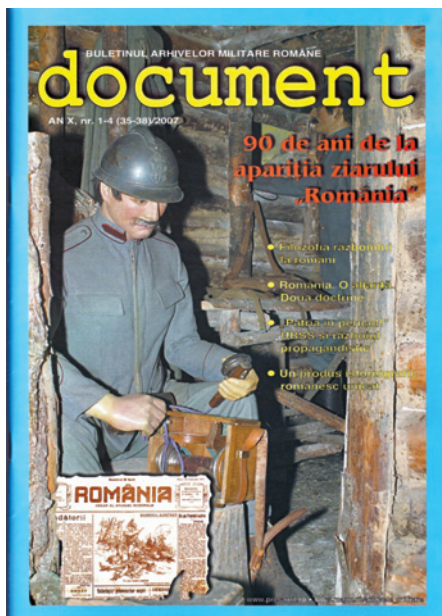
În același buletin, Valeria

Bălescu mai publică două studii cu trimitere expresă la cinstirea eroilor: *Mausoleul de la Mărășești. Modalități tehnice de construire, conservare și restaurare*; *Medalii din patrimoniul Muzeului Militar Național „Ferdinand I” care au aparținut Eroului Necunoscut*. Aflăm, astfel, că în timpul ceremoniei de înhumare (17 mai 1923, Parcul Carol din București), Eroului Necunoscut i-au fost acordate medalii: „Virtutea Militară” românească, clasa I, care a fost așezată pe sicriu de regele Ferdinand I; „Crucea de Război” franceză; „Virtutea Militară” a Poloniei; medalia „The Congressional of Honour” a SUA. Ulterior, Eroului Necunoscut i-au mai fost acordate: „Crucea de Război” cehoslovacă; „La Croix de Guerre avec Palme” belgiană; medalia „Pentru Bravură” iugoslavă; Ordinul „Sf. Mormânt”, cls. V.

Istoriografia românească și tranziția

Revista **Document**, nr. 1-4 (35-38)/2007, publică textul dezbaterii pe tema „Istoriografia militară românească în vremuri de tranziție”, organizată în octombrie 2006 din inițiativa Serviciului Istoric al Armatei. Inițiativă binevenită, idei și probleme numeroase, critici, așisderea. Prezent la dezbateri, academicianul Florin Constantiniu a surprins, cred, cel mai bine atmosfera acestei prime întâlniri a istoricilor militari: *„Întrucât e prima întâlnire, e firesc ca să nu existe o anumită disciplină a discuției și, ca om din afara sistemului, am avut un surâs interior când mi-am dat seama că prezența domnului general Frunzeti (la data desfășurării dezbaterii, generalul Teodor Frunzeti era director adjunct al Statului Major General – n.m., Cronicar) a fost un catalizator, adică toată lumea vroia ca generalul să audă măcar problemele lor, iar după aceea, dacă a plecat șeful, nivelul discuției a coborât oarecum și îmi permit – de obicei mușafirii trebuie să laude gazdele, dar aici noi suntem între colegi – deci îmi permit să formulez unele critici. Înțeleg foarte bine că domnul general Frunzeti are responsabilități*





foarte mari în condițiile absenței șefului Statului Major General, dar eu cred că, totuși, la o dezbatere a problemelor importante care sunt aici, trebuie să fie prezent un șef până la finalul dezbaterii, mai ales în armată unde ierarhia este foarte importantă, deci nu poate să lipsească reprezentantul unui for de conducere care să ia cunoștință de problemele care se pun. Probabil o să citească în revistă, probabil că o să se facă o informare în care se va consemna ce s-a propus aici, ce probleme s-au ridicat. Totuși, cineva cu o funcție de răspundere trebuie să fie prezent, dacă într-adevăr istoria militară și istoriografia militară se bucură de atenția conducerii. M-a surprins aici când am auzit, în discuție, adineauri, când se vorbea despre cursurile de istorie militară care lipsesc din unități; deschid o mică paranteză, eu consider că în momentul de față există un fel de prigoană împotriva istoriei militare și nu numai a istoriei militare, dar a istoriei în general. Ca unul care am lucrat la manualele pentru liceu, pot să vă spun că se pare că în Ministerul Educației sunt cei mai înverșunați dușmani ai predării istoriei, care au dorința de a „desfigura” istoria în învățământ...” Dincolo de această punere la punct, academicianul Constantiniu atarge atenția asupra unor probleme de actualitate, și anume: 1) cine scrie istorie militară? („...nu poți să faci

istoriografie militară din unghiul de vedere al artei militare, al desfășurării unor bătălii, al luării unor decizii, dacă nu ai și pregătire militară.”); 2) *climatul în care se face cercetarea* („...în momentul de față, climatul pentru cercetarea istoriei, mai ales a istoriei militare, este total nefavorabil.”); 3) *adevărul istoric nu se stabilește prin lege* („...nu poate exista o lege care să impună istoricului ce trebuie să spună într-o anumită problemă.”); 4) necesitatea spiritului critic în istoriografie („...trebuie să cernem informația printr-o grilă critică care are niște norme foarte precise de interpretare a surselor, după aceea vedem ce rămâne din ce ne spun sursele.”); 5) care sunt direcțiile de cercetare în istoriografia militară („... una este aceea a editării surselor...” și cealaltă este aceea „a abordării teoretice”). Ne oprim aici, nu înainte de a vă îndemna să citiți revista „Document”. Vă asigur că merită!

Onestitate și profesionalism la „Timona”!

„Timona”, revista editată de Liga Maiștrilor Militari de Marină, nr. 118, care ne-a sosit la redacție, ne confirmă încă o dată, dacă mai era nevoie, că publicațiile care apar în afara Ministerului Apărării au spirit critic, autorii scriu fără teama că ar putea fi luați la întrebări atunci când opiniile lor nu convin șefilor militari. De pildă, într-o notă din prima pagină, m.m. pr. Dumitru Mihăilescu avansează propunerea de a se găsi o soluție pentru a se elimina „marea diferență salarială dintre categorii de personal din Armată, perdanți fiind ofițerii tineri, maiștrii militari, subofițerii, soldații-gradați voluntari și personalul contractual civil. „Această stare de fapt – se arată în nota respectivă – cunoscută, cu siguranță, și la niveluri mai mari ale Armatei, se află și în atenția Ligii Maiștrilor Militari de Marină, fapt pentru care conducerea respectivei asociații socio-profesionale, în baza prerogativelor sale legale, a sesizat-o ministrului apărării, modalitatea comunicării constând într-o scrisoare deschisă, în conținutul



căreia se regăesc și propuneri concrete privind diminuarea decalajului salarial, decalaj firesc de altfel, dar nu atât de exagerat!” Pentru cei dornici să cunoască activitatea Ligii, le punem la dispoziție adresa site-ului: www.lmm.ro

„Eroica” vine cu subiecte de mare interes

Revista Eroica, editată la Târgoviște, ne propune în nr. 3(22) 2007 subiecte de interes: Vlad Tepeș, legendă, istorie, eternitate (Iulică Matei); Voievozi târgovișteni cu reședințe transilvane: Vlad Dracul Gabriela Nițulescu); Săpăturile arheologice de la Primăria municipiului Târgoviște, 2007 (Petru Virgil Diaconescu, Gheorghe Olteanu); Proprietari și dregători ai Țării Românești din satul Ruși (Băleni) și alte localități ale județului Dâmbovița (Mihai Gabriel Popescu). Merită semnalate și paginile închinată eroilor căzuți la 1877 și în Marele Război. ■

Cronicar



România Eroică

Editată de



Revista
**ROMÂNIA
EROICĂ**
este editată
cu sprijinul
**FUNDAȚIEI
"GENERAL
ȘTEFAN
GUȘĂ"**

Director: Col. (r) Petre Stoica
Colegiul de redacție

Prof. Univ. Dr. Nichita Adăniloiaiei, Valeria Bălescu, Academician Gheorghe Buzatu, Academician Florin Constantiniu, Gl. Bg. (r) prof. univ. Dr. Nicolae Ciobanu, Ing. Tudor Mihai Câmpeanu, Ing. Marinela Cîmpean, Florica Dobre, Col (r) Dr. Mircea Dogaru, Conf. Univ. Dr. G. D. Iscru, Toma Istrati, Colonel (r) Petre Stoica, Gl. Bg. (r) dr. Florian Tucă, Gl. Bg. (r) dr. Constantin Ucrain

Redacția: Redactor șef: Dumitru Roman;
Redactor șef-adjunct: Col. (r) Constantin Chiper; **Redactor șef-adjunct:** ing. Dumitru Rădoi; **Secretar de redacție:** Col. (r) Mihai Știr; **Redactori colaboratori:** prof. univ. Ștefan Lucian Mureșan, cdor (r) Marius Popescu-Călărăși, prof. Cornel Rigler, Ana Chirilă, Doina Constantin, Carla Duță, Emilia Luchian, Teodora Manole, Ana Marinescu;

Art director: S. Angheloiu

Adresa redacției: Bulevardul Ion Mihalache nr. 124-126, Sector 1, București, Cod poștal: 011179, Tel: 224 26 51-3, interior 120; E-mail: kadd2005 yahoo.com
Tiparul: Tipografia FED București

Răspunderea pentru conținutul articolelor aparține în exclusivitate autorului, conform art. 206 din Codul Penal

I.S.S.N 1453-9659

Copyright: este autorizată orice reproducere fără a se percepe taxe suplimentare, indicând sursa (revista România Eroică), cu excepția textelor și fotografiilor a căror proveniență este specificată expres.

Acest număr a apărut în 2500 de exemplare.

Condiții de colaborare: cititorii din țară și din străinătate pot trimite pe adresa redacției texte și fotografii care se încadrează în tematica revistei. Manuscrisele nu se înapoiază.

ÎN NUMERELE VIITOARE

INVITATUL REVISTEI

Istoricul
Aurel Pentelescu

DOSAR

Trista soartă
a
prizonierilor
de război



S.O.S.

Cimitirul
Bellu
Militar



MARI FAMILII MILITARE

Dragalina



RESTITUIRI

Camil Petrescu,
Artur Gorovei,
Liviu Rebreanu

Cum puteți sprijini revista "România Eroică" fără să cheltuiți vreun ban!

Stimați cititori și colaboratori, Potrivit Legii nr. 571/22.12.2003, art.84, contribuabilii pot dispune asupra destinației unei sume reprezentând 2% din impozitul pe venitul net anual, pentru unitățile non-profit, care funcționează în condițiile Ordonanței Guvernamentale nr. 26/2000, cu privire la asociații și fundații, cu modificările și completările ulterioare. Calcularea, reținerea și virarea sumei de 1% din impozitul pe venitul net anual, obținut din salarii, onorarii, chirii, dividende etc., revin organului fiscal competent.

Toate persoanele fizice și juridice pot vira 2% din impozitul pe care

l-au plătit statului în cursul anului trecut unor fundații sau asociații pe care doresc să le sprijine material.

Prin urmare, nu aveți decât de completat pe declarația de venit pe anul 2007, pe care o veți depune în primul trimestru al anului 2008, numele și datele (codul fiscal și contul bancar) Asociației Naționale "Cultul Eroilor", editor al revistei "România Eroică".

Datele noastre sunt: Asociația Națională "Cultul Eroilor"; COD FISCAL: 4505235; Cont: RO45RNCB 0082004534620001; BCR, Sucursala UNIREA.



